

นโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในเขต
พื้นที่ชุมชนเมือง กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร

THE PUBLIC EDUCATIONAL POLICY WITH RESPECT TO SCHOOL
LOCATIONS AND DISTRIBUTION IN URBAN AREAS : A CASE STUDY OF
BANGKOK METROPOLIS

สารโรจน์ ไพฑ์เกษม
SAROJ PHOKASEM

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสถาปนาคณะวิศวกรรมศาสตร์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2552

KMITL-2009-AR-M-001-097

นโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในเขต
พื้นที่ชุมชนเมือง กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร

THE PUBLIC EDUCATIONAL POLICY WITH RESPECT TO SCHOOL
LOCATIONS AND DISTRIBUTION IN URBAN AREAS : A CASE STUDY OF
BANGKOK METROPOLIS

T105318

สาโรจน์ โพธิ์เกษม
SAROJ PHOKASEM

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน **105318**
วันเดือนปี **18 พ.ย. 2552**

b. **105318006**
i.....

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ.2552

**THE PUBLIC EDUCATIONAL POLICY WITH RESPECT TO SCHOOL
LOCATIONS AND DISTRIBUTION IN URBAN AREAS : A CASE STUDY OF
BANGKOK METROPOLIS**

SAROJ PHOKASEM

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF URBAN AND REGIONAL PLANNING IN URBAN AND ENVIRONMENT PLANNING
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE TECHNOLOGY LADKRABANG**

2009

KMITL - 2009 - AR - M - 001 - 097

COPYRIGHT 2009

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ นโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในเขตพื้นที่ชุมชนเมือง
กรณีศึกษา : กรุงเทพมหานคร
The Public Educational Policy with Respect to School Locations and Distribution in
Urban Area : A Case Study of Bangkok Metropolis

นักศึกษา นายสาโรจน์ โพธิ์เกษม
รหัสประจำตัว 47061503
ปริญญา การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.นพดล สหชัยเสรี
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม -

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
รศ.ดร.นพดล	สหชัยเสรี	
ดร.นันทนา	ศิริประภาศิริ	
ดร.วันเพ็ญ	เจริญตระกูลปิติ	
ดร.ประพัทธ์พงษ์	อุปลา	
ผศ.ดร.สุวรรณ	โชติสุกานต์	

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

วัน / เดือน / ปี ที่สอบ 20 พฤษภาคม 2552 เวลา 13.00 น.

สถานที่สอบ กลุ่มวิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพปฎล สุวีจนาพันธ์)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

วันที่ 21 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2552

หัวข้อวิทยานิพนธ์	นโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในเขตพื้นที่ชุมชนเมือง กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร
นักศึกษา	นายสาโรจน์ โพธิ์เกษม
รหัสประจำตัว	47061503
ปริญญา	การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
พ.ศ.	2552
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รศ.ดร.นพดล สหชัยเสรี

บทคัดย่อ

โรงเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีลักษณะการกระจายตัวตามความหนาแน่นของประชากร และภาครัฐกำหนดแนวทางนโยบายการรับนักเรียนโดยพยายามที่ให้นักเรียนได้ศึกษาในโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านซึ่งใช้การกำหนดเขตพื้นที่การให้บริการของโรงเรียนโดยใช้ขอบเขตการปกครองเป็นเขตพื้นที่การให้บริการ แต่การเดินทางของนักเรียนยังมีระยะไกลมากเกินกว่าขอบเขตการให้บริการที่ภาครัฐกำหนดอยู่มาก ระยะการเดินทางที่ไกลเกินกว่าความจำเป็นนี้ นอกจากจะก่อให้เกิดการสิ้นเปลืองพลังงาน ค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลือง และยังก่อให้เกิดปัญหาการจราจรในพื้นที่เป็นอย่างมาก

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นที่จะแก้ปัญหาการเดินทางของนักเรียน เพื่อให้ระยะการเดินทางอยู่ในระยะที่เหมาะสม โดยจัดทำตามวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาพื้นที่การให้บริการ ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนและลักษณะชุมชนในปัจจุบัน ศึกษารูปแบบการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียนและการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครอง และศึกษานโยบายของรัฐเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียนและขอบเขตการให้บริการ จึงได้ทำการทบทวนวรรณกรรม 5 กลุ่ม คือ แนวคิดเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนและการกระจายตัวของนักเรียน แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นเมืองต่างๆ แนวคิดเกี่ยวกับการเดินทางและพฤติกรรมการเดินทาง แนวคิดเกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครองและพฤติกรรมตัดสินใจและนโยบายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงเป็นกรอบแนวคิดอธิบายความสัมพันธ์ได้ว่า ลักษณะการกระจายตัวของโรงเรียนถูกกำหนดโดยโครงสร้างของประชากรและความหนาแน่นของประชากรเพราะที่ตั้งที่โรงเรียนเป็นผลมาจากโครงสร้างและความหนาแน่นของประชากร ณ เวลานั้นซึ่งแตกต่างไปมากกับปัจจุบัน การศึกษาค้นคว้านี้จะศึกษาว่าลักษณะการกระจายตัวของครัวเรือนและลักษณะของครัวเรือนส่งผลพฤติกรรมเลือกโรงเรียนในลักษณะใด

และลักษณะการเดินทางมีลักษณะเป็นอย่างไรจากการเลือกโรงเรียน และเมื่อทราบถึงลักษณะการเลือกโรงเรียนแล้ว ในขั้นตอนสุดท้ายจะทำการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงนโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการกระจายตัวของโรงเรียนจากลักษณะพฤติกรรมเลือกโรงเรียน

การศึกษาครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อมูล 2 ลักษณะ คือ ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยข้อมูลเชิงพื้นที่จะนำมาใช้วิเคราะห์เพื่อหาขอบเขตการให้บริการเฉลี่ยของแต่ละเขตจากจุดศูนย์กลาง(Centroid) ซึ่งข้อมูลพื้นฐานได้มาจากการรวบรวมข้อมูลพหุติยภูมิ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณนำมาใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบ และใช้หาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกโรงเรียนและการเดินทางของนักเรียนและผู้ปกครองซึ่งข้อมูลได้มาแบบสอบถามนักเรียนและผู้ปกครอง และแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารของโรงเรียน โดยบางส่วนของผลการวิเคราะห์ข้อมูลขอบเขตการให้บริการได้มีการปรับข้อมูลเชิงปริมาณให้มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบขอบเขตบริการที่ภาครัฐกำหนดกับขอบเขตบริการของโรงเรียนที่ปรากฏ

ผลของการศึกษาครั้งนี้พบว่าแนวทางนโยบายของภาครัฐที่กำหนดเขตบริการเพื่อใช้เป็นเขตพื้นที่บริการในการรับนักเรียน ทำให้สามารถแบ่งนักเรียนตามพื้นที่การรับบริการของโรงเรียนต่างๆออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มนักเรียนในเขตพื้นที่บริการและกลุ่มนักเรียนนอกเขตพื้นที่บริการ โดยสัดส่วนของนักเรียนนอกเขตพื้นที่บริการของเขตชั้นในจะมีสัดส่วนที่มากกว่าเด็กในเขตพื้นที่บริการ ทั้งนี้นักเรียนที่อยู่นอกเขตพื้นที่บริการนั้นไม่สามารถที่จะกำหนดระยะทางการเดินทางได้เมื่อศึกษาขอบเขตการให้บริการของโรงเรียน พบว่า ขอบเขตการให้บริการของแต่ละเขตชั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ขอบเขตการให้บริการมีลักษณะที่ขัดแย้งกับแนวทางที่ภาครัฐกำหนดไว้ ขอบเขตการให้บริการที่ปรากฏมีลักษณะตรงข้ามกับความหนาแน่นของประชากรและการกระจุกตัวของโรงเรียนแสดงว่านักเรียนไม่ได้เลือกเรียนโรงเรียนที่ใกล้บ้านมากที่สุด โดยมีสาเหตุมาจากทัศนคติในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองโดยเฉพาะความมีชื่อเสียงของโรงเรียน ส่วนผลการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและการเดินทางพบว่า ลักษณะครัวเรือนที่แตกต่างกันออกไปมีแนวโน้มที่ทำให้การเลือกโรงเรียนมีลักษณะที่แตกต่างกันไปส่งผลให้เกิดการเดินทางที่แตกต่างกันออกไป โดยตัวแปรที่มีแนวโน้มทำให้ระยะการเดินทางแตกต่างกัน คือ รายได้ครัวเรือน การมีรถยนต์ ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน

แนวทางในการปรับปรุงนโยบายนั้น เน้นการกระจายตัวของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงให้มีความเหมาะสมกับลักษณะที่ตั้งของครัวเรือนและลักษณะครัวเรือน ทั้งนี้การกำหนดจำนวนโรงเรียนในแต่ละเขตชั้นต้องคำนึงถึงความหนาแน่นของประชากรให้มีการใช้ศึกษาทางไกล (Distance Learning) ด้วยการใช้ระบบวีดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conferencing system)โดยถ่ายทอดการสอนมาจากโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมาที่โรงเรียนแห่งใหม่ซึ่งคล้ายกับแนวคิดโรงเรียนคู่พัฒนา

Thesis Title	The Public Educational Policy With Respect To School Locations And Distribution In Urban Areas : A Case Study Of Bangkok Metropolis
Student	Mr. Saroj Phokasem
Student ID.	47061503
Degree	Master of Urban and Regional Planning
Program	Urban and Environmental Planning
Year	2009
Thesis Advisor	Asso.Prof.Dr.Nopadon Sahachaisaeree

ABSTRACT

Schools in Bangkok are supposed to distribute according to the density of population, while the Government has policies to intake new students living near or around the schools' service zones. The Government service zones are limited by the administrative boundaries. However, students are traveled at longer distant than the service zones, hence wasting high energy, higher cost and more traffic congestion.

This study is intended to solve the student travel to more appropriate distant. Hence, the objectives are to identify school's service zone, location of school, existing communities, decision on education selection and travelling to school by student and parent. This study also includes the Government policy on location of school and service zone. There are 5 groups of concepts. They are concepts on location of school and distribution of students; city concept; travel behavior and decision behavior of students and their parent and the related policies. These concepts are linked in order to explain their relationships. The characteristic of school distributions are designed according to the population density at the time of the school construction. Therefore, the location of the existing school is very different situation at this time. This study wanted to find out how the distribution of households and their behavior on selection of school and travel characteristic. After the school selection concept is known, suggestions to improve Government policy on distribution of school and behavior on selection of school will be developed.

There are 2 types of data used in this study, quantitative and spatial data. The secondary spatial database are employed to identify the service zone from the Centroid. The quantitative data are employed to compare and identify factors that influence the school selection and student and parent travel choice. Questionnaires were filled by students, parents and school administrators. Parts of the analysis were altered into spatial format for comparison of the service zones by the Government and the school service zones.

The results found that the Government zones to intake students can be divided into 2 groups, in and out side the service zones. There are more students out side the zone than in the service area. Students out side the service zone can not calculate the travel distant. They are also different services in the school service zones and conflict to the Government's designed. The Government and school service zones are contradict to the population density. Students do not select school near to their communities. The decision on school selection by students and parents are based on popularity of school. The analysis on household characteristic influenced on the school selection and travel found that different households have different school selection. This resulted in different travel. The travel factors are household income, vehicle available and popularity of the school.

The policy improvements should emphasis on the distribution of popular schools in relation to the household characteristics and locations. The number of schools in each zone should consider the population density. The distance learning through video conferencing system should be organized from popular schools to newly established schools, similar to parent school.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิทยานิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ด้วยคำปรึกษาและความช่วยเหลือ เพื่อให้การศึกษาในครั้งนี้ประสบความสำเร็จและสมบูรณ์ลุล่วงไปด้วยดี จึงใคร่ขอขอบคุณบุคคลต่างๆต่อไปนี้

ขอขอบคุณรศ.ดร.นพดล สหชัยเสรี ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งให้คำชี้แนะแนวความคิดระเบียบวิธีการที่เป็นระบบแบบแผน การแก้ไขปัญหาต่างๆระหว่างการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผศ.ดร.สุวรรณา โชติสุกานต์ ดร.ประพัทธ์พงษ์ อุปลลา ดร. วัณเพ็ญ เจริญตระกูลปิติ ดร.นันทนา ศิริประภาศิริ ที่ให้เกียรติเป็นกรรมการควบคุมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบคุณอีกครั้งสำหรับรศ.ดร.นพดล สหชัยเสรี และ ดร.นันทนา ศิริประภาศิริ สำหรับการให้โอกาส

ขอขอบคุณคณาจารย์ ผู้ปกครองและนักเรียน ที่ให้ข้อมูลที่มีคุณค่าเพื่อใช้ในการศึกษา

ขอขอบคุณอาจารย์สุธาทิพย์ ขวณเวสสกุล พี่ เพื่อนและน้องภูมิศาสตร์ มศว.รุ่น 23 พี่เพื่อนและน้อง นักศึกษาสาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง รุ่น 16-22และพนักงานบริษัท เทสโก้ จำกัด ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล ให้คำปรึกษาปัญหาต่างๆ และเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงวันสอบวิทยานิพนธ์

สำหรับคุณงามความดีที่เกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ขอมอบให้ครอบครัวโพธิ์เกษมและครอบครัววัดตะพงษ์ที่เป็นกำลังใจและกำลังสำคัญและให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาลดจนถึงวันนี้

สาโรจน์ โพธิ์เกษม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	III
กิตติกรรมประกาศ	V
สารบัญ	VI
สารบัญตาราง	IX
สารบัญภาพ	XI
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามของการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.4 ขอบเขตการศึกษา	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนและการกระจายตัวของนักเรียน	6
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียน	6
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งเขตโรงเรียน (School Zone Mapping) และพื้นที่การให้บริการของโรงเรียน	11
2.1.3 การกระจายตัวของนักเรียน	14
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นเมือง	14
2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีแหล่งกลาง (Center Places Theory)	14
2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดที่ตั้ง (Location Theory)	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเดินทางและพฤติกรรมการเดินทาง	17
2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการเดินทาง	17
2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเดินทาง	18
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครองและการตัดสินใจเลือกโรงเรียน	19
2.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมในการตัดสินใจ	19
2.4.2 กระบวนการตัดสินใจ	21
2.4.3 การตัดสินใจเลือกโรงเรียน	21
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐกับที่ตั้งของโรงเรียนและขอบเขตการให้บริการ	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย.....	30
3.1 ขั้นตอนการศึกษา.....	30
3.2 การเก็บข้อมูล ตัวแปรและระดับการวัดของตัวแปร.....	31
3.2.1 การเก็บข้อมูล.....	31
3.2.2 ตัวแปรและระดับการวัดของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	35
3.3 การเลือกพื้นที่ศึกษา โรงเรียนกลุ่มศึกษา ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มในแต่ละประเภท.....	38
3.3.1 การเลือกพื้นที่ศึกษาและวิธีการสุ่ม.....	38
3.3.2 การเลือกโรงเรียนกลุ่มศึกษาและวิธีการสุ่ม.....	40
3.4 การเลือกผู้ปกครอง นักเรียนกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน.....	43
3.5 การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
3.5.1 ข้อมูลเชิงพื้นที่.....	43
3.5.2 ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ.....	44
3.5.3 การนำข้อมูลเชิงปริมาณมาเชื่อมโยงกับข้อมูลเชิงพื้นที่.....	44
บทที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา.....	46
4.1 ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ศึกษา.....	46
4.1.1 เขตบางรัก.....	47
4.1.2 เขตบางกะปิ.....	48
4.1.3 เขตลาดกระบัง.....	48
4.2 ลักษณะทั่วไปของโรงเรียนกลุ่มศึกษา.....	50
4.3 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มประชากร.....	52
4.4 ทศนคติของกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	56
4.4.1 ทศนคติเกี่ยวกับการเดินทาง.....	56
4.4.2 ทศนคติเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกโรงเรียน.....	57
บทที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
5.1 นโยบายภาครัฐในการกำหนดขอบเขตการให้บริการของโรงเรียน.....	59
5.1.1 การคำนวณขอบเขตการให้บริการที่กำหนดโดยภาครัฐ.....	60
5.1.2 สัดส่วนจำนวนนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มศึกษา.....	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2 ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษา.....	67
5.2.1 ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษา.....	67
5.2.2 ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษาแยกตามระดับที่เปิดสอน.....	71
5.2.3 ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษาแยกตามหน่วยงานต้นสังกัด.....	73
5.2.4 ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษาแยกตาม ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน.....	75
5.2.3 การเปรียบเทียบขอบเขตการให้บริการตามแนวนโยบายที่ภาครัฐ กำหนดกับขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษา.....	77
5.3 คุณลักษณะครูเรือนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและลักษณะ การเดินทาง.....	79
5.3.1 ความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียน.....	79
5.3.2 การวิเคราะห์ปัจจัยของตัวแปรกลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและ ลักษณะการเดินทาง.....	82
5.3.3 การวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างกลุ่มลักษณะส่วนบุคคลและ ลักษณะครูเรือนกลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและกลุ่มลักษณะ การเดินทาง.....	87
บทที่ 6 อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	98
6.1 การอภิปรายผล.....	98
6.2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงนโยบายภาครัฐ.....	100
6.3 แนวความคิดโรงเรียนคู่พัฒนาในประเทศไทย.....	104
บรรณานุกรม.....	105
ภาคผนวก.....	109
ภาคผนวก ก ตัวอย่างแบบสอบถามนักเรียนและผู้ปกครอง ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร.....	110
ภาคผนวก ข ตารางแสดงค่า Descriptive stat ตารางแสดงค่า Correlation Collinearity matrix.....	119
ประวัติผู้เขียน.....	122

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
2.1	สรุปนโยบายการกำหนดที่ตั้ง และเขตพื้นที่บริการและการรับนักเรียน ของโรงเรียนตามหน่วยงานต้นสังกัด.....	27
3.1	แสดงลักษณะการเก็บข้อมูล.....	36
3.2	ตารางแสดงจำนวนและรายชื่อโรงเรียนแยกตามระดับการศึกษาเป็นรายเขต.....	42
4.1	ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา.....	49
4.2	แสดงลักษณะของโรงเรียนกลุ่มศึกษา.....	51
4.3	ลักษณะทั่วไปของผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง.....	53
4.4	ค่าเฉลี่ยของตัวแปรคุณลักษณะบางประการของผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง.....	54
4.5	แสดงลักษณะทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	55
4.6	แสดงค่าเฉลี่ยตัวแปรคุณลักษณะบางประการของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	55
4.7	แสดงคำร้อยละทัศนคติด้านความเหมาะสมระยะทางและระยะเวลาจากบ้านไปโรงเรียนของ กลุ่มตัวอย่าง.....	56
4.8	แสดงค่าเฉลี่ยระยะทางและระยะเวลาที่เหมาะสมของประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	57
4.9	แสดงค่าเฉลี่ยการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	57
5.1	แสดงขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนเป็นรายเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากการคำนวณขอบเขตการให้บริการจากจุดศูนย์กลาง.....	63
5.2	แสดงสัดส่วนการรับนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มศึกษา.....	66
5.3	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางของโรงเรียนกลุ่มศึกษา.....	69
5.4	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางของโรงเรียนกลุ่มศึกษา ระดับประถมศึกษา.....	72
5.5	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางของโรงเรียนกลุ่มศึกษาระดับมัธยมศึกษา.....	72
5.6	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	74
5.7	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.....	74
5.8	แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนของสาเหตุในการเลือกโรงเรียน.....	79
5.9	ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสาเหตุในการเลือกโรงเรียน.....	80
5.10	Factor loading ของค่าตัวแปรในปัจจุบันค่าการตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่ได้จากการวิเคราะห์ องค์ประกอบ (Factor Analysis).....	84
5.11	Factor loading ของค่าตัวแปรในปัจจุบันค่าลักษณะการเดินทางที่ได้จากการวิเคราะห์	

องค์ประกอบ (Factor Analysis).....	85
5.12 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณตัวแปรอิสระกับลักษณะทางสังคมของโรงเรียน.....	89
5.13 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณตัวแปรอิสระกับมิติลักษณะทางกายภาพ ของโรงเรียน.....	90
5.14 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณตัวแปรอิสระกับมิติมาตรฐานของโรงเรียน และสถานศึกษาในอนาคต.....	91
5.15 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณตัวแปรอิสระกับมิติความมีชื่อเสียงและ ความคาดหวังในอนาคต.....	93
5.16 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณตัวแปรอิสระกับมิติระยะเวลาการเดินทาง.....	95

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 แสดงการกระจายตัวของโรงเรียนกับระดับความหนาแน่นของประชากรรายเขต.....	2
1.2 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนในพื้นที่ศึกษา.....	5
2.1 แสดงระยะเวลาเดินทางด้วยเท้าไปโรงเรียน.....	8
2.2 แสดงระยะเวลาเดินทางรถรับส่งหรือรถโดยสารประจำทางไปโรงเรียน.....	8
2.3 แสดงระยะทางจากที่พักอาศัยกับโรงเรียนโดยแยกเป็นระดับการศึกษาต่างๆ ของเชียรา.....	10
2.4 แสดงพื้นที่การให้บริการของโรงเรียนที่มีพื้นที่เหลือ ข้อทับและพื้นที่การให้บริการแบบหกเหลี่ยม.....	12
2.5 แสดงขอบเขตของโรงเรียนที่มีลักษณะคล้ายรวงผึ้ง.....	13
2.6 แสดงลักษณะของทฤษฎีแหล่งกลาง (Center Places Theory).....	15
2.7 แสดงลักษณะของแบบจำลองรูปสามเหลี่ยม (Locational Triangle).....	16
2.8 รูปแบบความสัมพันธ์ของสถานศึกษาในแบบสหวิทยาเขต.....	24
3.1 แผนผังแสดงการเก็บข้อมูล.....	34
3.2 แสดงเขตพื้นที่เป็นตัวแทนเขตพื้นที่ศึกษา.....	39
3.3 แสดงที่ตั้งพื้นที่ศึกษาและโรงเรียนกลุ่มศึกษา.....	41
3.4 แสดงแผนผังการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
5.1 แสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปร.....	58
5.2 แสดงตัวอย่างการคำนวณค่าจุดศูนย์กลาง (Centroid).....	61
5.3 แสดงขอบเขตการให้บริการตามนโยบายของรัฐของแต่ละเขตในกรุงเทพมหานคร.....	64
5.4 แสดงขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษา.....	70
5.5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะเวลาเดินทางของโรงเรียนกลุ่มศึกษา.....	78
5.6 แผนผังแสดงความมีอิทธิพลของกลุ่มลักษณะครัวเรือนที่มีผลต่อกลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและกลุ่มลักษณะการเดินทาง.....	81
5.7 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของกลุ่มลักษณะครัวเรือนที่มีผลต่อกลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและกลุ่มลักษณะการเดินทางภายหลังจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	88
5.8 แผนผังสรุปผลตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมิติต่างๆ.....	96
6.1 แสดงที่ตั้งของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงสูง.....	102
6.2 แสดงขอบเขตการให้บริการที่กำหนดใหม่และที่ตั้งของโรงเรียน.....	103

บทที่ 1

บทนำ

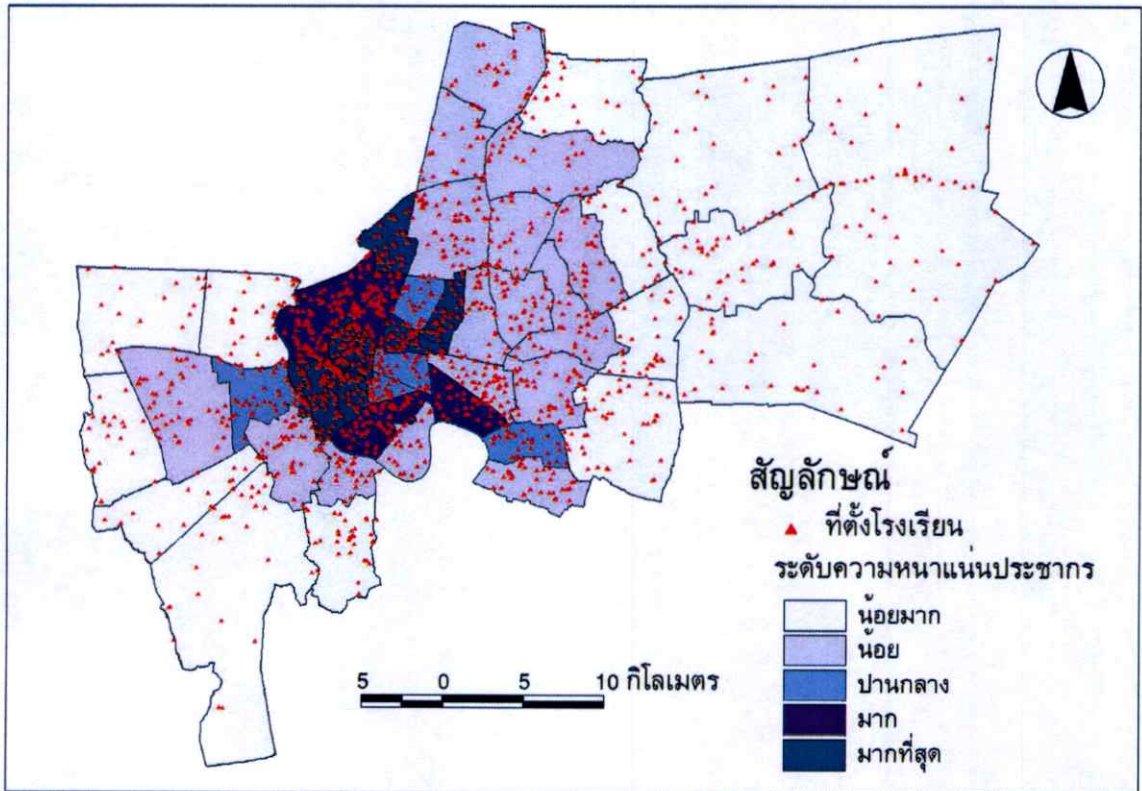
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศเพราะการที่ประเทศชาติจะพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องให้ประชาชนของประเทศได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและอย่างน้อยที่สุดก็ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รายงานสำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533) ซึ่งประเด็นนี้ได้ระบุไว้ในมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ว่า “การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาให้ยึดเขตพื้นที่ศึกษาโดยคำนึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากรเป็นหลักและความเหมาะสมด้านอื่นๆ ด้วย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ที่ผ่านมามาภาครัฐได้มีความพยายามกำหนดให้โรงเรียนรับนักเรียนที่มีที่พักอาศัยอยู่ใกล้กับโรงเรียน แต่ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น การแบ่งเขตโรงเรียนไม่ได้คำนึงถึงลักษณะทางกายภาพ ความแตกต่างในระดับคุณภาพของโรงเรียน ทิศนคติและค่านิยมที่ยึดถือ ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้สภาพความเป็นจริงที่ปรากฏ คือ นักเรียนเลือกโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้บ้านและการคมนาคมระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่สะดวก (รายงานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2532)

จากการศึกษาการเดินทางในกรุงเทพมหานครของ JICA พบว่า ร้อยละ 10.4 เป็นการเดินทางไปโรงเรียน และระยะเวลาเฉลี่ยของการเดินทางไปโรงเรียนยังอยู่ในอัตราที่มากเกินไป ซึ่งการเดินทางที่นานเกินไปนอกจากจะทำให้เสียเวลาแล้วยังส่งผลให้เกิดการสิ้นเปลืองพลังงานค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลือง และเกิดผลเสียต่อสุขภาพจิตของนักเรียน (JICA, 1989) เป็นต้น

ในปี พ.ศ. 2551 กรุงเทพมหานคร มีสถานศึกษาซึ่งจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 1,738 แห่ง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สังกัดอยู่ใน 4 หน่วยงาน คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เมื่อนำจำนวนโรงเรียนมาเปรียบเทียบกับเนื้อที่ของกรุงเทพมหานครซึ่งมีเนื้อที่ 1,568.73 ตารางกิโลเมตร พบว่า ความหนาแน่นของโรงเรียนอยู่ในระดับที่ไม่ต่ำเกินไป (1.107 โรงเรียน/ตารางกิโลเมตร) เมื่อพิจารณาถึงลักษณะการกระจายตัวของโรงเรียนพบว่า โรงเรียนมีลักษณะการกระจายตัวตามความหนาแน่นของประชากร กล่าวคือในพื้นที่เขตชั้นในที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง มีการกระจุกตัวของโรงเรียนสูงต่างกับในพื้นที่เขตชั้นนอกที่มีความหนาแน่นของประชากรเบาบาง การกระจายตัวของ

โรงเรียนจะมีลักษณะที่อยู่ห่างกัน (ดังภาพที่ 1.1) แต่ระยะเวลาในการเดินทางที่มากเกินไปดังที่กล่าวไว้ข้างต้น เป็นสิ่งที่บ่งบอกว่า นักเรียนและผู้ปกครองเลือกโรงเรียนที่ห่างไกลจากบ้าน

ภาพที่ 1.1 แสดงการกระจายตัวของโรงเรียนกับระดับความหนาแน่นของประชากรรายเขต

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดที่มาของปัญหาการวิจัย ว่าที่ตั้งของโรงเรียนกับการกระจายตัวของโรงเรียนนั้นมีลักษณะที่เหมาะสมหรือไม่ และสาเหตุใดที่ทำให้หลายครอบครัวส่งบุตรหลานไปศึกษายังโรงเรียนที่ตั้งอยู่ไกลที่พักอาศัยทั้งที่มีโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้ที่พักอาศัยมากกว่า และเมื่อรู้ถึงสาเหตุของปัญหาต่างๆ ทำให้หาแนวทางแก้ไขที่ตรงประเด็นเพื่อที่จะใช้ในการวางแผนเกี่ยวกับที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

1.2 คำถามของการวิจัย

- 1.2.1 นโยบายภาครัฐและนโยบายของโรงเรียนส่งผลอย่างไรกับที่ตั้งและขอบเขตการให้บริการของโรงเรียน
- 1.2.2 ลักษณะและที่ตั้งของโรงเรียน ส่งผลให้เกิดการเดินทางอย่างไร
- 1.2.3 ลักษณะส่วนบุคคลของนักเรียนและผู้ปกครอง ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนอย่างไร
- 1.2.4 ลักษณะการเดินทางของนักเรียนมีลักษณะเป็นอย่างไรและมีความสัมพันธ์กับการเลือกโรงเรียนหรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.3.1. ศึกษาพื้นที่การให้บริการ ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียน และลักษณะชุมชนในปัจจุบัน
- 1.3.2. ศึกษารูปแบบการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียน และการเดินทางไปโรงเรียน ของนักเรียนและผู้ปกครอง
- 1.3.3. ศึกษานโยบายของรัฐเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียนและขอบเขตการให้บริการ
- 1.3.4. สรุปเป็นนโยบายที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการที่ตั้งสถานศึกษา

1.4 ขอบเขตการศึกษา

เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านงบประมาณและระยะเวลาในการศึกษาทำให้ต้องมีการกำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ได้แบ่งลักษณะของเขตการศึกษาได้เป็น 2 ส่วนคือ

1.4.1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา กลุ่มศึกษา และกลุ่มตัวอย่าง

1.4.1 .1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่ศึกษาคือกรุงเทพมหานคร แต่เนื่องจากกรุงเทพมหานครนั้นมีพื้นที่ประมาณ 1,568.73 ตารางกิโลเมตร และแบ่งเขตการปกครองเป็นแบบเขตมีจำนวนถึง 50 เขต (ดังภาพที่ 1.2) จึงได้ทำการสุ่มเลือกเขตที่จะศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ได้แก่ เขตเมืองชั้นใน (เขตบางรัก) เขตเมืองชั้นกลาง (เขตบางกะปิ) และเขตเมืองชั้นนอก (เขตลาดกระบัง) ซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มศึกษา

1.4.1.2 ขอบเขตโรงเรียนกลุ่มศึกษา

เนื่องจากจำนวนโรงเรียนในพื้นที่ศึกษามีจำนวนถึง 1,738 โรงเรียน และสังกัดอยู่ในหลายหน่วยงานซึ่งมากกว่าที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ได้ในระยะเวลาที่กำหนดได้ จึงต้อง

ทำการตัดกลุ่มโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับอนุบาลออกเพราะโรงเรียนในระดับอนุบาลไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2542 และหน่วยงานต้นสังกัดจะเลือกเฉพาะที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.) เท่านั้น โดยวิธีการสุ่มและผลการสุ่มกลุ่มศึกษา จะกล่าวในบทต่อไป

1.4.1.3 ขอบเขตของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสุ่มเพื่อเก็บข้อมูลไว้โดยกำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์กับโรงเรียนในกลุ่มศึกษาเท่านั้น โดยแต่ละโรงเรียนจะมีกลุ่มตัวอย่างนักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนละ 40 ชุด

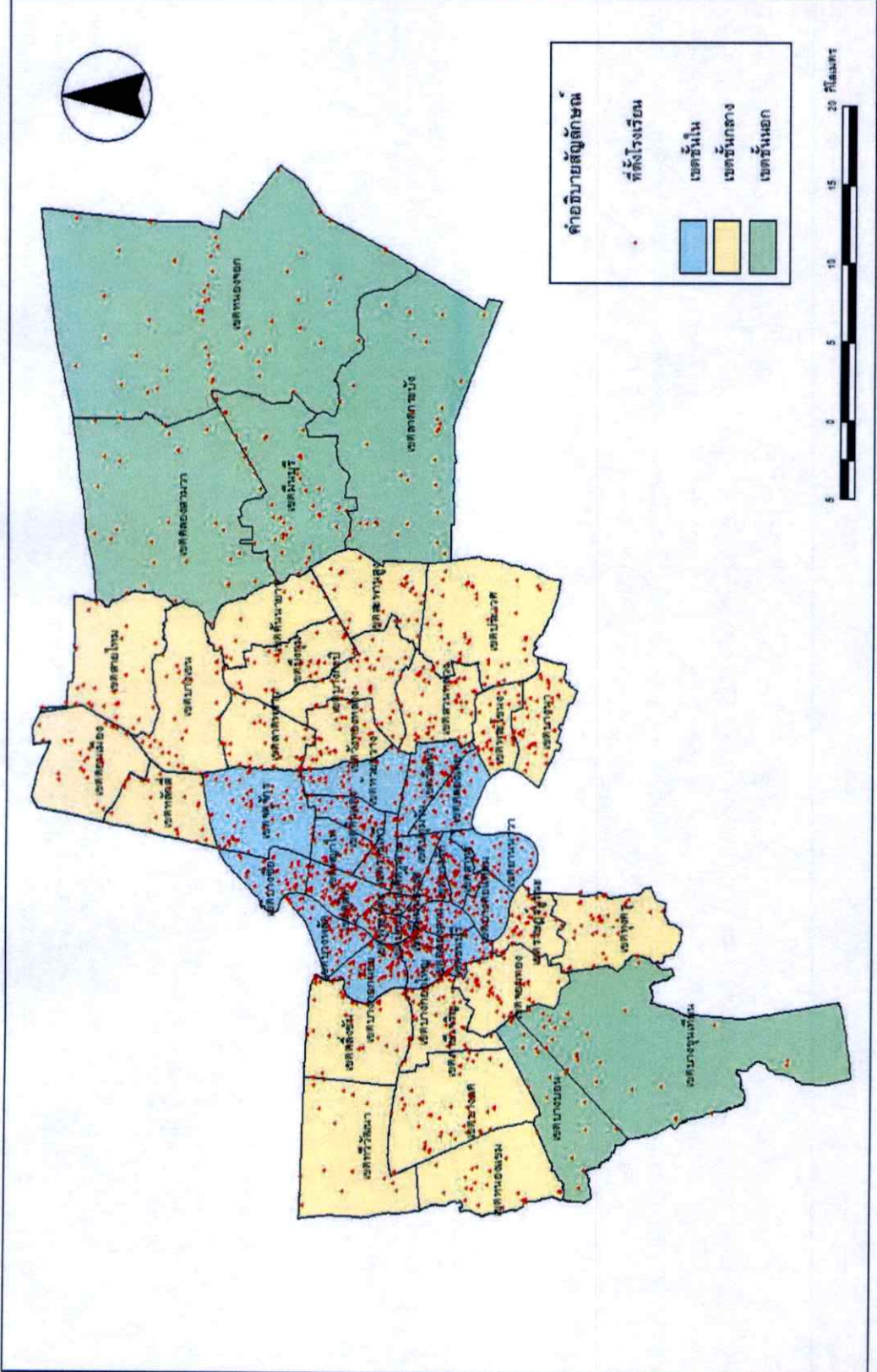
1.4.2 ขอบเขตของเนื้อหา

ในส่วนของขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาก็จะให้ครอบคลุมและกระชับอยู่ในเนื้อหา 3 ส่วนใหญ่ๆ คือ

1. แนวคิดเกี่ยวกับพื้นที่การให้บริการ ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียน
2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียนและการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครอง
3. นโยบายของรัฐในประเทศประเทศไทยและนโยบายของโรงเรียนในกลุ่มศึกษา ที่เกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียน ขอบเขตการให้บริการและหลักเกณฑ์การรับนักเรียน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 เพื่อให้ทราบถึงตำแหน่งที่ตั้งและขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษา
- 1.5.2 เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียนและการเดินทางไปโรงเรียน ของนักเรียนและผู้ปกครองและความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการตัดสินใจเลือกกับลักษณะการเดินทาง
- 1.5.3 เพื่อให้ทราบถึงนโยบายภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดที่ตั้งและขอบเขตการให้บริการของและทราบถึงระยะขอบเขตการให้บริการของแต่ละเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตามแนวทางที่ภาครัฐวางนโยบายการรับนักเรียน
- 1.5.4 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนที่ตั้งสถานศึกษาและแนวทางการรับนักเรียนสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 1.5.4 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

ภาพที่ 1.2 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนในพื้นที่ศึกษา

วิทยานิพนธ์เรื่อง นโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในพื้นที่ชุมชนเมืองกรณีศึกษากรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเรื่องตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในเขตพื้นที่ชุมชนเมืองมีการทบทวนวรรณกรรม เพื่อสร้างเป็นกรอบแนวคิดและการกำหนดตัวแปร สำหรับการวางแผนระเบียบวิธีการศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มวรรณกรรมออกเป็น 5 กลุ่ม ได้ดังนี้

แนวคิดกลุ่มที่ 1 เป็นแนวคิดเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนและการกระจายตัวของนักเรียน การทบทวนวรรณกรรมในกลุ่มนี้เป็นการศึกษารูปแบบของตำแหน่งที่เหมาะสมของโรงเรียนและขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนเพื่อเป็นต้นแบบในการศึกษา เช่น แนวคิดเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียนและการแบ่งเขตโรงเรียน (School Zone Mapping) และการกระจายตัวของนักเรียน

แนวคิดกลุ่มที่ 2 เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นเมืองต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการให้บริการไม่ว่าจะเป็น ทฤษฎีแหล่งกลาง ทฤษฎีกำหนดที่ตั้ง แนวคิดกลุ่มนี้จะทำให้เกิดความเข้าใจเรื่องการกำหนดที่ตั้งและขอบเขตการให้บริการ

แนวคิดกลุ่มที่ 3 เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเดินทางและพฤติกรรมการเดินทาง แนวคิดกลุ่มนี้จะทำให้ทราบถึงลักษณะและรูปแบบในการเดินทางในการเดินทางโดยทั่วไป

แนวคิดกลุ่มที่ 4 เป็นแนวคิดเกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครองและพฤติกรรมการตัดสินใจทำให้อธิบายถึงรูปแบบและวิธีการของการตัดสินใจในการเข้าศึกษาในสถานศึกษานั้นๆ

แนวคิดกลุ่มที่ 5 เป็นนโยบายที่เกี่ยวข้องเป็นการทบทวนถึงนโยบายที่ผ่านมาและกำลังใช้อยู่ในปัจจุบันในประเทศไทย เพื่อให้ได้ถึงที่มาของการกำหนดนโยบายและทราบแนวทางในปัจจุบัน

จากการศึกษาแนวคิดดังกล่าว ทำให้ได้มาซึ่งตัวแปรต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการกำหนดที่ตั้งที่เหมาะสมของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งแยกอธิบายแต่ละกลุ่มแนวคิดได้ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนและการกระจายตัวของนักเรียน

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียน

แนวคิดที่เกี่ยวกับการกำหนดที่ตั้งของโรงเรียนนั้นโดยทั่วไปแล้วจะคำนึงถึงเรื่องเกี่ยวกับการเดินทางที่เหมาะสมระหว่างที่โรงเรียนกับที่พักอาศัยของนักเรียนในประเด็นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านระยะทาง เวลา ตำแหน่ง ฯลฯ โดยสมาคมผู้วางแผนเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกทาง

การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา (Council of Education Facilities Planners, 1976) ได้กำหนดระยะทางจากโรงเรียนถึงที่อยู่อาศัยของนักเรียนไว้ว่า โรงเรียนไม่ควรห่างจากชุมชนหรือหมู่บ้าน ดังนี้ คือ

กรณีเดินเท้าไปโรงเรียน

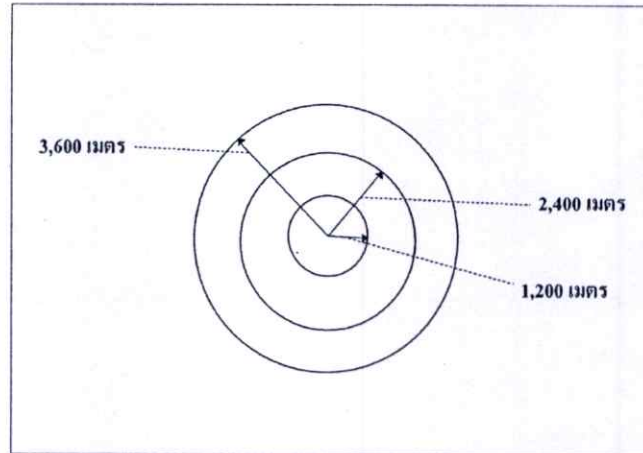
- 1) โรงเรียนระดับประถมศึกษา ไม่ควรห่างเกิน 3 / 4 ไมล์ (1.206 กม.)
- 2) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่ควรห่างเกิน 1 1 / 4 ไมล์ (2.011 กม.)
- 3) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่ควรห่างเกิน 2 ไมล์ (3.288 กม.)

กรณีใช้ยานพาหนะไปโรงเรียน

- 1) โรงเรียนระดับประถมศึกษา ไม่ควรใช้เวลาในการเดินทางเกินเพียงละ 0.30 ชั่วโมง
- 2) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ไม่ควรใช้เวลาเดินทางเกินเพียงละ 1 ชั่วโมง

จากทั้ง 2 กรณี เป็นตัวเลขที่สอดคล้องและใกล้เคียงกับฮาร์ดท์ ที่กล่าวว่าระยะทางของการเดินทางสูงสุดจากบ้านไปยังโรงเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ควรอยู่ระหว่าง 1-1.5 ไมล์ และกรณีใช้บริการรถโดยสารสาธารณะในระยะทาง 4.5 ไมล์ ไม่ควรใช้เวลาเกิน 30 นาที (Hardt, 1949) ในประเทศไทยนั้นได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียน ซึ่งทำให้ได้ผลการวิจัยข้อสรุปและข้อเสนอแนะหลายทาง ดังเช่น ที่ตั้งของโรงเรียนควรจะคำนึงถึงระยะทางที่นักเรียนต้องเดินทางด้วยเท้า อีกทั้งระยะทางแต่ละระดับชั้นของนักเรียนจะต้องแตกต่างกัน (เมธี ปิลาธิธนา นนท์, 2528) กล่าวคือ สำหรับการเดินทางด้วยการเดิน

- 1) โรงเรียนระดับประถมศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ควรเดินเท้าไปโรงเรียนเกิน 1,200 เมตร
- 2) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ควรเดินเท้าไปโรงเรียนไกลเกิน 2,400 เมตร
- 3) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ควรเดินเท้าไปโรงเรียนไกลเกิน 3,600 เมตร

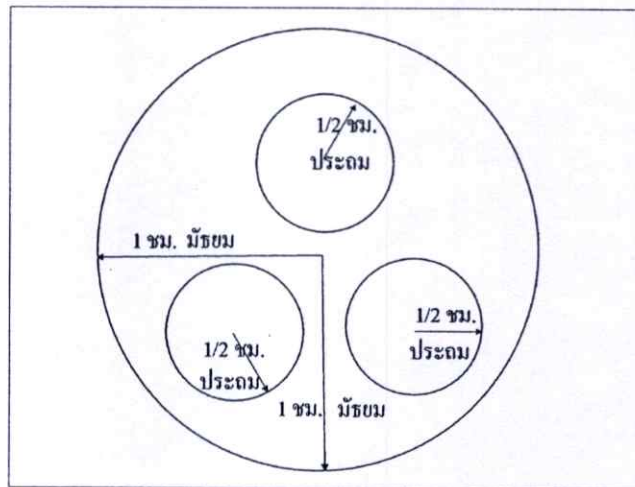

ภาพที่ 2.1 แสดงระยะการเดินทางด้วยเท้าไปโรงเรียน

ที่มา : เมธี ปิณฑานานนท์. 2528

สำหรับระยะทางที่นักเรียนใช้บริการรถรับส่งหรือรถโดยสารประจำทางใช้เวลาดังต่อไปนี้

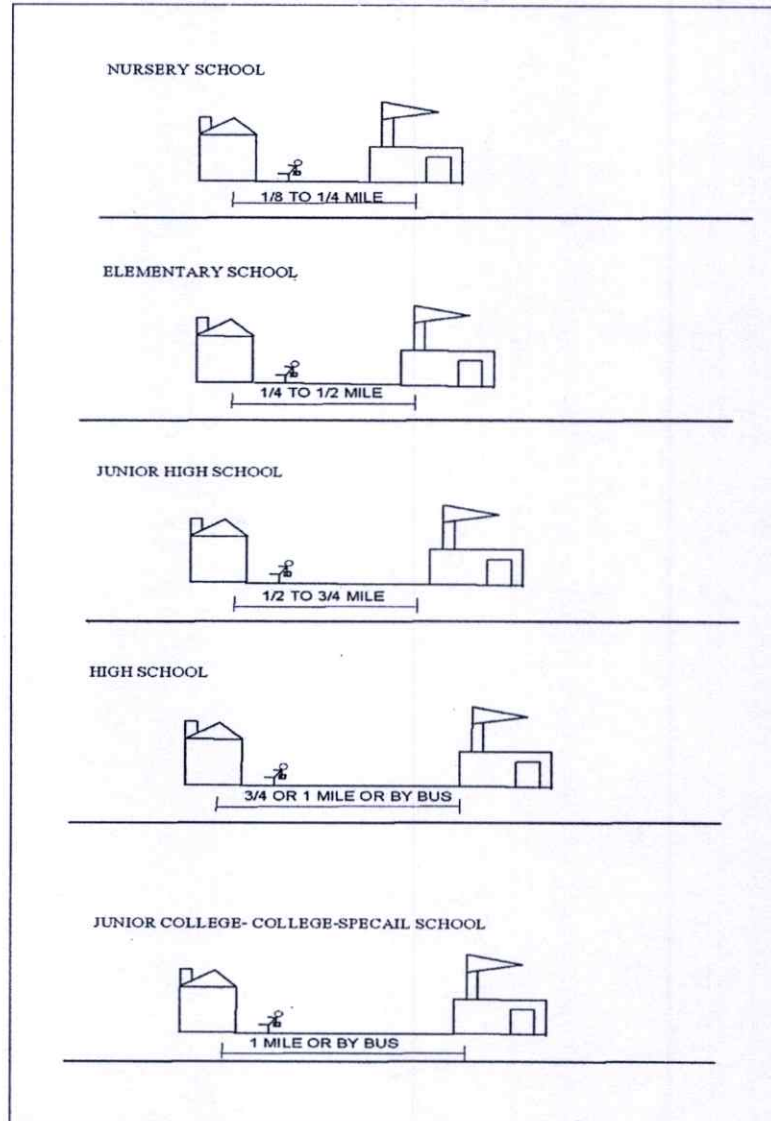
- 1) นักเรียนระดับประถมศึกษา ควรใช้เวลาการเดินทางไม่เกิน 0.30 ชั่วโมง
- 2) นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ควรใช้เวลาการเดินทางไม่เกิน 1 ชั่วโมง

ภาพที่ 2.2 แสดงระยะเวลาเดินทางรถรับส่งหรือรถโดยสารประจำทางไปโรงเรียน

ที่มา : เมธี ปิณฑานานนท์. 2528

นอกจากระยะทางและระยะเวลาจะเป็นสิ่งที่กำหนดระยะห่างจากบ้านกับโรงเรียนแล้ว ตำแหน่งหรือบริเวณที่ตั้ง ก็มีผลสำคัญในการกำหนดที่ตั้งของโรงเรียนเช่นกัน โดย เชียร์รา (Chaira, 1984) ได้กล่าวว่า โรงเรียนควรตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางของหมู่บ้านหรือชุมชน ระยะทางที่ใช้ในการเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปโรงเรียน ให้คำนึงถึงความแตกต่างของอายุ คือนักเรียนที่มีกลุ่มอายุต่ำสุดควรจะไปโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านมากที่สุด และระยะทางจะไกลออกไปเมื่อกลุ่มอายุของผู้เรียนมากขึ้น อีกทั้ง เฮอริริด (Herrid, 1985) ได้ศึกษาถึงสภาพการเดินทางจากบ้านไปโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ได้เสนอแนะว่าควรกำหนดที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาให้อยู่ในศูนย์กลางที่พักอาศัยของนักเรียนในพื้นที่วงกลม รัศมี 1.5 กิโลเมตร เพื่ออำนวยความสะดวกการเดินทางมาโรงเรียน และกลับบ้านเป็นระยะทางไม่ไกล

ภาพที่ 23 แสดงระยะทางจากที่พักอาศัยกับโรงเรียนโดยแยกเป็นระดับการศึกษาต่างๆ ของเชียรา

ที่มา : Chaira.1984

จากการศึกษาเรื่องที่ตั้งของโรงเรียนได้ให้ข้อคิดเห็นว่า โรงเรียนควรเลือกที่ตั้งอยู่ในทำเลที่เป็นย่านกลาง ไม่ควรอยู่ห่างจากย่านชุมชนเกิน 0.5 กิโลเมตร การคมนาคมหรือการสัญจรไปมาสะดวก เช่น ตั้งอยู่ใกล้ถนนหรือริมแม่น้ำลำคลอง โดยจะต้องพิจารณาว่าระยะทางจากบ้านของนักเรียนไปโรงเรียนไม่ควรเกิน 2 กิโลเมตร เพราะถ้านักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นประถมศึกษาต้องเดินทางไปกลับวันหนึ่งเกิน 4 กิโลเมตรแล้ว ย่อมทำให้ร่างกายได้รับความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าอ่อนเพลียเกินไป อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ (สุชาติ, 2534) ในทำนองเดียวกัน ฮาร์ด (Hardt, 1949) ได้เสนอไว้ว่าโรงเรียนควรเลือกที่ตั้งให้ใกล้กับศูนย์กลางของประชากรมากเท่าที่จะเป็นไปได้ เพราะเป็นจุดที่เข้าถึงได้ง่ายและกล่าวว่ควรคำนึงในด้านการคมนาคมสมัยใหม่

เนื่องจากทัศนคติเกี่ยวกับระยะทางของคนเปลี่ยนไป เด็กต้องเดินทางไปและกลับระหว่างบ้านกับโรงเรียนไกลขึ้นจากที่กำหนดเดิม สอดคล้องกับกับ ฮัลแลค (Hallak, 1959) ที่กล่าวว่า ขนาดและรูปร่างของเขตบริการของโรงเรียน ไม่ถูกกำหนดโดยระยะทางสูงสุด (Maximum distance) แต่ถูกกำหนดโดย

- 1) ระยะเวลาสูงสุด (Maximum time) จากบ้านไปยังโรงเรียน
- 2) วิธี (Means) ของการเดินทาง และความเร็วในการเดินทาง

จากกลุ่มแนวคิดที่ตั้งของโรงเรียนและการกระจายตัวของนักเรียนนั้น พอสรุปเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า ที่ตั้งของโรงเรียนควรคำนึงถึงด้านระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน เวลาในการเดินทางไปโรงเรียน ตำแหน่งที่ตั้ง โดยระยะทางนั้นจะแปรผันตรงกับอายุของนักเรียน แต่ก็จะมีการกำหนดค่าระยะที่มากที่สุดที่กำหนดไว้ เช่น ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะมีระยะทางมากที่สุดแต่จะไม่เกิน 3.5 กิโลเมตรเมตร ส่วนระยะเวลาในการเดินทางก็จะขึ้นอยู่กับรูปแบบการเดินทางซึ่งระยะเวลามากที่สุดซึ่งใช้ในการเดินทางนั้นไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมงและที่ตั้งของโรงเรียนควรตั้งอยู่ในศูนย์กลางชุมชนหรือหมู่บ้านซึ่งอยู่ในทำเลที่เป็นย่านกลาง

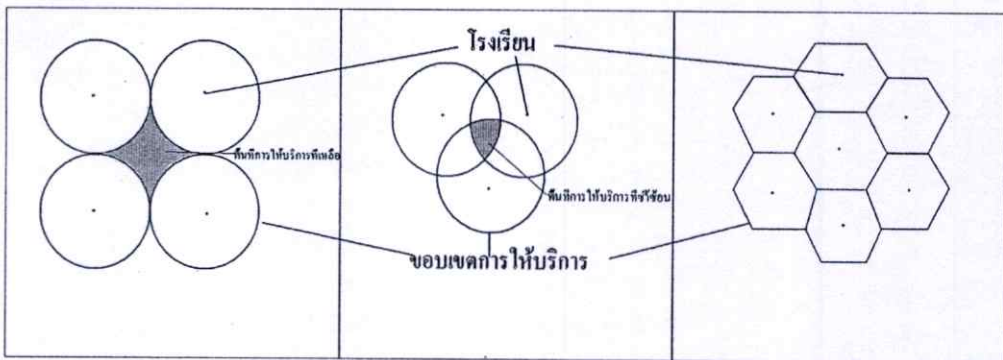
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งเขตโรงเรียน (School Zone Mapping) และพื้นที่การให้บริการของโรงเรียน

การแบ่งเขตโรงเรียน คือ การศึกษาถึงพื้นที่ให้บริการของโรงเรียน เพื่อให้พื้นที่การให้บริการเกิดความซ้ำซ้อนน้อยที่สุด เหมาะสมกับจำนวนประชากรในพื้นที่และลดการเดินทางที่ไม่เหมาะสมซึ่งมีหลายหน่วยงาน องค์กรและบุคคลให้ความหมายของ เขตบริการโรงเรียนไว้มากมาย เช่น สถาบันการวิจัยการสร้างโรงเรียนภูมิภาคเอเชีย (Asian regional institute for school building research, 2517) ได้ให้ความหมายของคำว่า เขตบริการของโรงเรียน (Catchment area of a school) เป็นบริเวณบริการที่เด็กสามารถเดินทางไปโรงเรียนได้ตามปกติ โดยยึดหลักเกณฑ์ว่า นักเรียนสามารถเดินทางมาได้สะดวกและมีประสิทธิภาพสูงสุดระหว่างบ้านกับโรงเรียน สำหรับในเขตเมืองพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนที่เหมาะสมกำหนดขึ้นโดยยึดถือผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจหรือกฎเกณฑ์อื่น ๆ มากกว่าระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียน หรือการแบ่งเขตโรงเรียน หมายถึง การแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วนๆ ตามขอบเขตบริเวณบริการของแต่ละโรงเรียนเมื่อแบ่งเขตโรงเรียนแล้วจะได้พื้นที่ที่ครอบคลุมบริเวณซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ในพื้นที่นั้น สามารถไปเรียนได้โดยใช้ระยะทางในการเดินทางสั้นที่สุด (รัตนา, 2521)

จากความหมายของ เขตการให้บริการของโรงเรียนที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ฮัลแลค (Hallak, 1979) ได้ศึกษาเรื่องการกำหนดรูปร่างเขตการให้บริการของโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นรูปวงกลมซึ่งพบข้อเสียดังนี้

1. เขตบริการของโรงเรียนที่มีรูปร่างกลมบางลักษณะจะมีพื้นที่ที่เหลืออยู่ระหว่างพื้นที่วงกลมที่ชนกัน
2. เขตบริการของโรงเรียนที่มีรูปร่างกลมบางลักษณะที่มีพื้นที่การให้บริการที่ทับซ้อนกัน

ซึ่งจากข้อเสียดังกล่าว ฮัลแลค จึงได้ทำการศึกษาเขตการให้บริการโรงเรียนในประเทศต่างๆ เช่น รัสเซีย เยอรมนี ไอร์แลนด์ โมร็อกโก เลบานอนและเนปาล ได้ข้อสรุปว่า พื้นที่การให้บริการของโรงเรียนควรจะมีลักษณะเป็นรูปหกเหลี่ยมซึ่งเมื่อนำมาต่อเรียงกันแล้วจะไม่ทำให้เกิดพื้นที่ที่เหลือหรือพื้นที่ที่ทับซ้อนได้ ตรงกับแนวคิดของโคเซตเตอร์ (Coxetter, 1961) ว่า รูปร่างเขตบริการของโรงเรียนที่ให้บริการแก่นักเรียนที่มีลักษณะเป็นรูปหกเหลี่ยมนั้น มีความกะทัดรัดทางด้านเนื้อที่มากที่สุด มีประสิทธิภาพทางการเคลื่อนที่และมีประสิทธิภาพของขอบเขตมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับรูปหลายเหลี่ยม และรูปร่างกลม เนื่องจากรูปร่างกลมเมื่อนำมาต่อกันแล้วยังมีเนื้อที่บางส่วนเหลือ แต่รูปหกเหลี่ยมเมื่อนำมาต่อกันจะไม่มีเนื้อที่เหลือเลย

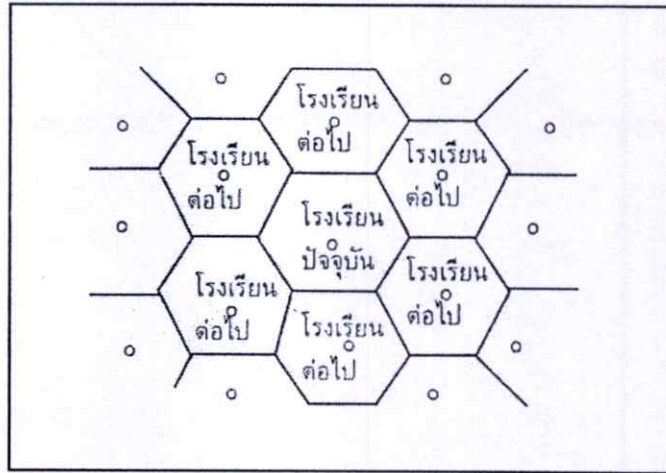

ภาพที่ 2.4 แสดงพื้นที่การให้บริการของโรงเรียนที่มีพื้นที่ที่เหลือ พื้นที่ซ้อนทับและพื้นที่การให้บริการ แบบหกเหลี่ยม

ที่มา : Coxette. 1961

ในประเด็นเดียวกันนี้ ยูเนสโก (UNESCO, 1972) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างโรงเรียนในเอเชียแล้ว พบว่า เขตโรงเรียนที่เหมาะสมเมื่อนำมาติดต่อกัน จะมีรูปร่างคล้ายรวงผึ้ง (Honeycomb pattern) โดยแต่ละเขตโรงเรียนจะมีรัศมีเท่ากับระยะทางที่เหมาะสมไกลที่สุดที่นักเรียนจะสามารถเดินทางไปโรงเรียนได้ คือ ประมาณ 2.5 กิโลเมตร สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา แต่ในเขตชุมชนเมือง อาจมีรัศมีไกลกว่า ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกในการจราจร ความสนใจการศึกษาและสภาพเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียน การกำหนดเขตบริการของโรงเรียนเป็นรูปหกเหลี่ยม จะพบว่า เขตบริการแต่ละโรงเรียนจะครอบคลุมพื้นที่เขตบริการได้ทั้งหมดไม่มีพื้นที่ว่าง และไม่มี

ปัญหาพื้นที่ซ้ำซ้อนแต่การที่กำหนดเขตบริการของโรงเรียนเป็นรูปหกเหลี่ยมได้ก็ต่อเมื่อการกระจายของประชากรเป็นแบบเดียวกันหมดในพื้นที่ การคมนาคมเข้าสู่โรงเรียนจะต้องสะดวกทุกทิศทาง นอกจากนั้นโรงเรียนจะต้องมีมาตรฐานและขนาดเท่าเทียมกันทุกโรงเรียน (สิริรัตน์, 2543)

ภาพที่ 2.5 แสดงขอบเขตของโรงเรียนที่มีลักษณะคล้ายรวงผึ้ง

ที่มา : UNESCO. 1972

การแบ่งเขตบริการของโรงเรียนนั้น เพื่อความสะดวกและควมมีประสิทธิภาพในการวางแผนเพิ่มหรือขยายโรงเรียนให้ตรงกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำนวน และอัตราการเพิ่มของประชากร โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานคร เขตการศึกษาด้านกรุงเทพมหานคร ควรแบ่งเป็น 3 เขต ส่วนภูมิภาคให้ใช้เกณฑ์ขอบเขตของจังหวัดในท้องที่การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542) การกำหนดท้องที่การศึกษานี้ มีจุดประสงค์เพื่อให้เด็กได้เข้าโรงเรียน หรือเรียนต่อภายในท้องที่การศึกษาของตนเท่านั้น แต่ทั้งนี้ให้มีความยืดหยุ่นพอสมควร โดยคำนึงถึงความจำเป็นของแต่ละบุคคลด้วย การแบ่งเขตบริการของโรงเรียนตามแนวนี้นับว่ามีประโยชน์อยู่บ้างแต่อาจจะได้ผลไม่เต็มที่นักทั้งนี้ เพราะแต่ละเขตการศึกษามีอาณาเขตกว้างมากเกินไป ควรแบ่งพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนให้มีขนาดเล็กลง โดยคำนึงถึงองค์ประกอบในพื้นที่ด้านอื่น ๆ เช่น โครงข่ายการคมนาคม ความคับคั่งของการจราจร ความหนาแน่นของประชากร และลักษณะภูมิประเทศ เป็นต้น (ภิญโญ, 2519) สอดคล้องกับการศึกษาถึงการประเมินผลเขตบริการของโรงเรียนโดยวิธีโปรแกรมเส้นตรง ในการศึกษาโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 8 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร และได้กำหนดตำแหน่งที่อยู่ของนักเรียนเป็นตารางสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาดเล็กซึ่งมีพื้นที่ 0.25 ตารางกิโลเมตร (0.5 กิโลเมตร * 0.5 กิโลเมตร) ครอบคลุมพื้นที่ที่อยู่อาศัยของนักเรียนโรงเรียนทั้ง 8 แห่งจากข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณโดยวิธีโปรแกรมเส้นตรง โดยพิจารณาจากระยะเวลาในการเดินทางและค่าขนส่ง แล้วทำการประเมินผลเขตโรงเรียนใหม่ที่ได้จากการคำนวณ

โดยพิจารณาถึงการประหยัดเวลาและค่าขนส่งให้มีค่าน้อยที่สุด ผลปรากฏว่า เขตโรงเรียนใหม่แตกต่างไปจากเขตบริการของโรงเรียนเดิม และเขตบริการของโรงเรียนใหม่ไม่ทับซ้อนกันเหมือนเขตบริการของแต่ละโรงเรียนเดิมเช่นกัน ซึ่งทำให้เห็นว่าการแบ่งเขตการให้บริการของโรงเรียนนั้นมีประโยชน์ในการช่วยในการวางแผนการจัดตั้งสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม โดยทำให้ประหยัดระยะเวลาการเดินทาง ประหยัดทรัพยากรเพื่อทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม (ชูศักดิ์, 2517)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การที่จะทำให้อุปเขตการให้บริการของโรงเรียนมีพื้นที่การให้บริการที่เหมาะสม ไม่มีส่วนทับซ้อน ต้องคำนึงถึง จำนวนประชากร ความหนาแน่นของประชากร การเพิ่มขึ้นของประชากร โครงข่ายคมนาคม ความคับคั่งของการจราจร สภาพภูมิประเทศและขอบเขตการให้บริการจะแตกต่างกันตามระดับชั้นที่เปิดสอน โดยการกำหนดขอบเขตในลักษณะนี้จะมีส่วนช่วยลดการเดินทางไปโรงเรียนที่ไม่เหมาะสมได้

2.1.3. การกระจายตัวของนักเรียน

การศึกษาการกระจายตัวของนักเรียนนั้น โดยมากจะศึกษาจากสภาพความเป็นจริงของตำแหน่งของที่พักอาศัยของนักเรียนจากโรงเรียนหนึ่งๆ ซึ่งการศึกษาการกระจายตัวของนักเรียนในรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการนำตำแหน่งที่อยู่อาศัยของนักเรียน มาจุดลงบนแผนที่โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางพร้อมกับทำรัศมีระยะทางการเดินทางของนักเรียนแล้วพบว่า วงกลมของนักเรียนระดับประถมศึกษาจะมีขนาดเล็กกว่าวงกลมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งหมายความว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาจะอยู่ใกล้โรงเรียนมากกว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษา (Murphy, 1966)

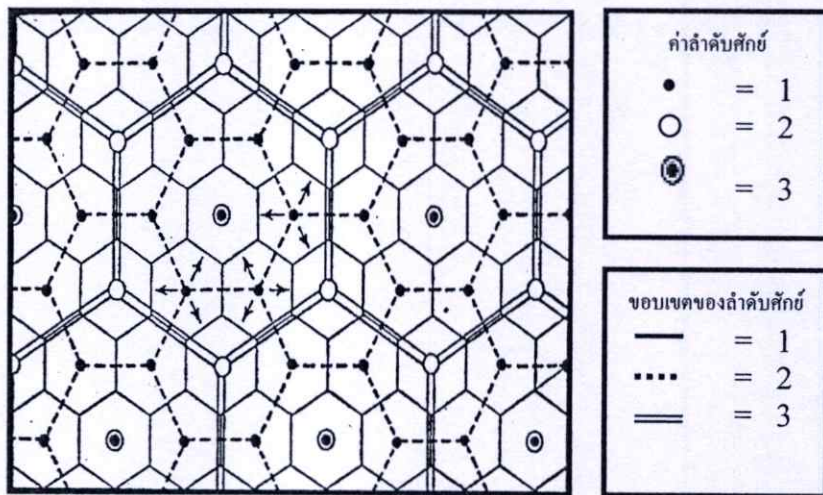
แนวคิดกลุ่มนี้จะเป็นสิ่งที่บ่งบอกว่า นักเรียนจะมีกระจุกตัวอยู่ใกล้กับโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่แล้ว จำนวนนักเรียนจะแจกกระจายที่อยู่อาศัยลดลงเมื่อมีระยะห่างจากโรงเรียนออกไป

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นเมือง

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีแหล่งกลาง (Central Place Theory)

แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีแหล่งกลาง (Central Place Theory) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องของการเลือกที่ตั้ง ซึ่งคำว่า "แหล่งกลาง" หมายถึงแหล่งตั้งถิ่นฐานในระดับชุมชน ซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในด้านการค้าและบริการแก่ประชากรในเมืองนั้น รวมทั้งลูกค้าที่กระจายอยู่รอบเขตตลาดหรือเขตอิทธิพลของชุมชนนั้นด้วย (Christaller, 1966) เนื่องจากประชากรของศูนย์ ลูกค้าและสินค้าในแต่ละแหล่งกลางมีขนาดต่างๆ กัน จึงทำให้แหล่งกลางในพื้นที่หนึ่งๆ มีขนาดต่างกัน เรียกว่ามีลำดับศักดิ์ (Hierarchy) ต่างกัน กล่าวคือ แหล่งกลางที่จัดอยู่ในลำดับศักดิ์สูงจะมี

ประชากรของเมืองมาก มีลูกค้า สินค้าและเขตตลาดมากกว่าแหล่งกลางที่อยู่ในลำดับคีย์ต่ำกว่า ซึ่งอาจหมายถึงหมู่บ้าน ทั้งขนาดและจำนวนของแหล่งกลางจะมีขนาดลดหลั่นกันลงไปตามลำดับคีย์ แต่จำนวนแหล่งกลางชั้นต่ำจะมีมากกว่าแหล่งกลางชั้นสูงในบริเวณหนึ่งๆ (รัตนา, 2544) ลักษณะขอบเขตของแหล่งกลางจะมีลักษณะเป็นหกเหลี่ยมด้านเท่าทำให้มีประสิทธิภาพในการครอบคลุมพื้นที่ที่มากกว่าขอบเขตรูปวงกลม ในกรณีที่ลูกค้ากระจายตัวอย่างสม่ำเสมอ ลูกค้าจะเดินทางไปยังแหล่งกลางที่ใกล้ที่สุดและแหล่งกลางอยู่ที่มุมของสามเหลี่ยมด้านเท่า ขอบเขตรูปหกเหลี่ยมจะทำให้เขตการค้าชนกันอย่างสนิท(สิริพันธุ์, 2548)

ภาพที่ 2.6 แสดงลักษณะขอบเขตการให้บริการของทฤษฎีแหล่งกลาง (Central Place Theory)

ที่มา : สิริพันธุ์. 2548

โดยทฤษฎีของคริสตอลเลอร์ ตั้งอยู่บนสมมุติฐาน 2 ด้าน คือ

1. สมมุติฐานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม
 - 1.1 พื้นที่โดยรอบขอบของแหล่งกลางจะเป็นพื้นที่ราบเรียบสม่ำเสมอโดยรอบ
 - 1.2 มีวิธีการ รูปแบบการเดินทางที่ตัดเทียมกันในทุกทางโดยไม่มีอุปสรรค
 - 1.3 ประชากรมีอำนาจในการซื้อที่เท่าเทียมกัน
2. สมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้รับบริการและผู้ประกอบการ
 - 2.1 พฤติกรรมผู้รับบริการมีเงื่อนไขในแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ คือ ต้องเดินทางไปยังแหล่งกลางที่ใกล้ที่สุด คือ ข้อสมมุติแหล่งกลางใกล้ที่สุด
 - 2.2 อำนาจในการซื้อของผู้รับบริการต้องมีระดับที่เพียงพอจะทำให้กิจการนั้นๆ ดำเนินต่อไป คือ ข้อสมมุติการหวังผลกำไรสูงสุด

อีกหนึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับแหล่งกลางดังนี้ (August Losch, 1954 อ้างใน เสน่ห์ ญาณสาร, 2539) ที่ใช้เพื่ออธิบายถึงความถี่ ความห่าง ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกับ คริสตอลเลอร์ซึ่งอธิบายเป็นประเด็นๆ ได้ดังนี้

ประเด็นที่คล้ายคลึง คือ

1. มีการตั้งถิ่นฐานของชุมชนเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า
2. การกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอบนพื้นที่ราบเรียบโดยตลอด
3. ต้องอยู่บนพื้นฐานรสนิยมและความต้องการทางเศรษฐกิจที่คล้ายคลึงกัน
4. มีลักษณะขอบเขตแหล่งกลางเป็นรูปหกเหลี่ยมด้านเท่า

ประเด็นที่แตกต่าง คือ

1. คริสตอลเลอร์ พิจารณาแหล่งกลางจากแหล่งการค้าขนาดใหญ่ไปหาแหล่งกลางขนาดต่ำกว่า ขณะที่ ลอชซ์ เริ่มจากการค้าอันดับต่ำไปหาแหล่งกลางจำหน่ายสินค้าที่ต้องการระดับทรงตัวสูง

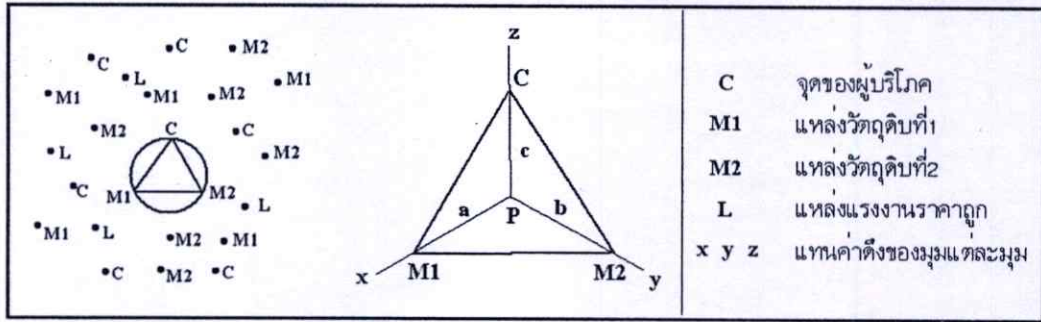
2. คริสตอลเลอร์ เหมาะสมกับการศึกษาเกี่ยวกับผู้บริโภคเพราะมีแนวความคิดด้านพิสัยหรือขอบเขตของสินค้า ส่วน ลอชซ์ เหมาะสมกับผู้ผลิตมากกว่า

3. ลำดับศักยภาพของแหล่งกลางในแบบ คริสตอลเลอร์ เป็นแบบที่มีระเบียบขณะที่ ลอชซ์ มีสินค้าและบริการหลายอย่างแต่ละอย่างมีระดับการทรงตัวที่ต่างกัน

โดยการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนเปรียบเสมือนแหล่งกลาง ซึ่งมีอำนาจในการดึงดูดนักเรียนที่ต่างกันตามลักษณะที่แตกต่างกันไปตามแต่ละโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครองจะเลือกสถานศึกษาที่ใกล้ที่สุดโดยทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับทัศนคติในการเลือกโรงเรียนด้วย

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดที่ตั้ง (Location Theory)

ทฤษฎีการกำหนดที่ตั้งเป็นการหาที่ตั้งที่เหมาะสมสำหรับอุตสาหกรรม (Weber, 1929) โดยมีวัตถุประสงค์หลักของทฤษฎี คือ ต้องการกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมที่สิ้นเปลืองค่าขนส่งน้อยที่สุด (Least transport cost location) แบบจำลองของ Weber มีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม เรียกว่า Locational Triangle (David M. Smith, 1971 อ้างใน จารุวรรณ) ดังภาพที่ 2.7

ภาพที่ 2.7 แสดงลักษณะของแบบจำลองรูปสามเหลี่ยม (Locational Triangle)

ที่มา : Smith, 1971

วิลเลียม (Allanson William, 1984) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับทฤษฎีการกำหนดที่ตั้งสำหรับหน่วยผลิตอันเกิดกำไรสูงสุด ทั้งนี้โดยถือว่าที่ตั้งที่ดีที่สุดคือจุดที่ตั้งที่ทำให้เสียค่าขนส่งน้อยที่สุดและมีการเดินทางน้อยที่สุด

กล่าวโดยสรุปที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ได้ว่า การกำหนดที่ตั้งของโรงเรียนนั้นต้องทำให้นักเรียนมีการเดินทางในระยะที่ใกล้ที่สุด

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเดินทางและพฤติกรรมการเดินทาง

2.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการเดินทาง

การเดินทางเป็นสิ่งจำเป็นของมนุษย์ เพราะมนุษย์ต้องเดินทางไปทำกิจกรรมต่างๆ วัน ได้แบ่งลักษณะการเดินทางของบุคคลสามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการเดินทาง แบ่งเป็น 4 ประเภท(คณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก, 2542) ได้แก่

- 1) การเดินทางระหว่างบ้านกับสถานที่ทำงาน (Home Based Work : HBW)
- 2) การเดินทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน (Home Based School : HBS)
- 3) การเดินทางระหว่างบ้านกับสถานที่อื่นๆ นอกเหนือจากที่ทำงาน โรงเรียน (Home Based Other : HBO)
- 4) การเดินทางที่ไม่สัมพันธ์กับบ้าน (Non Home Based : NHB) เช่น เพื่อธุรกิจส่วนตัว ธุรกิจที่เกี่ยวกับงาน การพักผ่อน เปลี่ยนรูปแบบการเดินทาง ฯลฯ

นอกจากประเด็นวัตถุประสงค์การเดินทางที่แตกต่างกันแล้วนั้น บรูตัน (Bruton, 1975) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบเดินทางของมนุษย์ มีดังต่อไปนี้

1. **ลักษณะของการเดินทาง** ได้แก่ ระยะทางและวัตถุประสงค์การเดินทาง โดยระยะทางวัดจากระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางและการเลือกรูปแบบการเดินทาง

2. ลักษณะของคนที่เดินทาง หมายถึง สภาพเศรษฐกิจและสังคมของผู้เดินทาง ได้แก่ รายได้ ขนาดและโครงสร้างครัวเรือน การถือครองรถยนต์ ความหนาแน่นของที่พักอาศัย ประเภทของงาน และสถานที่ตั้งของแหล่งงาน

3. ลักษณะของระบบขนส่ง ได้แก่ เวลาที่ใช้ในการเดินทาง ค่าใช้จ่าย การเข้าถึง ความสะดวกสบาย และตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ เช่น ความปลอดภัย ภูมิอากาศ

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการเดินทาง

สิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับในเรื่องการเดินทาง คือ รูปแบบการเดินทาง ซึ่งรูปแบบระบบการขนส่งและการเดินทางในเมืองมีหลายชนิด แต่ละชนิดจะเป็นระบบโครงข่ายของตนเอง คือ ประกอบด้วยเส้นทาง สถานีต้นทางและสถานีปลายทาง บางระบบอาจบริการเพียงบางส่วนของเมืองหรือไม่ก็บริการทั้งเมือง ในบางกรณีระบบขนส่งอย่างหนึ่งช่วยเสริมอีกระบบหนึ่ง ในขณะที่บางเมืองระบบทั้ง 2 อาจแข่งขันกันก็ได้ ในปัจจุบันเมืองใหญ่ทั่วไปมักจัดระบบการขนส่งและการเดินทางให้ประสานต่อเนื่องซึ่งกันและกัน (วรวิมล, 2547)

ในเมืองใหญ่จะมีระบบขนส่งหลายแบบ ส่วนในเมืองเล็กอาจมีไม่มากแบบ ข้อแตกต่างระหว่างระบบขนส่งอาจขึ้นอยู่กับการเป็นเจ้าของรถ การจัดการบริการ หรือวิธีการขนส่ง รูปแบบการขนส่งทั่วไป 2 รูปแบบใหญ่ๆ แบ่งเป็นดังนี้ (ฉัตรชัย , 2537)

1. ระบบการขนส่งแบบเดี่ยว ได้แก่ รถยนต์ส่วนตัวและพาหนะส่วนตัวอื่นๆ เช่น มอเตอร์ไซด์ จักรยาน เป็นต้น รถแท็กซี่ รถสามล้อและพาหนะรับจ้างอื่นๆ

2. ระบบการขนส่งแบบกลุ่ม ได้แก่ รถเมล์ รถราง เรือโดยสาร เรือข้ามฟาก รถไฟฟ้า เป็นต้น หรือจะแบ่งประเภทการเดินทางตามชนิดและประเภทของยานพาหนะ ออกเป็นประเภทต่างได้เช่น (Vuchic, 1981)

1. รูปแบบการเดินทางโดยขนส่งส่วนบุคคล ซึ่งมีลักษณะด้านความเป็นเจ้าของ และผู้ใช้งานพาหนะ ประเภทการเดินทางที่อยู่ในกลุ่มนี้ คือ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ มอเตอร์ไซด์ รวมถึงการเดินทางเท้า

2. รูปแบบการเดินทางโดยขนส่งสาธารณะ หมายถึงการขนส่งผู้โดยสารสาธารณะทุกประเภทการขนส่ง รวมทั้งระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ โดยกำหนดเส้นทางและตารางการเดินทางที่แน่นอนและกำหนดราคาโดยสารในระดับที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น รถไฟฟ้า รถเมล์ราง เป็นต้น

3. รูปแบบการเดินทางแบบรับจ้าง หรือขนส่งกึ่งสาธารณะ เป็นการขนส่งที่มีรูปแบบการให้บริการในเส้นทางที่มีตารางเวลาที่ผู้ใช้บริการต้องการ เช่น รถสองแถวที่เสริมการเดินทางในระยะสั้นๆ และซ้อนทับกับเส้นทางขนส่งมวลชนหลัก

สำหรับการศึกษาในประเทศไทย อธิบายไว้ว่า การเดินทางของคนกรุงเทพมหานคร เกิดจากแหล่งงานและสถานศึกษาซึ่งส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร และการเดินทางในลักษณะไม่สมดุระหว่างบ้าน-โรงเรียนและแหล่งงานพบว่า (สุวัฒนา, 2545) รูปแบบการเดินทางของผู้อยู่อาศัยในครัวเรือนเกษตรกรรม มีความต้องการเดินทางโดยเฉลี่ยน้อยกว่าครัวเรือนนอกภาคเกษตรกรรมมีรัศมีการเดินทางใกล้กว่า และใช้เวลาในการเดินทางน้อยกว่า เนื่องจากช่วงเวลาที่เดินทางการจราจรไม่แออัดนัก รูปแบบการใช้ที่ดินส่งผลต่อพฤติกรรมในการเดินทาง โดยพบว่า ความหนาแน่นและการกระจุกตัวสามารถที่จะวัดตามขนาดที่หลากหลายได้แก่ ระดับภูมิภาค ระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นต้น ความหนาแน่นและการกระจุกตัวมีผลกระทบที่สำคัญต่อรูปแบบการเดินทาง ซึ่งพบว่า ความสามารถในการเข้าถึง การใช้ที่ดิน จำนวนของจุดหมายปลายทางที่คาดการณ์ ภายในที่ตั้งตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นตามความหนาแน่นของประชากรและแรงงาน(สุวัฒนา, 2545)

จากแนวคิดกลุ่มนี้ สรุปให้เข้ากับการศึกษาครั้งนี้ได้ว่า สิ่งที่ทำให้ลักษณะและรูปแบบการเดินทางไปยังโรงเรียนที่ต่างกัน เกิดจากความแตกต่างกันด้านรายได้ ขนาดและโครงสร้างครัวเรือน การถือครองรถยนต์ ความหนาแน่นของที่พักอาศัย ประเภทของงาน และสถานที่ตั้งของแหล่งงาน โดยระบบขนส่งนั้นมีหลายรูปแบบแล้วแต่การจัดกลุ่มให้เหมาะสมกันในแต่ละชุมชน โดยประเภทของยานพาหนะในระบบขนส่งที่สำคัญได้แก่ รถยนต์ส่วนตัว มอเตอร์ไซด์ส่วนตัว จักรยาน รถแท็กซี่รถสามล้อ รถเมล์ รถราง เรือโดยสาร เรือข้ามฟาก และรถไฟฟ้่า ทั้งนี้ยังรวมถึงการเดินทางด้วย นอกจากนี้ ลักษณะการใช้ที่ดินโดยรอบของโรงเรียนที่แตกต่างกันกับความสามารถในการเข้าถึงจุดหมายก็มีผลต่อรูปแบบและลักษณะของการเดินทาง

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับนักเรียน ผู้ปกครองและการตัดสินใจการเลือกโรงเรียน

แนวคิดในกลุ่มนี้เป็นการอธิบายถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และกระบวนการตัดสินใจ ทำให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการตัดสินใจเบื้องต้นรวมถึงการศึกษาปัจจัยที่ต่างๆที่ส่งผลต่อการเลือกโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครอง

2.4.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการตัดสินใจ

ทฤษฎีการตัดสินใจเป็นทฤษฎีที่แสดงถึงวงจรกระบวนการตัดสินใจ โดยเริ่มจากจุดหมายหรือวัตถุประสงค์และบุคคลที่มีความประสงค์ที่ต้องการตัดสินใจ บุคคลนั้นก็ประสงค์จะได้รับข้อเสนอแนะ โดยเขาจะรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจของเขา ต่อจากนั้นบุคคลจะพิจารณาข้อมูลที่ได้รับและพยายามนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับการเลือกพิจารณาความเป็นไปได้ของทางเลือกสำหรับการทำนายผลที่อาจจะเกิดขึ้นกับความสำเร็จของ

ประสบการณ์ในอดีต และระดับความปรารถนาของบุคคลนั้น ซึ่งการทำนายผลมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นได้นำหนักในการคาดคะเนอย่างเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม (ทิพย์มาศ, 2530) การตัดสินใจ ประกอบไปด้วย (Carkhuff อ้างใน พรณี เกษกมล, 2532)

1. กำหนดปัญหา ผู้ให้คำปรึกษาสำรวจปัญหาและพยายามเข้าใจปัญหาและพยายามเข้าใจปัญหาในลักษณะที่ผู้รับคำปรึกษาคิด คาร์คัฟฟ์เชื่อว่าการบรรลุเป้าหมายในการให้คำปรึกษาคือ ต้องมีความเข้าใจที่ตรงกันกับผู้รับคำปรึกษา

2. แยกย่อยปัญหา รวบรวมการกระทำและค่านิยมต่างๆ แล้วแปลค่านิยมเป็นความต้องการว่าหมายควมว่าอย่างไร

3. พิจารณาการกระทำ ตรวจสอบค่านิยมและตัวเลือกว่า ตัวเลือกใดให้ความพอใจสูงสุด ผู้ให้คำปรึกษาอาจช่วยบอกค่านิยมและการกระทำในสิ่งที่ผู้รับคำปรึกษาไม่รู้ ช่วยตัดสินใจเลือกการกระทำและการเลือกด้วยการใช้ตารางการตัดสินใจ มีการใช้เครื่องหมายทางพีชคณิต คุณน้ำหนักของค่านิยมกับตัวเลือกแต่ละตัว รวมผลแต่ละตัวเลือกตัวที่ได้คะแนนมากที่สุดคือตัวที่ควรเลือก โดยการตัดสินใจยังสัมพันธ์กับการกระทำทางสังคม รีเดอร์ (Reeder, 1971) ได้อธิบายการกระทำทางสังคมประกอบไปด้วยกลุ่มปัจจัยหลายประการ มิได้จำกัดอยู่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง เหตุผลในการกระทำของมนุษย์ คือ

ปัจจัยดึงดูดให้เกิดการกระทำ เช่น

1. เป้าประสงค์
2. ความเชื่อที่สืบทอดกันมา
3. ค่านิยมร่วม
4. นิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี

ปัจจัยผลักให้เกิดการกระทำ เช่น

1. ความคาดหวัง
2. ข้อผูกพัน
3. แรงเสริม

ปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการกระทำ เช่น

1. โอกาส
2. ความสามารถ
3. การสนับสนุน

2.4.2 กระบวนการตัดสินใจ

การตัดสินใจคือการตกลงใจว่าจะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือไม่กระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือการยอมรับทัศนคติหนึ่งทัศนคติใด (โยธิน, 2530)

โดยกระบวนการตัดสินใจประกอบด้วย (วีระพล, 2534)

1. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
2. การกำหนดทางเลือก
3. ข้อจำกัด
4. การวิเคราะห์ หมายถึง การนำเอาทางเลือกและความจำกัดมาวิเคราะห์
5. การตัดสินใจโดยยึดวัตถุประสงค์ เป็นขั้นสุดท้ายของการตัดสินใจ คือการนำผลของการตัดสินใจที่ได้จากการวิเคราะห์ทางเลือกที่สอดคล้องกับปัญหาที่ใช้ในการตัดสินใจ

2.4.3 การตัดสินใจเลือกโรงเรียน

โรงเรียนนับว่าเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง ในการที่จะเลือกลงทุนทางการศึกษาให้กับบุตรหลาน ดังนั้นการตัดสินใจของผู้ปกครองจึงต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ซึ่งแล้วแต่ว่าปัจจัยใด ที่สร้างความพอใจให้กับผู้ปกครองมากที่สุดนั้นหมายถึงผู้ปกครองและนักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดด้วย ดังเช่น ผู้ปกครองส่วนใหญ่นิยมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้มีความสะอาด แสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก สอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนารัตน์ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเรียนในโรงเรียนที่มีบริเวณกว้างขวาง มีสถานที่สำหรับเล่นและพักผ่อน สภาพแวดล้อมสะอาด เป็นระเบียบ สวยงามปลอดภัย(กาญจนารัตน์, 2541) ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมและลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ผู้ได้ศึกษาในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมดีในเมืองจะมีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อมากกว่าผู้ที่เรียนในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีในเมืองจะมีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อมากกว่าผู้ที่เรียนที่มีสภาพแวดล้อมที่ด้อยกว่าในชนบท (Jencks, 1971) คุณภาพของสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่จัดให้ มีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเข้าศึกษาต่อในระดับสูงของนักเรียน นอกจากสภาพแวดล้อมแล้ว ที่ตั้งของโรงเรียนและอาคารสถานที่ก็มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจ (สุทธิพันธ์, 2540) หลักสูตรการสอนของโรงเรียนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง จากการศึกษาความคาดหวังผู้ปกครองที่ต้องการได้รับจากโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอนที่มีหลักสูตรเหมาะสมกับเด็กมีกิจกรรมที่เน้นเป็นพิเศษในด้านจรรยาบรรณและศีลธรรม (ยีนยง, 2538)

นอกจากลักษณะทางกายภาพที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น การที่นักเรียนจะได้รับการศึกษาสูงสุดได้ถึงระดับใดขึ้นอยู่กับผู้ปกครอง ดังผลการศึกษาที่พบว่า เหตุผลของการเรียนต่อ หรือไม่เรียนต่อขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของผู้ปกครอง (มานะ, 2530) เห็นได้จากผู้ปกครองเป็นผู้ลงทุนในการใช้จ่าย

เป็นค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายอื่นในการเรียน (ธวัช, 2532) หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าระดับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองมีส่วนในการตัดสินใจเลือกเรียนของนักเรียน จากการศึกษาวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของนักเรียนที่มีโอกาสศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมตอนต้นในภาคกลาง จำแนกตามประเภทโรงเรียน พบว่า สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีผลเกี่ยวข้องกับการเข้าเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประเภทต่างๆ (จันทนา, 2521) สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง (วรรณิ, 2536) บอกได้ว่ารายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ต่อการเลือกสถานศึกษาต่อของนักเรียนและนอกจากปัจจัยเรื่องรายได้ของผู้ปกครองแล้วนั้นพบว่าลักษณะส่วนบุคคลอื่นๆ ก็มีส่วนในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนด้วย โดยการศึกษาของผู้ปกครองนับว่ามีอิทธิพลที่สำคัญต่อการกล่อมเกลาสมาชิกในครัวเรือนให้บรรลุทางการศึกษา (ทวีชัย, 2541) และระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นดัชนีที่สะท้อนให้เห็นถึงประสพการณ์และการเห็นความสำคัญของการศึกษา (วรรณิ, 2536)

ความคาดหวังในด้านต่างๆของผู้ปกครองก็มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเลือกโรงเรียน บิดาที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองส่วนใหญ่ต้องการให้ลูกเรียนจบในระดับที่สูงกว่าบิดาที่อาศัยอยู่ในชนบท และการศึกษาของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังทางการศึกษาของบิดา แสดงว่าระดับการศึกษาของบิดายิ่งสูงความคาดหวังทางการศึกษาของลูกก็สูงด้วย (ผกาทิพย์, 2522) และจากการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเลือกสถานศึกษาสำหรับบุตรของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นคือระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการเลือกสถานศึกษาสำหรับบุตร (วรรณิ, 2536)

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่กล่าวมาข้างต้นทำให้พอที่จะเห็นถึงตัวแปรพฤติกรรมการตัดสินใจซึ่งมาจาก 2 ส่วนคือ ทศนคติของบุคคล และความคาดหวังของบุคคล โดยตัวแปรด้านทศนคติมีผลมาจากตัวแปร สภาพแวดล้อมของโรงเรียน ที่ตั้ง หลักสูตรการเรียนการสอน คุณภาพด้านวิชาการ ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน คุณภาพของบุคคลากร ค่าเล่าเรียน ระเบียบวินัย ความรับผิดชอบของโรงเรียน รายได้ และส่วนความคาดหวังเป็นผลมาจากระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐกับที่ตั้งของโรงเรียน และขอบเขตการให้บริการ

การกำหนดเขตการให้บริการในประเทศไทยที่เกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียนและเขตการให้บริการของโรงเรียนมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 โดย กรมการปกครอง (กรมการปกครอง, 2519) เล็งเห็นถึงความสำคัญของเรื่องนี้จึงได้ร่างโครงการจัดเขตบริการของโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ ดังนี้

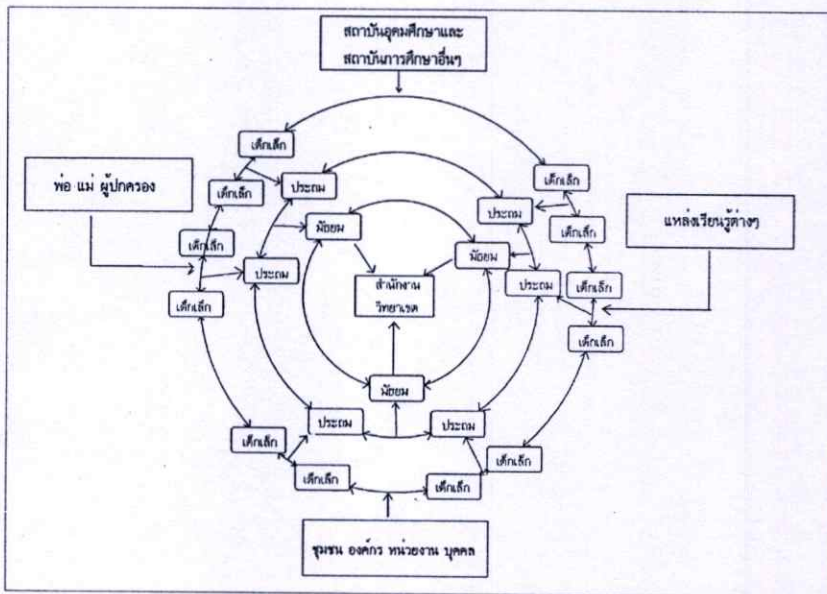
- 1) เพื่อขจัดปัญหาการเปิดโรงเรียนมากเกินไปจนความจำเป็น
- 2) เพื่อช่วยให้ทางราชการทราบว่าท้องถิ่นใดมีความต้องการโรงเรียนระดับใดอีกเท่าใด
- 3) เพื่อดูแลให้โรงเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์การศึกษาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
- 4) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารการศึกษาประชาบาลให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

ต่อมาพระราชบัญญัติการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ได้กำหนดพื้นที่การให้บริการโดยกำหนดระยะทางที่เหมาะสมที่สุดจากบ้านนักเรียนมายังโรงเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา กำหนดไว้ 3 กิโลเมตร และชั้นมัธยมศึกษามีระยะทาง 5 กิโลเมตร แต่ถ้าพิจารณาจากที่ตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาตามสภาพจริง พบว่า มีที่ตั้งของโรงเรียนห่างกันไม่เกิน 10 กิโลเมตร ในขณะที่เดียวกันกรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2520) ได้มีการแบ่งเขตโรงเรียนทั้งในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค เพื่อแก้ไขปัญหาความสับสนในการเดินทางมาโรงเรียนของนักเรียน ดังเช่น ในเขตกรุงเทพมหานครได้กำหนดท้องที่การศึกษาออกเป็น 5 ท้องที่การศึกษา โดยรวมหลาย ๆ อำเภอเข้าเป็น 1 ท้องที่การศึกษา เนื่องจากกรมการปกครองมีนโยบายให้เด็กได้เข้าโรงเรียนหรือเรียนต่อภายในท้องที่การศึกษาของตนเท่านั้น แต่ให้ความยืดหยุ่นพอสมควรสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ สังกัดกรมสามัญศึกษาในส่วนภูมิภาคมีแนวปฏิบัติในการรับนักเรียนเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 4 สายสามัญ ดังนี้

1. การรับนักเรียนเข้าชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้โรงเรียนรับนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอที่โรงเรียนตั้งอยู่ และนักเรียนจากอำเภออื่นที่มีเขตติดต่อกัน การคมนาคมสะดวก ปลอดภัย และสถานที่เรียน ม.1 ในอำเภออื่นไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน กรณีบ้านอันเป็นภูมิลำเนาของนักเรียนอยู่ในอำเภออื่น แต่อยู่ห่างจากโรงเรียนไม่เกิน 2 กิโลเมตร การคมนาคมสะดวกและปลอดภัยกว่าที่จะไปเรียนโรงเรียนในเขตอำเภอ จังหวัดของตน หรือจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนในเขตอำเภอนั้นหรือมีเหตุจำเป็น ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนพิจารณาแล้วเห็นสมควรรับเข้าเรียนก็ให้โรงเรียนรับเข้าเรียนได้

2. การรับนักเรียนเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สายสามัญ ให้โรงเรียนรับนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัด หรือจบ ม.3 จากโรงเรียนในเขตจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่เข้าเรียน กรณีนักเรียนที่บ้านอันเป็นภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดอื่นที่ติดต่อกัน อยู่ห่างจากโรงเรียนไม่เกิน 2 กิโลเมตร หรือมีเหตุผลจำเป็นซึ่งผู้บริหารโรงเรียนพิจารณาเห็นสมควรรับเข้าเรียน ก็ให้โรงเรียนรับเข้าเรียนได้

แนวคิดแบบสหวิทยาเขต ก็มีลักษณะที่เกี่ยวกับการกำหนดพื้นที่การให้บริการลักษณะหนึ่ง โดยแนวคิดแบบสหวิทยาเขต หรือหนึ่งกลุ่มของสถานศึกษาจะต้องวางแผนการจัดบริการทางการศึกษาร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายว่าทุกคนได้รับการศึกษาในเขตบริการทางการศึกษา สรุปได้ว่าในหนึ่งเขต หรือหนึ่งกลุ่มของสถานศึกษาจะต้องวางแผนการจัดบริการทางการศึกษาร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายว่าให้ทุกคนในเขตบริการการศึกษาได้มีที่เรียนอย่างทั่วถึง มีสถานศึกษาหลายประเภทตามความจำเป็นในการบริการการศึกษา (พนม, 2541) เช่น มีโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา มีศูนย์ฝึกอาชีพ หรือจำนวนสถานศึกษาขึ้นอยู่กับประชากร ถ้ามีประชากรมากก็ต้องมีสถานศึกษามากขึ้นเพื่อจะได้ให้บริการได้ทั่วถึง เขตบริการที่เหมาะสมควรมีสถานศึกษาหลายประเภท เพื่อประโยชน์ในการรับและส่งต่อนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องกันไปอย่างสะดวกและเหมาะสม ในที่นี้ จะเน้นเฉพาะสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและพิจารณาแหล่งเรียนรู้อื่น หรือสถานศึกษาระดับอื่นที่สนับสนุนการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ เป็นส่วนประกอบการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการนี้จะไม่คำนึงถึงสังกัดของสถานศึกษา แต่จะคำนึงการบริการจัดการศึกษาเป็นแนวสำคัญ รูปแบบความสัมพันธ์ของสถานศึกษาจะมีลักษณะเป็นดังนี้

ภาพที่ 2.8 รูปแบบความสัมพันธ์ของสถานศึกษาในแบบสหวิทยาเขต

ที่มา : พนม.2541

ปัจจุบันนโยบายในการกำหนดพื้นที่บริการของโรงเรียน ถูกกำหนดอยู่ในนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2552 โดยมีหลักการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ สอดคล้องกับของเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 และ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2542 มีนโยบายส่งเสริมให้เด็กได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ ด้วยกระบวนการรับนักเรียนที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นธรรม และเสมอภาค และกำหนดวิธีการรับนักเรียน (นโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา, 2552) ดังนี้

ชั้นก่อนประถมศึกษา และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กำหนดให้รับนักเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนเข้าเรียนโดยไม่มี การสอบวัดความสามารถทางวิชาการ ถ้ายังไม่เต็มให้รับเด็กนอกเขตพื้นที่บริการได้ กรณีที่มีผู้สมัครที่เกินกว่ารับได้ ให้ใช้วิธีการจับฉลาก และประสานกับโรงเรียนใกล้เคียง เพื่อจัดหาที่เรียนให้เด็กได้เข้าเรียนทุกคน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กำหนดหลักการให้นักเรียนได้เรียนใกล้บ้าน โดยให้รับนักเรียนในเขตพื้นที่บริการ แบ่งการรับในการจัดสรรโอกาสทางการศึกษาของนักเรียน โดยไม่มี การคัดเลือก และให้โรงเรียนกำหนดเขตพื้นที่บริการของโรงเรียน สัดส่วนจำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่บริการที่จะเปิดโอกาสให้มีการจับฉลาก และสัดส่วนจำนวนนักเรียนที่จะรับการคัดเลือก โดยกำหนดสัดส่วนเป็น 50:50 คือ ให้รับนักเรียนในเขตพื้นที่บริการร้อยละ 50 และเด็กนอกพื้นที่บริการร้อยละ 50

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1) โรงเรียนที่เปิดสอนทั้งชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ให้รับนักเรียนเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของตนเองที่ประสงค์จะเข้าเรียนทุกคน ในกรณีรับนักเรียนทั่วไปจากโรงเรียนอื่นให้ใช้วิธีสอบคัดเลือก

2) โรงเรียนที่เปิดสอนเพียงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้รับนักเรียนเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการสอบคัดเลือกจากนักเรียนทั่วไปไม่น้อยกว่า 80 และใช้แบบทดสอบวัดความสามารถทางวิชาการของโรงเรียนรับนักเรียนโควตาไม่เกินร้อยละ 20 และรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและนักเรียนที่มีเงื่อนไขพิเศษไม่เกินร้อยละ 5 ของการสอบคัดเลือก

อีกหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายในการรับนักเรียนคือ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยนโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีหลักการที่สำคัญ เพื่อให้ นักเรียนทุกคนมีความเสมอภาคในด้านสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับพื้นที่เขตบริการ และการรับนักเรียนไว้ ดังนี้(ประกาศกรุงเทพมหานครเรื่องแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา, 2552)

“พื้นที่เขตบริการของโรงเรียน” หมายถึง อาณาบริเวณที่แต่ละสำนักงานเขตกำหนดขึ้น เพื่อให้โรงเรียนรับเด็กเข้าเรียนตามข้อตกลงระหว่างสำนักงานเขตและโรงเรียนในพื้นที่นั้น โดยสามารถปรับให้เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสได้เข้าเรียนสะดวก เสมอภาค เป็นธรรม โปร่งใส และใกล้บ้านมากที่สุด

“พื้นที่เขตปกครอง” หมายถึงพื้นที่ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย

“เขตพื้นที่ที่เป็นรอยต่อใกล้เคียง” หมายถึง พื้นที่ซึ่งอยู่ใกล้โรงเรียนแต่อยู่นอกเขตบริการ หรืออยู่นอกเขตปกครอง

วิธีการและลักษณะการรับนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีลักษณะดังนี้

การศึกษาปฐมวัย

รับเด็กมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนหากยังไม่เต็มให้รับนอกเขตพื้นที่บริการได้โดยไม่มีการสอบวัดความสามารถทางวิชาการ แต่หากมีจำนวนเกินที่จะรับให้ใช้วิธีการจับฉลาก

ระดับประถมศึกษา

ให้รับเด็กมีหลักฐานจบการศึกษาชั้นปฐมวัยที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนเข้าโรงเรียนทุกคนโดยไม่มีการสอบวัดความสามารถทางวิชาการ ถ้าหากยังไม่เต็มให้รับเด็กนอกพื้นที่บริการได้ แต่หากมีจำนวนเกินที่จะรับให้ใช้วิธีการจับฉลากและประสานงานกับโรงเรียนใกล้เคียง

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1

ให้รับนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยไม่มีการสอบวัดความสามารถทางวิชาการ ในกรณีที่ยังไม่เต็มจำนวนให้รับนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนและพื้นที่เขตปกครองหรือเขตพื้นที่ที่เป็นรอยต่อใกล้เคียง ตามลำดับ หากมีผู้สมัครเกินให้ใช้วิธีจับฉลาก

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4

ให้รับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในกรณีที่ยังไม่เต็มจำนวนให้รับนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนและพื้นที่เขตปกครองหรือเขตพื้นที่ที่เป็นรอยต่อใกล้เคียง ตามลำดับ หากมีผู้สมัครเกินให้ใช้วิธีจับฉลาก

นอกจากประเด็นการรับนักเรียนดังที่กล่าวมาแล้วนั้น ภาครัฐได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการตั้งสถานศึกษาแห่งใหม่โดยการตั้งสถานศึกษาขึ้นใหม่จะต้องอยู่ห่างจากสถานศึกษาประเภทเดียวกัน ที่ตั้งอยู่เดิมไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร ตามเส้นทางคมนาคม (ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550)

ทั้งนี้สามารถสรุปนโยบายการกำหนดที่ตั้ง เขตพื้นที่บริการและการรับนักเรียนของโรงเรียนแยกตามหน่วยงานต้นสังกัดดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 สรุปนโยบายการกำหนดที่ตั้ง และเขตพื้นที่บริการและการรับนักเรียนของโรงเรียนตามหน่วยงานต้นสังกัด

ประเด็น	หน่วยงานต้นสังกัด		
	สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	สำนักงานการส่งเสริม การศึกษาเอกชน	สำนักงานการศึกษาขั้น พื้นฐาน
การกำหนดที่ตั้งของโรงเรียน	1.สถานศึกษาที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่จะต้องอยู่ห่างจากสถานศึกษาประเภทเดียวกัน ที่ตั้งอยู่เดิมไม่น้อยกว่า 6 กิโลเมตร ตามเส้นทางคมนาคม		
การรับนักเรียนและขอบเขต การให้บริการ	1.รับนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนหากยังไม่เต็มตามจำนวนให้รับเด็กนอกพื้นที่บริการได้ ถ้ามีจำนวนเกินให้ใช้วิธี จับฉลาก 2.(ในระดับต่อเนื่อง) รับเด็กที่มีหลักฐานการจบการศึกษาชั้นก่อนหน้าจากเขตพื้นที่บริการ		1.ม.1 ให้รับนักเรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอ กำหนดสัดส่วน 50: 50 (เขตพื้นที่บริการ: นอกเขตพื้นที่บริการ) 2. มัธยมปลาย แบ่งเป็น 2 ประเภท 2.1โรงเรียนที่เปิดสอนทั้งมัธยมต้นและมัธยมปลายให้รับต่อเนื่อง และรับนักเรียนทั่วไปโดยการสอบ 2.2 โรงเรียนที่เปิดเฉพาะมัธยมศึกษาตอนปลายให้สอบคัดเลือกไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 โคนาไม่เกินร้อยละ 20 และความสามารถพิเศษไม่เกินร้อยละ 5 ของการสอบคัดเลือก
จำนวนนักเรียนหรือความหนาแน่นของนักเรียนต่อโรงเรียน	1.ระดับประถมศึกษา ต้องมีจำนวนนักเรียนในแต่ละรายอายุไม่น้อยกว่า 25 คนมาเข้าเรียนถ้ามีนักเรียนในแต่ละรายอายุไม่ถึง 25 คน แต่มากกว่า 10 คน ให้จัดตั้งเป็นสาขาของสถานศึกษาอื่น 2. ระดับมัธยมศึกษา ต้องมีจำนวนนักเรียนที่จะมาเข้าเรียนชั้นละไม่น้อยกว่า 80 คนถ้ามีนักเรียนไม่ถึงชั้นละแปดสิบคน แต่มากกว่า 40 คน ให้จัดตั้งเป็นสาขาของสถานศึกษาอื่น 3.การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ยึดแนวเขตพื้นที่การศึกษา โดยคำนึงถึงปริมาณสถานศึกษา จำนวนประชากร วัฒนธรรม และความเหมาะสมด้านอื่นด้วย		
ความร่วมมือของกลุ่มโรงเรียน	1.กรณีพื้นที่มีผู้สมัครเกินจำนวนที่รับได้ให้ใช้วิธีจับฉลากและประสานงานกับโรงเรียนใกล้เคียง		

สรุปได้ว่า นโยบายของภาครัฐพยายามที่จะกำหนดขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนออกมาในรูปแบบของการรับนักเรียนในพื้นที่บริการและนอกเขตพื้นที่บริการแตกต่างกันไปตามแต่ละสังกัดโดยใช้เขตการปกครองเป็นเขตพื้นที่การบริการ

จากการทบทวนวรรณกรรมนำสู่การกำหนดกรอบการวิจัยที่เชื่อมโยงกันดังนี้ นโยบายรัฐมีส่วนสำคัญในการกำหนดที่ตั้งและลักษณะการกระจายตัวของโรงเรียน โดยที่ลักษณะการกระจายตัวของโรงเรียน ลักษณะของครัวเรือน ความหนาแน่น โครงสร้างประชากรและที่ตั้งครัวเรือนมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและการเดินทาง และในสภาพปัจจุบันลักษณะของโรงเรียนกับที่ตั้งครัวเรือนและลักษณะครัวเรือนจะบ่งบอกถึงลักษณะการเดินทางไปโรงเรียนด้วย เมื่อทราบถึงลักษณะความสัมพันธ์ของตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้แล้วก็จะสามารถสรุปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการวางแผนบริหารจัดการด้านที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนได้ ดังแสดงให้เห็นถึงรูปแบบความสัมพันธ์ในแผนผังแสดงความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิด

บทที่ 3

ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการกระจายตัวของโรงเรียนที่มีผลต่อการเลือกเข้าศึกษา และการเดินทางเพื่อไปศึกษาความสอดคล้องระหว่างความหนาแน่นและกิจกรรม หลังจากที่ได้ ทบทวนวรรณกรรมแล้วทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของกลุ่มนิยามเชิงความคิดต่างๆ ที่ต้อง ทำการศึกษา คือ ลักษณะและการกระจายตัวของโรงเรียน ลักษณะครัวเรือน ความหนาแน่น โครงสร้างประชากรและที่ตั้งครัวเรือน การตัดสินใจเลือกโรงเรียน ลักษณะการเดินทางและ นโยบายของรัฐ เห็นได้ว่ากลุ่มตัวแปรเชิงความคิดมีความหลากหลาย ตามแหล่งที่มาของข้อมูล ลักษณะของข้อมูล ฯลฯ ทั้งนี้การได้มาถึงข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ความแม่นยำในการจัดเก็บข้อมูล รวมถึง ความถูกต้อง, เชื่อถือได้ของการวัดของตัวแปร สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การ วิเคราะห์ผลในบทต่อไปมีความชัดเจนและสะดวกยิ่งขึ้น ซึ่งถูกกล่าวอยู่ในส่วนของระเบียบวิธีการ ดำเนินการวิจัยในส่วนนี้และแยกตามประเด็น ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษา กล่าวถึง ขั้นตอนในการศึกษาเรียงลำดับตั้งแต่การกำหนด ปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์ การทบทวนวรรณกรรม การกำหนดนิยามปฏิบัติการและกรอบ แนวแนวคิด การเลือกพื้นที่ศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล จนถึงการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา เพื่อให้เห็นถึงลักษณะในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

2. การเก็บข้อมูล ตัวแปรและระดับการวัดของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย กล่าวถึง การจัดเก็บข้อมูลที่แบ่งแยกไปตามลักษณะแหล่งที่มาของข้อมูล และบอกถึงเครื่องมือที่ใช้ในการ จัดเก็บและค่าระดับในการวัดของตัวแปรต่างๆ อีกด้วย

3. การเลือกพื้นที่ศึกษา กลุ่มศึกษา ประชากรเป้าหมายกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่ม กล่าวถึงการได้มาของข้อมูลกลุ่มตัวอย่างว่าใช้วิธีการสุ่มแบบใด และได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่าใด

4. การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล กล่าวถึงการจัดการกับข้อมูลที่เก็บมาได้ ทั้ง การแบ่งกลุ่มข้อมูลตามลักษณะของข้อมูลรวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ

โดยแยกอธิบายรายละเอียดในแต่ละประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ขั้นตอนการศึกษา

จากสภาพปัญหาการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียนที่ไม่เหมาะสม ผู้ศึกษาสนใจนั้น ผู้ ศึกษาได้ทำการค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะให้เกิดความเข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริง ในการที่หา คำถามของการวิจัยเพื่อใช้ในการวางวัตถุประสงค์ และภายหลังจากที่ได้วัตถุประสงค์ในการวิจัยที่

ชัดเจนแล้ว ผู้ศึกษาได้ทำการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมเพื่อที่จะหาตัวแปรและวางกรอบแนวคิดในการวิจัย หลังจากนั้นผู้ศึกษาจึงได้ทำการออกแบบเครื่องมือต่างๆ ที่มีความเหมาะสมในการจัดเก็บข้อมูลตามประเภทข้อมูลและแหล่งที่มาของข้อมูลนั้นๆ และทำการออกแบบเครื่องมือในการนำไปเก็บข้อมูล โดยการ ใช้แบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มผู้วางนโยบายในหน่วยงานของรัฐต่างๆ ให้แบบสอบถามในการได้มาของข้อมูลนักเรียนและผู้ปกครอง แต่เนื่องจากกลุ่มประชากรอันได้แก่ โรงเรียนและครัวเรือนในกรุงเทพมหานครที่มีจำนวนมากเกินกว่าที่จะจัดเก็บได้ในระยะเวลาที่จำกัด จึงต้องมีการเลือกพื้นที่ศึกษา, โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างและครัวเรือนกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนตามกรอบแนวคิดแล้ว ในขั้นตอนต่อไปผู้ศึกษาจะทำการแยกข้อมูลต่างๆ ตามลักษณะของข้อมูลเพื่อที่จะใช้ในการวิเคราะห์ให้เหมาะสมเพื่อตอบคำถามในการวิจัย โดยในท้ายที่สุดผู้ศึกษาจะสรุปผลและให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการบริหารจัดการด้านที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนเพื่อให้เกิดขอบเขตการให้บริการที่เหมาะสมของโรงเรียนและก่อให้เกิดลักษณะการเดินทางที่เหมาะสมในการไปโรงเรียน

3.2 การเก็บข้อมูล ตัวแปรและระดับการวัดของตัวแปร

3.2.1 การเก็บข้อมูล

การได้มาของข้อมูลสำหรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีที่มาจากแหล่งข้อมูลที่ทำการศึกษาหลายกลุ่ม โดยสามารถแบ่งตามแหล่งที่มาของข้อมูลหลักๆได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

3.2.1.1 กลุ่มครัวเรือน มีลักษณะการเก็บข้อมูลดังนี้

การได้มาของข้อมูลกลุ่มนี้จะแยกเป็น 2 ส่วน คือ ในส่วนของนักเรียน จะได้จากการนำแบบสอบถาม (Questionnaire) ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรง ตามจำนวนชุดที่ตั้งไว้ในแต่ละโรงเรียน (รายละเอียดจำนวนชุดที่จะเก็บข้อมูลแบบสอบถามอยู่ในเรื่องการเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง) ส่วนข้อมูลที่ได้จากผู้ปกครองนั้นจะได้อาจมาจากการมอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนและให้นักเรียนนำกลับไปให้ผู้ปกครองแล้วผู้ศึกษาจะมาเก็บรวบรวมแบบสอบถามอีกครั้ง ซึ่งจะทำการกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเท่ากับนักเรียนในโรงเรียนนั้นๆ

ข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องการได้จากกลุ่มครัวเรือนนั้นจะเป็นข้อมูลปฐมภูมิ ที่ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างโดยตรง จะเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับเรื่อง ลักษณะครัวเรือน การเลือกโรงเรียน ลักษณะการเดินทางและพฤติกรรมการเดินทาง ในกลุ่มครัวเรือนสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

ก.กลุ่มนักเรียน กลุ่มนี้เนื่องจากนักเรียนมีลักษณะการใช้ชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเดินทางไปโรงเรียน ทำให้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มนี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการเดินทางเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ระยะเวลาในการเดินทาง ระยะทางในการเดินทาง รูปแบบในการเดินทาง ฯลฯ

ข.กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มผู้ปกครองนั้นจะช่วยให้ผู้ศึกษาได้มาถึงข้อมูลลักษณะของครัวเรือน เช่น รายได้ครัวเรือน ระดับการศึกษาผู้ปกครอง อาชีพผู้ปกครอง จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การมียานพาหนะ ทักษะคิดในการเลือกโรงเรียนของผู้ปกครอง ข้อมูลกลุ่มนี้จะบอกถึงลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวนั้นที่จะส่งผลต่อการเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนนั้นๆ

3.2.1.2 กลุ่มโรงเรียน มีลักษณะการเก็บข้อมูลดังนี้

ในการศึกษานโยบายของโรงเรียน แหล่งข้อมูลปฐมภูมิที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งก็คือโรงเรียนซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลได้เป็นอย่างดีก็คือ กลุ่มบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการด้านที่ตั้งและการกำหนดขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนและแผนการบริหารต่างๆที่เกี่ยวข้อง โดยคุณลักษณะของโรงเรียนเป็นปัจจัยที่ผู้ปกครองใช้ในการเลือกโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมข้อมูลต่างๆ จากผู้บริหารของโรงเรียน กลุ่มนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องของการกำหนดนโยบายต่างๆ ของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการเรื่องการรับนักเรียน นโยบายบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการเดินทาง เช่น รถโรงเรียนรวมถึงเป็นกลุ่มที่มีบทบาทนำนโยบายภาครัฐมาปรับใช้โดยตรง โดยการเก็บข้อมูลนั้นจะแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep Interview) ในการซักถามแต่ละประเด็น

3.2.1.3 กลุ่มหน่วยงานของรัฐ

ในส่วนของภาครัฐนั้นจะทำให้ได้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นส่วนใหญ่ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ซึ่งแยกตามหน่วยงานต่างๆ ได้ดังนี้

ก. สำนักงานสถิติแห่งชาติและกระทรวงมหาดไทย 2 หน่วยงานนี้จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวกับด้านประชากรเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ จำนวนประชากรและความหนาแน่นของประชากร ซึ่งข้อมูลส่วนนี้จะได้จากการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่ได้ทำการจัดเก็บไว้ ในห้องสมุดหรือรายงานประจำปีต่างๆ

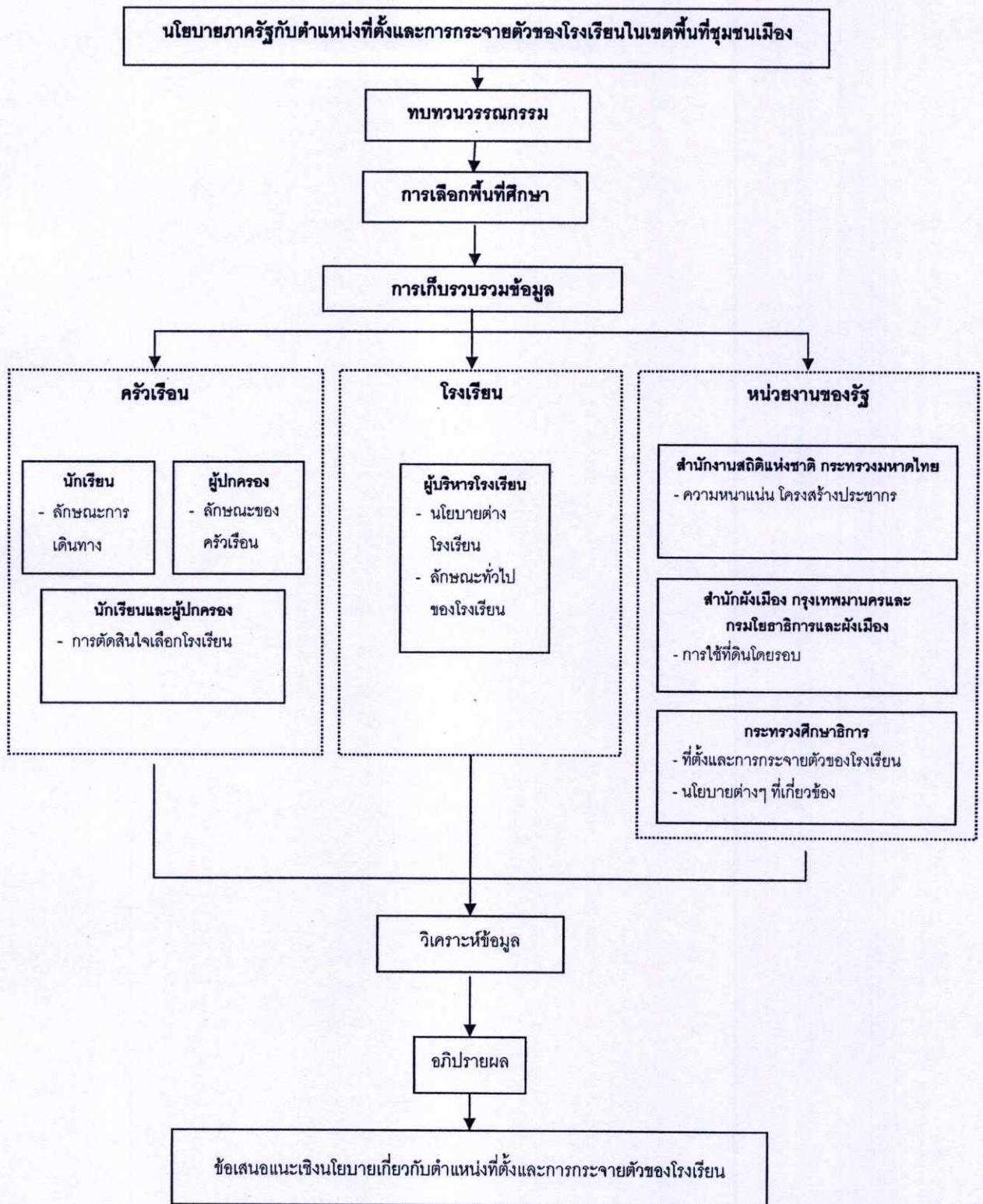
ข. สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานครและกรมโยธาธิการและผังเมือง ในกลุ่มของหน่วยงานนี้ จะให้ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นเชิงพื้นที่ ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สภาพการใช้ที่ดิน,ที่ตั้งของโรงเรียน ฯลฯ โดยข้อมูลส่วนนี้จะได้จากเอกสาร รายงานประจำปีต่างๆ รวมถึงข้อมูล Digital File ในรูปแบบของระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ โดยจะจัดทำและแสดงผลให้อยู่ในรูปแบบของแผนที่เพื่อให้เห็นถึงลักษณะข้อมูลเชิงพื้นที่

ค. กระทรวงศึกษาธิการ ในกระทรวงศึกษาธิการนั้นมีหลายหน่วยงานที่ผู้ศึกษาต้องเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.) โดยข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานเหล่านี้มี 2 ลักษณะ คือ

- ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ข้อมูลกลุ่มที่สำคัญของนี้คือนโยบายในการรับนักเรียน วัตถุประสงค์ในการวางนโยบายรวมถึงข้อคิดเห็นอื่นๆ ซึ่งข้อมูลจะได้อะไรแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มผู้วางนโยบายและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

- ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ที่ผู้ศึกษาต้องการ คือ ข้อมูลจำนวนโรงเรียนแยกตามรายเขต ที่ตั้งของโรงเรียน ความหนาแน่นของโรงเรียน ฯลฯ ซึ่งข้อมูลส่วนนี้จะอยู่ในกลุ่มการกระจายตัวของโรงเรียนและข้อมูลนโยบายต่างๆที่ผ่านมาจากจนถึงปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะหาได้จากเอกสาร รายงานประจำปีและหนังสือในห้องสมุดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากแหล่งที่มาและลักษณะข้อมูลของข้อมูลดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปเป็นแผนผังได้ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 แผนผังแสดงการเก็บข้อมูล

3.2.2 ตัวแปรและระดับการวัดของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

จากกรอบแนวคิด(หน้า29)ตัวแปรต่างๆที่จะนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์(ตัวแปรต่างๆ เหล่านี้จะมีระดับการวัดที่แตกต่างกันออกไป)เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถแบ่งกลุ่มตัวแปรได้เป็น 3 กลุ่มดังนี้

ก. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

- ลักษณะและการกระจายตัวของโรงเรียน ได้แก่ จำนวนโรงเรียน ที่ตั้งโรงเรียน ความหนาแน่นของโรงเรียน การเข้าถึง การใช้ที่ดินโดยรอบ ความมีชื่อเสียง ค่าใช้จ่ายในการศึกษา และค่าบริการ

- ลักษณะของครัวเรือน ได้แก่ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นเจ้าของรถ ระยะเวลาในการอยู่อาศัย

- ความหนาแน่น โครงสร้างประชากรและที่ตั้งครัวเรือน ได้แก่ จำนวนประชากรในวัยเรียน ความหนาแน่นของประชากรในวัยเรียน การใช้ที่ดินโดยรอบ

- นโยบายภาคของภาครัฐ

ข. ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

- การตัดสินใจเลือกโรงเรียน ได้แก่ ความมีชื่อเสียง ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ทัศนคติของนักเรียนและผู้ปกครอง และความคาดหวังในอนาคต

- ลักษณะการเดินทาง ได้แก่ ระยะเวลาในการเดินทาง ระยะทางในการเดินทาง จำนวนครั้งในการเปลี่ยนยานพาหนะ และรูปแบบในการเดินทาง

ค. ตัวแปรกลาง

ในบางปัจจัยของตัวแปรต้นและตัวแปรตามนั้น ยังสามารถเป็นตัวแปรกลางให้กับอีกกลุ่มของความสัมพันธ์ของตัวแปรได้ เช่น ลักษณะการตัดสินใจเลือกโรงเรียนเป็นตัวแปรกลางระหว่างลักษณะครัวเรือนและพฤติกรรมการเดินทางเป็นตัวแปรกลางระหว่างลักษณะครัวเรือนกับการตัดสินใจเลือก

จากเนื้อหาที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นสามารถสรุปให้เห็นถึงกลุ่มของนิยามเชิงความคิด ลักษณะของตัวแปร ค่าตัวแปร ระดับในการวัด, เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บและแหล่งที่มาของข้อมูลได้ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงลักษณะของตัวแปรและเก็บข้อมูล

ชื่อ	ตัวแปร	ค่าตัวแปร	ระดับการวัด	เครื่องมือ					แหล่งที่มา
				ประเภท	คุณสมบัติ	หน่วย	รูปแบบ	๒๕๕๘	
ลักษณะ/การกระจายตัวของโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน (โรงเรียน)	Ratio	/				กระทรวงศึกษาธิการ	
	ที่ตั้งโรงเรียน	สถานที่ตั้ง	Nominal	/	/			กระทรวงศึกษาธิการ/กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหาร)	
	ความหนาแน่นของโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน (โรงเรียน) / พื้นที่	Ratio	/				กระทรวงศึกษาธิการ/สำนักการศึกษา กทม.	
	การเข้าถึง	ประเภทการใช้ที่ดิน 1. ย่านที่พักอาศัย 2. ย่านธุรกิจการค้า 3. ย่านหน่วยงานราชการ 4. ย่านอุตสาหกรรม 5. ย่านเกษตรกรรม 6. อื่นๆ	Nominal	/	/	/		กระทรวงศึกษาธิการ/กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหาร)	
ความมีชื่อเสียง	การใช้ที่ดินโดยรอบ	รางวัลที่โรงเรียนเคยได้รับ (เคย/ไม่เคย)	Nominal	/				กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหาร)	
		การตรวจสอบ ประเมิน (เคย/ไม่เคย)	Nominal	/				กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหาร)	
		จำนวนผู้สมัครเข้าเรียน/จำนวนที่รับจริง (คน/คน)	Ratio	/	/			กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหาร)	
		จำนวนผู้ที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐได้ (คน)	Ratio	/	/			กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหาร)	
		มีญาติหรือคนรู้จักแนะนำ (มี/ไม่มี)	Nominal	/				กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหาร)	
		ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและค่าบริการ (บาท/ปี)	Ratio	/	/			กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหาร)	
ลักษณะของครูเรียน	เพศ	1.ชาย 2.หญิง	Nominal					กลุ่มตัวอย่าง(ไม่เรียน/ผู้ปกครอง)	
	ที่พักอาศัย	สถานที่ตั้ง	Nominal		/			กลุ่มตัวอย่าง(ผู้ปกครอง)	
	รายได้	บาท/ปี	Ratio		/			กลุ่มตัวอย่าง(ผู้ปกครอง)	
	ระดับการศึกษา	1.ต่ำกว่าประถมศึกษา 2.ประถมศึกษา 3.มัธยมศึกษาตอนต้น 4.มัธยมศึกษาตอนปลาย 5.ปริญญาตรี 6.ปริญญาโท 7.ปริญญาเอก	Nominal		/			กลุ่มตัวอย่าง(ผู้ปกครอง)	
	อาชีพ	1.รับราชการ 2.พนักงานวิสาหกิจ 3.ประกอบธุรกิจส่วนตัว 4.พนักงานบริษัท 5. รับจ้างทั่วไป 6. รับจ้างทั่วไป 7. อื่น	Nominal		/			กลุ่มตัวอย่าง(ผู้ปกครอง)	

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

นิยามเชิงความคิด	ตัวแปร	ตัวแปร	ค่าตัวแปร	ระดับการวัด	เครื่องมือ				แหล่งที่มา	
					ระบบประเมินตนเอง	แบบสอบถาม	แบบทดสอบ	แบบทดสอบ		
ลักษณะของครัวเรือน	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	คน/ครัวเรือน	คน/ครัวเรือน	Ratio					กลุ่มตัวอย่าง(ผู้ปกครอง)	
	การเป็นเจ้าของรถ	จำนวนยานพาหนะ(คน)	จำนวนยานพาหนะ(คน)	Ratio					กลุ่มตัวอย่าง(ผู้ปกครอง)	
	ระยะเวลาในการอยู่อาศัย	ระยะเวลาในการอยู่อาศัย	ระยะเวลาในการอยู่อาศัยในที่พักอาศัย(ปี)	Ratio					กลุ่มตัวอย่าง(ผู้ปกครอง)	
ความหนาแน่นโครงสร้างประชากรและที่ตั้งครัวเรือน	จำนวนประชากรในวัยเรียน	จำนวนประชากรในวัยเรียน	จำนวนประชากรในวัยเรียน(คน)	Ratio	/				สำนักงานสถิติแห่งชาติ,กระทรวงมหาดไทย	
	การเข้าถึงดินโดยรอบ	จำนวนประชากรในวัยเรียน	จำนวนประชากรในวัยเรียน(คนพื้นที่)	Ratio	/				สำนักงานสถิติแห่งชาติ,กระทรวงมหาดไทย	
	ทัศนคติของนักเรียนและผู้ปกครอง	ทัศนคติของนักเรียนและผู้ปกครอง	ประเภทการใช้ที่ดิน 1. ย่านที่พักอาศัย 2. ย่านธุรกิจการค้า 3. ย่านหน่วยงานราชการ 4. ย่านอุตสาหกรรม 5. ย่านเกษตรกรรม 6. อื่นๆ ทัศนคติต่างๆ	Nominal	/				กลุ่มตัวอย่าง(ผู้ปกครอง)/สำนักผังเมือง	
พฤติกรรมการตัดสินใจเลือกโรงเรียน	ทัศนคติของนักเรียนและผู้ปกครอง	ทัศนคติของนักเรียนและผู้ปกครอง	ทัศนคติต่างๆ	Nominal		/			กลุ่มตัวอย่าง(ผู้ปกครอง)/(ผู้บริหาร)	
	ความคาดหวังในอนาคต	ความคาดหวังในอนาคต	ความคาดหวังต่างๆ	Nominal		/			กลุ่มตัวอย่าง(ผู้ปกครอง)/(ผู้บริหาร)	
	ระยะเวลาในการเดินทาง	ระยะเวลาในการเดินทาง	ระยะเวลาในการเดินทาง(ชั่วโมง)	Ratio		/			กลุ่มตัวอย่าง(นักเรียน)	
ลักษณะการเดินทาง	ระยะทางในการเดินทาง	ระยะทางในการเดินทาง	ระยะทางในการเดินทาง(กิโลเมตร)	Ratio		/			กลุ่มตัวอย่าง(นักเรียน)	
	จำนวนครั้งในการเปลี่ยนยานพาหนะ	จำนวนครั้งในการเปลี่ยนยานพาหนะ	จำนวนครั้งในการเปลี่ยนยานพาหนะ(ครั้ง)	Ratio		/			กลุ่มตัวอย่าง(นักเรียน)	
	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง(บาท)	Ratio		/			กลุ่มตัวอย่าง(นักเรียน)	
นโยบายต่างๆ	รูปแบบในการเดินทาง	รูปแบบในการเดินทาง	1. รถโรงเรียน 2. เดิน 3. รถจักรยานยนต์ 4. รถจักรยานยนต์ 5. รถยนต์ 6. รถสองแถว 7. รถเมล์ 8. รถตู้ 9. เรือ(แพข้ามฟาก) 10. รถไฟฟ้า 11. อื่น	Nominal		/				กลุ่มตัวอย่าง(นักเรียน)
	นโยบายของรัฐและนโยบายของโรงเรียน	นโยบายของรัฐและนโยบายของโรงเรียน		Nominal		/				กลุ่มตัวอย่าง(ผู้บริหาร),กระทรวงศึกษาธิการ

3.3 การเลือกพื้นที่ศึกษา โรงเรียนกลุ่มศึกษา ประชากร กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มในแต่ละประเภท

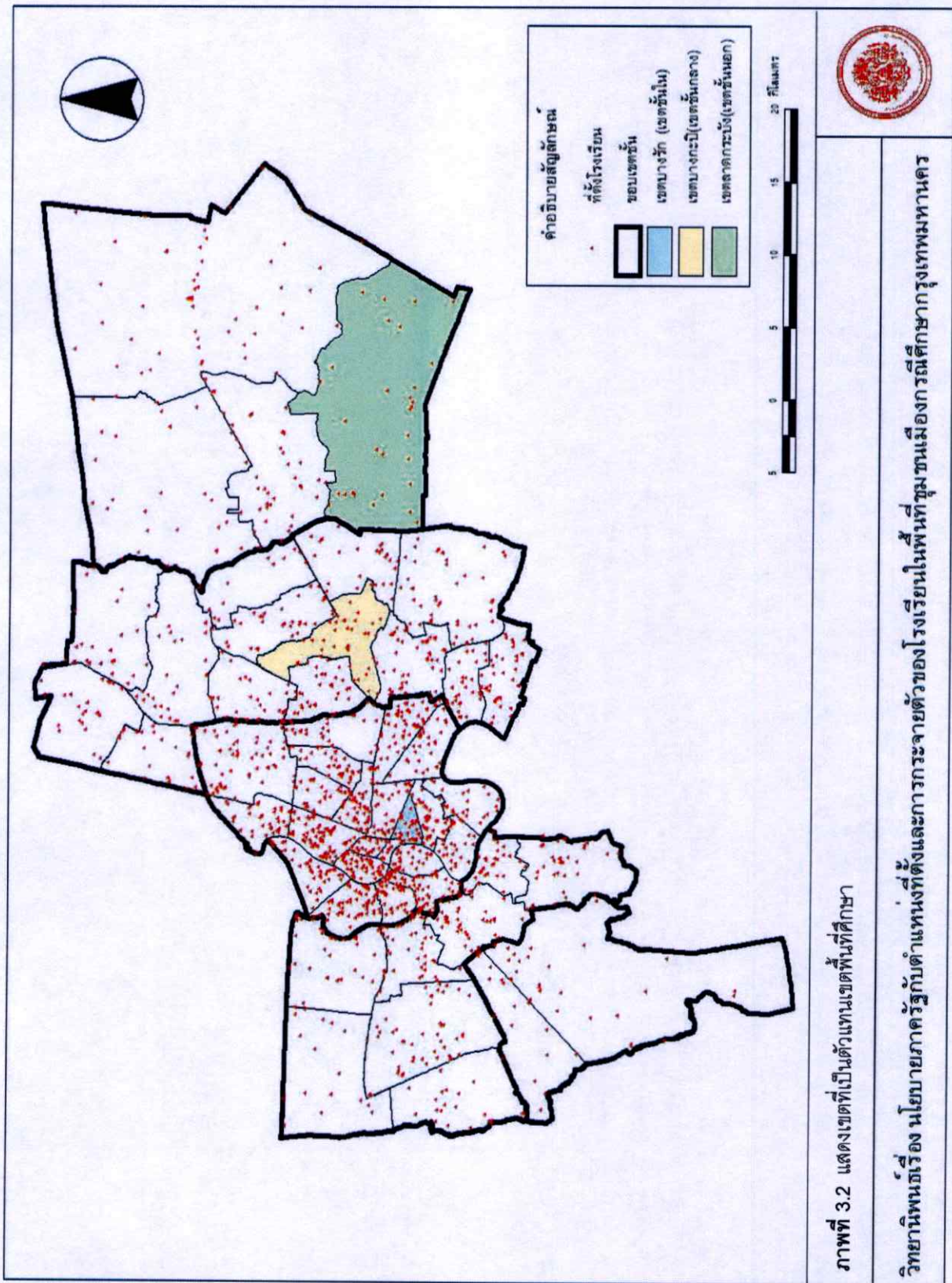
ภายหลังจากที่ผู้ศึกษาได้เลือกกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ศึกษาในเบื้องต้นนั้น ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบเอกสารรายชื่อโรงเรียนที่มีอยู่ในกรุงเทพมหานครแล้วพบว่า มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมดถึง 1,738 โรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) และมีจำนวนนักเรียนถึง 1,058,957 คน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) แต่เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและระยะเวลาในการศึกษาทำให้ต้องมีการเลือกพื้นที่ศึกษา โรงเรียนกลุ่มศึกษาและประชากรกลุ่มตัวอย่างมาเพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละประเภท โดยทั้งนี้ผู้ศึกษาได้คำนึงถึงว่ากลุ่มตัวอย่างต่างๆ ต้องมีลักษณะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีทราบความน่าจะเป็นที่จะถูกเลือก (Probability Samples) โดยจะแยกอธิบายตามลำดับขั้นตอนต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

3.3.1 การเลือกพื้นที่ศึกษาและวิธีการสุ่ม

จากข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ ที่ได้ทำการเก็บดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ผู้ศึกษาเลือกใช้การแบ่งเขตของกรุงเทพมหานคร (สำนักผังเมือง, 2545) มาเป็นตัวแบ่งกลุ่มในการจับฉลากเลือกเพื่อเลือกตัวแทนของเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพราะการแบ่งกลุ่มตามการแบ่งเขตของกรุงเทพมหานครนั้นจะบอกถึงระยะความห่างจากศูนย์กลางของกรุงเทพฯ ที่แตกต่างกันซึ่งความห่างไกลจากศูนย์กลางที่ต่างกันเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงลักษณะการเดินทางที่ต่างกันอีกด้วย

ทั้งนี้กลุ่มของเขตที่ใช้เป็นกลุ่มในการจับฉลากเพื่อเลือกตัวแทนเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มชั้นใน (22 เขต) กลุ่มชั้นกลาง (22 เขต) และกลุ่มชั้นนอก (6 เขต) ผู้ศึกษาสุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลากโดยให้ทุกเขตในแต่ละชั้นเขตมีโอกาสในการถูกเลือกเท่ากันเพื่อเลือกตัวแทนออกมากลุ่มละ 1 เขต โดยผลของการจับฉลาก ทำให้ได้ตัวแทนของกลุ่มเขตพื้นที่ศึกษาดังนี้ (ดังภาพที่ 3.2)

- กลุ่มตัวแทนพื้นที่ศึกษาของชั้นใน ได้แก่ เขตบางรัก
- กลุ่มตัวแทนพื้นที่ศึกษาของชั้นกลาง ได้แก่ เขตบางกะปิ
- กลุ่มตัวแทนพื้นที่ศึกษาของชั้นนอก ได้แก่ เขตลาดกระบัง

ภาพที่ 3.2 แสดงเขตที่เป็นตัวแทนเขตพื้นที่ศึกษา

วิทยานิพนธ์เรื่อง นโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในพื้นที่ชุมชนเมืองกรณีศึกษากรุงเทพมหานคร

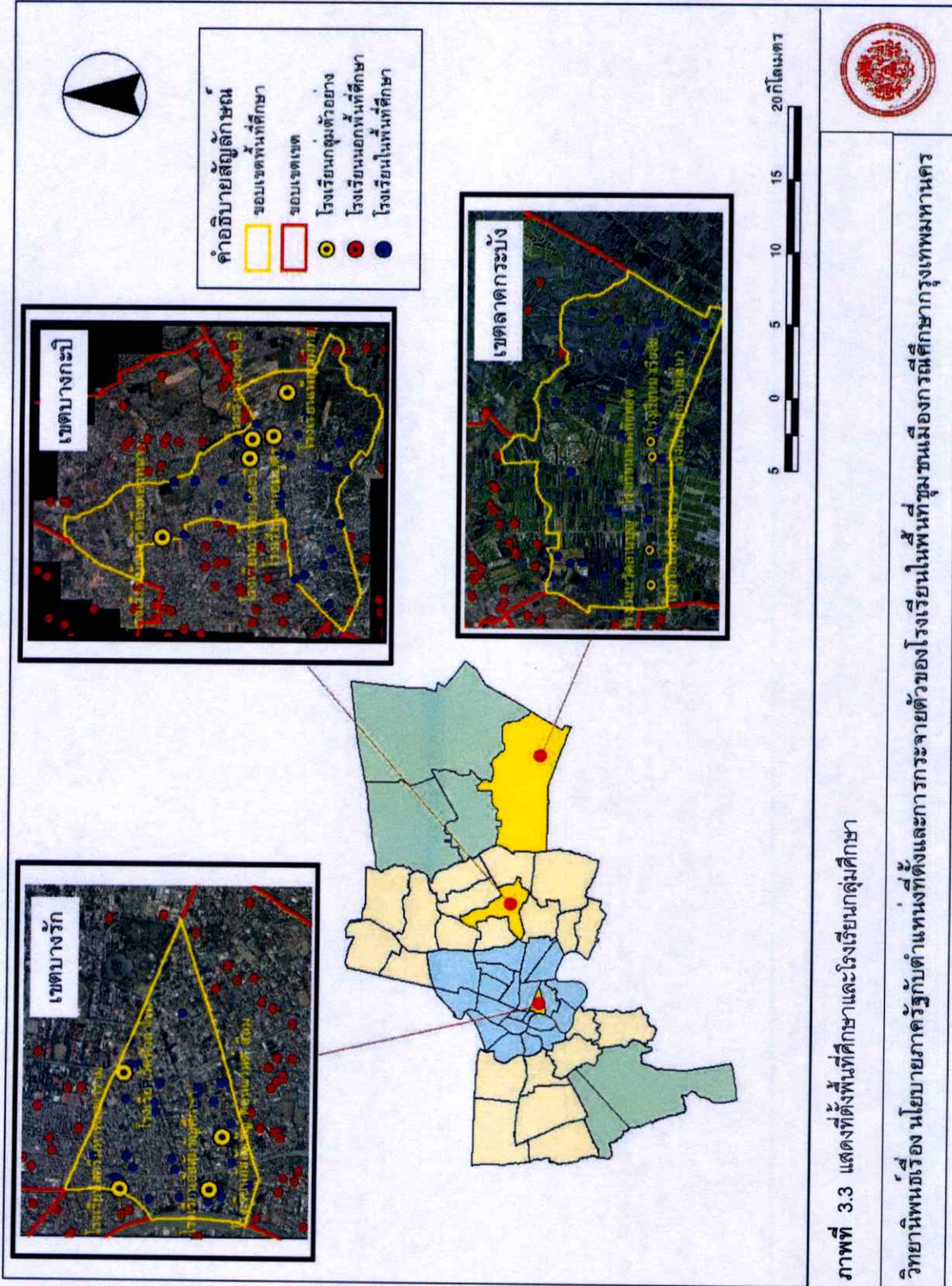

3.3.2 การเลือกโรงเรียนกลุ่มศึกษาและวิธีการสุ่ม

เมื่อได้พื้นที่ศึกษาแล้วนั้น ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของทั้ง 3 เขต พบว่ามีจำนวนถึง 71 โรงเรียน (ทั้งนี้ผู้ศึกษาทำการตัดโรงเรียนในระดับอนุบาลออกจากกรเลือกกลุ่มศึกษาเพราะตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 10,16 และ 17 กล่าวโดยรวมไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ 16 โดยจะเห็นว่าการศึกษาในระดับอนุบาลอยู่นอกเหนือจากข้อบังคับนี้) ถ้าต้องการจัดเก็บข้อมูลให้ครบทุกโรงเรียนจะทำให้เสียเวลาในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างมาก ผู้ศึกษาสุ่มโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling) ทั้งนี้ผู้ศึกษาทำการแบ่งกลุ่มเพื่อให้กลุ่มศึกษาครอบคลุมทุกหน่วยงานต้นสังกัดและระดับชั้นที่เปิดสอน ทำให้มีจำนวนกลุ่มที่ทำการจับฉลากมีทั้งหมด 6 กลุ่ม ดังนี้

- 1.กลุ่มที่เปิดสอนถึงระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- 2.กลุ่มที่เปิดสอนถึงระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 3.กลุ่มที่เปิดสอนถึงระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
- 4.กลุ่มที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- 5.กลุ่มที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 6.กลุ่มที่เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

จาก 6 กลุ่มข้างต้นนั้นผู้ศึกษาจะทำการจับฉลากเลือกโรงเรียนที่เป็นตัวแทนกลุ่มศึกษามา กลุ่มละ 1 โรงเรียน ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยให้ทุกโรงเรียนมีโอกาสในการถูกเลือกเท่ากัน อีกครั้งเพื่อเลือกโรงเรียนกลุ่มศึกษาเพื่อให้ได้ตัวแทนโรงเรียนกลุ่มศึกษาที่มีระดับที่เปิดสอนและหน่วยงานต้นสังกัดกลุ่มละ 1 โรงเรียน ดังแสดงในตารางที่ 3.2 และภาพที่ 3.3 ซึ่งแสดงรายชื่อและจำนวนโรงเรียนแยกตามกลุ่มต่างๆ เป็นรายละเอียดและผลของการจับฉลากดังนี้

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงจำนวนและรายชื่อโรงเรียนแยกตามระดับการศึกษาเป็นรายเขต

ระดับของโรงเรียน	สังกัด	เขตบางรัก	เขตบางกะปิ	เขตลาดกระบัง	รวม
ประถมศึกษาตอนต้น	สช.	1. กวางเจ้า 2. เยนเยสมีมิเรียล 3. อัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม* 4. คริสต์ธรรมวิทยา 5. ยูนิอันพัฒนา 6. สัจจวิทยา	1. พร้อมมิตรพิทยา 2. หัวหมากวิทยา นุสรณ์ 3. นราธิปไตย 4. เคนะคลองจั่น 5. อนุรุฒวิทยา 6. ถนนมิตร*	1. ยอดคงใจ 2. อนุบาลอรภญา 3. ปัญญาภรณ์ 4. ศึกษาพัฒนา* 5. เซ็ดเจมิตลปี	17
	สพฐ.	ไม่มี	ไม่มี	ไม่มี	0
	กทม.	1. วัดหัวลำโพง* 2. วัดม่วงแค 3. วัดมหาพฤฒาราม 4. วัดสวนพลู 5. วัดแก้วแจ่มฟ้า	1. ไชศรีปราโมชอนุสรณ์ 2. สุเหร่าคลองจั่น 3. วัดเทพศิลา 4. วัดศรีบุญเรือง 5. ลำสาลี (ราษฎร์บำรุง) 6. คลองกะจะ 7. สุเหร่าวังใหญ่ 8. สุเหร่าหัวหมากน้อย 9. วัดบึงทองหลวง*	1. วัดลาดกระบัง 2. วัดปลุกศรัทธา 3. วัดบำรุงรื่น 4. วัดพลมานีย์ 5. วัดสุทธาภิชาต 6. แสงนิรัญวิทยา 7. ประสานสามัคคี (บ้านทับยา) 8. วัดบึงบัว 9. วัดทิพพาวาส 10. ลำพะอง 11. วัดชุมทอง 12. ตำบลชุมทอง (ประชาอุทิศ) 13. ชุมทอง (เพชรทองคำปัทม์) 14. วัดลานบุญ* 15. วัดปากบึง 16. สุเหร่าน้ำใส 17. แดงเป้า (สิงสุขบูรณะ) 18. เคนะชุมชนลาดกระบัง	32
ประถมศึกษาตอนต้น	สช.	1. อหการศึกษา 2. อัสสัมชัญคอนแวนต์ 3. อัสสัมชัญศึกษา* 4. อัสสัมชัญ 5. กงเทพคริสเตียนวิทยาลัย 6. เซนต์โยเซฟคอนแวนต์	1. เด็กสากล 2. เพ็ญสมิทธิ์* 3. พระมารดาภิชาตานุเคราะห์	1. สารสาสน์วิเทศร่มเกล้า 2. มาเรียลัย*	11
	สพฐ.	1. สตรีวัดมหาพฤฒาราม* 2. พุทธจักรวิทยา	1. บางกะปิ* 2. เทพลีลา 3. บางกะปิชุมชนวนพันธ์	1. พรตพิทยพยัต* 2. เทพศิรินทร์ร่มเกล้า 3. รัตนโกสินทร์สมโภช	8
	กทม.	ไม่มี	1. บ้านบางกะปิ*	1. สังฆราชา* 2. วัดราชโกษา	3
รวม		19	22	30	71

หมายเหตุ : รายชื่อโรงเรียนที่มีเครื่องหมาย* คือโรงเรียนที่ถูกจับสลากเลือกเพื่อเป็นโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง และ สช. แทน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สพฐ. = สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กทม. = สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครพื้นฐาน

3.4 การเลือกผู้ปกครอง นักเรียนกลุ่มตัวอย่างและ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน

ภายหลังจากที่ได้โรงเรียนกลุ่มศึกษาต่างๆ ที่แยกตามเขตชั้นที่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ระดับการศึกษาที่เปิดสอน และหน่วยงานต้นสังกัดแล้วนั้นในขั้นตอนต่อไปคือการเลือกนักเรียนและ ประชากรผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง โดยการศึกษาครั้งนี้กำหนดให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างไว้โรงเรียน 40 ชุด ซึ่งรวมทั้งหมดเป็น 640 ชุด แบบสอบถามของนักเรียนและผู้ปกครองจะเป็นชุดเดียวกัน (มีความสัมพันธ์กัน) โดยลักษณะการสอบถามข้อมูลจะทำโดยการแจกแบบสอบถามให้กับ นักเรียนใน โรงเรียนต่างๆ ตามจำนวนชุดที่กำหนดไว้ของแต่ละโรงเรียนและเมื่อนักเรียนได้รับแบบสอบถามแล้วจะ นำไปให้ผู้ปกครองของตนตอบก่อนนำมาส่งคืน

ในส่วนของแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จะสัมภาษณ์ผู้บริหารของโรงเรียนโรงเรียนละ 1 ท่าน โดย พิจารณา จากตำแหน่งงานระดับบริหารภายในโรงเรียนเป็นสำคัญ เช่น ผู้ขอใบอนุญาต ผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ หัวหน้างานฝ่ายต่างๆ เป็นต้น

3.5 การจัดการและการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ผู้ศึกษาได้ทำการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากการทบทวนวรรณกรรมและจากการ เก็บข้อมูลภาคสนามแล้ว ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดมาแบ่งกลุ่มตามลักษณะของข้อมูล ซึ่งแต่ละลักษณะของข้อมูลจะนำมาซึ่งการใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ที่ต่างกันโดยข้อมูลที่จัดเก็บสามารถ แบ่ง ได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.5.1 ข้อมูลเชิงพื้นที่

ข้อมูลในลักษณะนี้จะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) ช่วยในการวิเคราะห์สรุปผล โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. นำข้อมูลเชิงพื้นที่ เช่น ที่ตั้งของโรงเรียน ความหนาแน่นการใช้ที่ดิน ขอบเขตการ ให้บริการที่กำหนดโดยภาครัฐและขอบเขตการให้บริการที่เกิดขึ้นจริง (จากการวิเคราะห์ข้อมูลจาก แบบสอบถาม) มาจัดให้อยู่ในรูปแบบของข้อมูลระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) ที่มีระบบพิกัด เดียวกัน

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ในระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ โดยใช้วิธีการ สร้างบัฟเฟอร์ (Buffer) ยูเนียน (Union) อินเทอเซก (Intersect) จุดศูนย์กลางพื้นที่ (Centroid) ตามประเด็นของ สมมุติฐาน

3. นำเสนอข้อมูลในรูปแบบแผนที่และตารางแสดงคุณลักษณะข้อมูล (Attributes) ตาม ประเด็นของสมมุติฐาน

4. บรรยายวิเคราะห์

5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.2 ข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ

ข้อมูลส่วนนี้จะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านสถิติเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์จาก แบบสอบถาม โดยมีวิธีการดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมด มาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาจัดให้อยู่ในรูปของค่าตัวแปรในโปรแกรมโปรแกรม คอมพิวเตอร์ทางด้านสถิติ (SPSS)

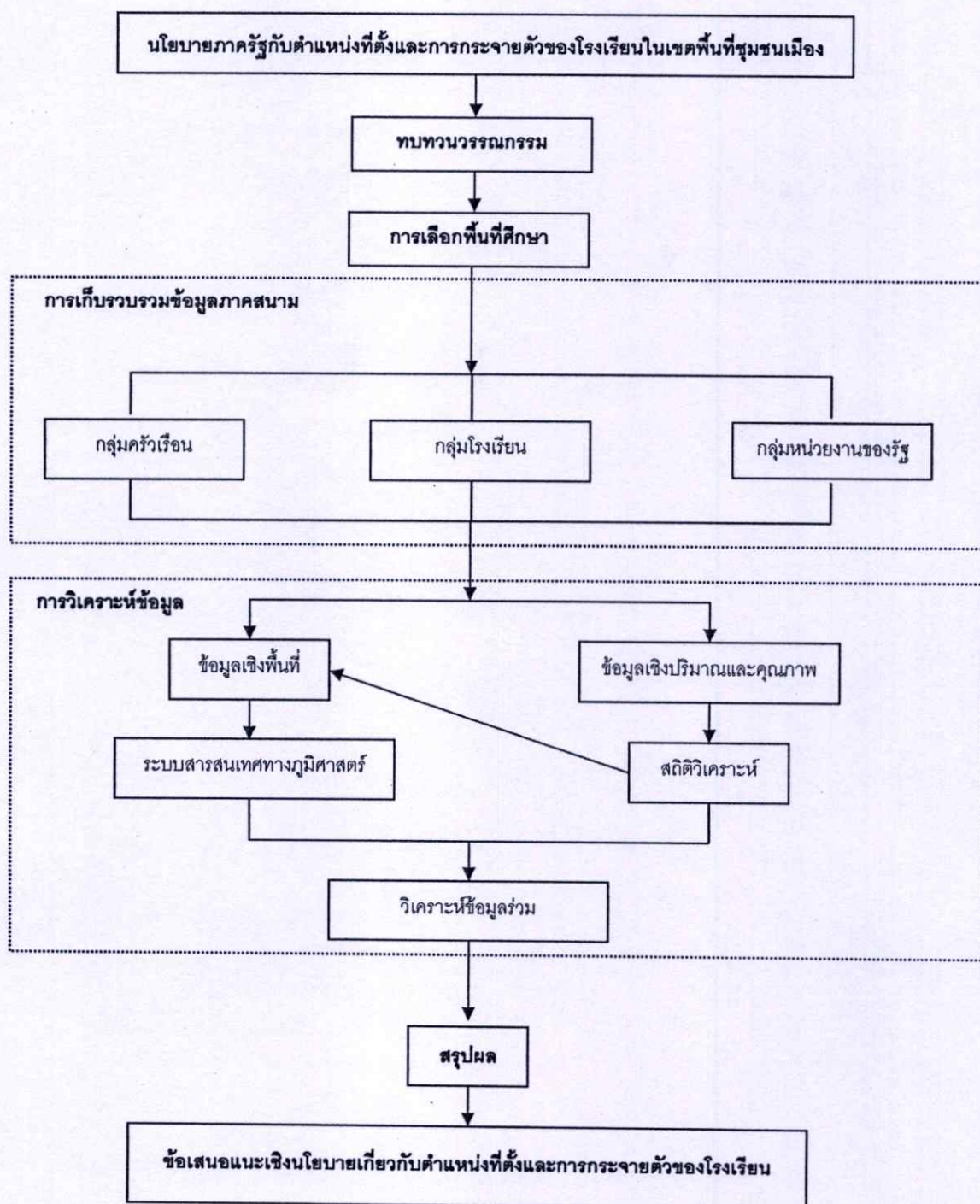
3. นำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ทางสถิติ (เช่น ค่าร้อยละ หาค่าฐาน นิยม (Mode)

4. นำข้อมูลตัวแปรต่างๆมาทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (ANOVAs) การวิเคราะห์ องค์ประกอบ (Factor analysis) และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

5. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.3 การนำข้อมูลเชิงปริมาณมาเชื่อมโยงกับข้อมูลเชิงพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้จะมีการนำข้อมูลทั้ง 2 ลักษณะมาวิเคราะห์ร่วมกัน โดยนำข้อมูลที่มี ลักษณะเป็นข้อมูลทฤษฎีภูมิในสวนนโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการรับนักเรียนแปลงให้เป็นข้อมูลเชิงพื้นที่ ด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อ นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลสถิติจากแบบสอบถาม ในประเด็นของขอบเขตการให้บริการของโรงเรียน รวมถึงขั้นตอนการให้ข้อเสนอแนะนโยบายในเชิง พื้นที่ โดยขั้นตอนทั้งหมดแสดงในภาพที่ 3.4

ภาพที่ 3.4 แสดงแผนผังการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4

ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

จากการสุ่มตัวอย่างพื้นที่ศึกษา โรงเรียนกลุ่มศึกษาและประชากรกลุ่มตัวอย่าง ดังที่กล่าวถึงวิธีการสุ่มในบทที่ 3 สามารถสรุปพื้นที่ศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละเขตชั้นของกรุงเทพมหานคร ชั้นละ 1 เขต รวม 3 เขตที่มีระยะห่างจากกรุงเทพมหานครที่แตกต่างกันไป และจากแต่ละเขตพื้นที่ศึกษาได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนเพื่อให้ได้โรงเรียนในเขตพื้นที่ศึกษาที่มีลักษณะที่แตกต่างกันไปทั้งระดับการเปิดสอน หน่วยงานต้นสังกัด ทำให้ได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 14 โรงเรียน และสุดท้ายจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ได้สุ่มประชากรตัวอย่าง (นักเรียนและผู้ปกครอง)ทั้งสิ้น 560 ราย โดยแต่ละพื้นที่ศึกษา โรงเรียนและนักเรียนกับผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะที่แตกต่างกันไป ดังนี้

4.1 ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

จากการแบ่งเขตกรุงเทพมหานครของสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร (สำนักผังเมือง, 2545) ทำให้ได้พื้นที่ศึกษาที่ห่างจากระยะจุดศูนย์กลางของกรุงเทพมหานครเป็น 3 ระดับ และจากการสุ่มทำให้ได้พื้นที่ศึกษา 3 เขต คือ เขตบางรัก (เขตชั้นใน) เขตบางกะปิ (เขตชั้นกลาง)และเขตลาดกระบัง (เขตชั้นนอก) โดยแต่ละเขตมีลักษณะที่แตกต่างกันดังตารางที่ 4.1

4.1.1 เขตบางรัก

เขตบางรัก ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา มีเนื้อที่ ประมาณ 5.53 ตร.กม. จัดว่ามีขนาดเล็กเป็นลำดับที่ 4 ของเขตในกรุงเทพมหานครทั้งหมดประกอบด้วยแขวงทั้งหมด 5 แขวง คือ แขวงบางรัก แขวงสี่พระยา แขวงมหาพฤฒาราม แขวงสุริยวงค์และแขวงสีลม มีจำนวนประชากรทั้งหมด 50,735 คน เป็นชาย 24,013 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 47.33 หญิง 26,722 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 52.67 ในนี้มีจำนวนประชากรในวัยเรียน (อายุ 5-18 ปี) 4,466 คนแต่มีจำนวนนักเรียนที่เรียนพื้นที่นี้ถึง 27,830 คน โดยในเขตนี้มีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 19 โรง (สังกัดสข.จำนวน 12 โรง สังกัดสพฐ. 2 โรงและสังกัด กทม. 5 โรง) โดยแบ่งตามระดับที่เปิดสอนได้ดังนี้

- เปิดสอนถึงระดับประถมศึกษาจำนวน 11 โรง
- เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาจำนวน 8 โรง

ลักษณะการใช้ที่ดินในเขตนี้ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นพื้นที่พาณิชยกรรมถึง 1.67 ตร.กม หรือคิดเป็นร้อยละ 30.27 รองลงมาเป็นลักษณะการใช้ที่ดินแบบที่อยู่อาศัยประมาณ 1.16 ตร.กม. หรือคิดเป็นร้อยละ 21.10 และเป็นพื้นที่ว่างประมาณ 0.897 ตร.กม. หรือคิดเป็นร้อยละ 16.22 จัดได้ว่าเขตบางรักเป็นเขตที่มีลักษณะเป็นย่านพาณิชยกรรม

4.1.2 เขตบางกะปิ

เขตบางกะปิ มีเนื้อที่ ประมาณ 28.52 ตารางกิโลเมตรซึ่งถือว่ามีขนาดพื้นที่อยู่ในระดับกลางเมื่อเทียบกับพื้นที่เขตอื่นๆ ในกรุงเทพมหานครประกอบด้วย แขวงจำนวน 2 แขวง คือ แขวงคลองจั่น แขวงหัวหมาก มีจำนวนประชากรทั้งหมด 147,694 คน เป็นชาย 67,954 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 46.01 เป็นหญิง 79,740 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 53.99 ในนี้มีจำนวนประชากรในวัยเรียน(อายุ 5-18 ปี) 15,452 คน แต่มีจำนวนนักเรียนที่เรียนในเขตนี้ถึง 31,200 คน ในเขตนี้มีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 22 โรงเรียน (สังกัด สช.จำนวน 9 โรงเรียนสังกัด สพฐ. 3 โรงเรียนและสังกัดกทม.10 โรงเรียน) โดยแบ่งตามระดับที่เปิดสอนได้

- เปิดสอนระดับถึงประถมศึกษาจำนวน 15 โรงเรียน
- เปิดสอนระดับถึงมัธยมศึกษาจำนวน 7 โรงเรียน

ลักษณะการใช้ที่ดินในเขตนี้ส่วนใหญ่จะมีลักษณะการใช้ที่ดินแบบที่พักอาศัยถึงร้อยละ 32.46 (9.25 ตารางกิโลเมตร) นอกจากนั้นก็จะมีลักษณะเป็นพื้นที่ว่างและพื้นที่สาธารณูปโภคสาธารณูปการอื่นๆ จัดได้ว่าเขตบางกะปิมิลักษณะเป็นย่านที่อยู่อาศัย

4.1.3 เขตลาดกระบัง

เขตลาดกระบัง มีเนื้อที่ ประมาณ 123.86 ตารางกิโลเมตรจัดว่าใหญ่เป็นอันดับ 2 ของพื้นที่เขตในกรุงเทพมหานครประกอบด้วยแขวงจำนวน 6 แขวง คือ แขวงลำประเทิว แขวงคลองสามประเวศ แขวงคลองสองต้นนุ่น แขวงทับยาว แขวงขุนทอง มีจำนวนประชากรทั้งหมด 134,834 คน เป็นชาย 65,044 คน คิดเป็นร้อยละ 48.24 เป็นหญิง 69,750 คน คิดเป็นร้อยละ 51.76 ในนี้มีจำนวนประชากรในวัยเรียน (อายุ 5-18 ปี) 16,046 คน แต่มีจำนวนนักเรียนถึง 31,296 คน โดยในเขตนี้มีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งสิ้น 30 โรงเรียน (สังกัดสช. จำนวน 7 โรงเรียน สังกัด สพฐ. 3 โรงเรียน และสังกัดกทม. 20 โรงเรียน) โดยแบ่งตามระดับที่เปิดสอนได้ดังนี้

- เปิดสอนระดับถึงประถมศึกษาจำนวน 23 โรงเรียน
- เปิดสอนระดับถึงมัธยมศึกษาจำนวน 7 โรงเรียน

ลักษณะการใช้ที่ดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ จะมีลักษณะการใช้ที่ดินแบบพื้นที่เกษตรกรรมถึง 27.49 ตารางกิโลเมตรหรือคิดเป็นร้อยละ 22.20 และมีพื้นที่โล่ง 47.31 ตารางกิโลเมตรหรือคิดเป็น

ร้อยละ 38.2(47.31 ตารางกิโลเมตร) นอกจากนั้นก็จะพบการใช้ที่ดินลักษณะอื่นๆ กระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ จัดได้ว่าเขตลาดกระบังมีลักษณะที่เป็นย่านเกษตรกรรมในพื้นที่เมือง

พื้นที่ศึกษาทั้งหมด 3 เขต มีทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยมีสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สูงสุดแตกต่างกันในแต่ละเขต ได้แก่ พาณิชยกรรม ที่อยู่อาศัยและเกษตรกรรม ส่วนจำนวนโรงเรียนทุกระดับชั้นและทุกสังกัดอยู่ในจำนวนที่ต่างกันคืออยู่ในช่วง 19-30 โรงเรียน ประกอบกับจำนวนนักเรียนที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่อยู่ในช่วงที่ไม่ห่างกันมากนัก คือจะอยู่ในช่วงประมาณ 27,000-31,000 คน แต่เมื่อมองภาพรวมทั้งหมดของแต่ละเขตจะพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ในเขตชั้นใน (เขตบางรัก) มีเนื้อที่เพียงแค่ 5.53 ตารางกิโลเมตรมีจำนวนโรงเรียน 19 โรง ถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของโรงเรียนที่หนาแน่นมาก เขตชั้นกลาง (เขตบางกะปิ) มีพื้นที่ 28.52 ตารางกิโลเมตรมีจำนวนโรงเรียน 22 โรง ถือว่ามีการกระจุกตัวของโรงเรียนที่ปานกลาง ส่วนชั้นนอก (เขตลาดกระบัง) มีพื้นที่ถึง 123.85 ตารางกิโลเมตรแต่กับมีจำนวนโรงเรียนเพียง 30 โรง ถือว่ามีการกระจุกตัวของโรงเรียนที่เบาบางมาก สรุปได้ว่า ในเขตพื้นที่ใจกลางเมืองชั้นในจะมีการกระจุกตัวของโรงเรียนที่หนาแน่นและการกระจุกตัวจะเบาบางลงเมื่อห่างจากจุดศูนย์กลางกรุงเทพมหานคร ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

เขตเมือง		เขตเมืองชั้นใน	เขตเมืองชั้นกลาง	เขตเมืองชั้นนอก
เขต		บางรัก	บางกะปิ	ลาดกระบัง
พื้นที่ (ตร.กม.)		5.53	28.52	123.85
จำนวนประชากร (คน)		50,735	147,694	134,834
ชาย(คน/ร้อยละ)		24,013(47.33)	67,954(46.01)	65,044(48.24)
หญิง(คน/ร้อยละ)		26,722(52.67)	79,740(53.99)	69,750(51.76)
ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.)		9,174.50	5,178.61	1,088.66
จำนวนประชากรในวัยเรียน (คน)		4466	15,452	16,046
จำนวนนักเรียน (คน)		27,830	31,200	31,296
จำนวนครู (คน)		1,648	1,514	1,255
จำนวนโรงเรียน (โรง)	เปิดสอนถึงระดับประถม	25	17	25
	เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษา	8	7	7
	ทั้งหมด	19	22	30
ลักษณะการใช้ที่ดิน [ตร.กม. (ร้อยละ)]	ที่พักอาศัย	1.167 (21.10%)	9.258 (32.46%)	15.315 (12.37%)
	พาณิชยกรรม	1.674 (30.27%)	2.791 (9.79%)	1.215 (0.98%)
	อุตสาหกรรม	0.027 (0.49%)	0.321 (1.13%)	5.75 (4.64%)
	คลังสินค้า	0.017 (0.31%)	0.228 (0.80%)	1.761 (1.42%)
	สถาบันราชการ รัฐวิสาหกิจ	0.19 (3.44%)	0.152 (0.53%)	0.573 (0.46%)
	สถาบันการศึกษา	0.162 (2.93%)	0.13 (0.46%)	1.559 (1.26%)
	สถาบันศาสนา	0.119 (2.15%)	0.978 (3.43%)	0.301 (0.24%)
	นันทนาการ	0.029 (0.52%)	1.598 (5.60%)	0.169 (0.14%)
	พื้นที่เกษตรกรรม	0 (0%)	0.627 (2.20%)	27.496 (22.20%)
	ที่ว่าง	0.897 (16.22%)	6.949 (24.37%)	47.318 (38.21%)
	ถนน	1.049 (18.97%)	3.614 (12.67%)	11.322 (9.14%)
	แหล่งน้ำ	0.205 (3.71%)	1.877 (6.58%)	11.08 (8.95%)

4.2 ลักษณะทั่วไปของโรงเรียนกลุ่มศึกษา

เนื่องจากจำนวนโรงเรียนแต่ละพื้นที่ศึกษามีจำนวนมากเกินกว่าที่จะทำการศึกษาในครั้งนี้ได้ ในระยะเวลาที่กำหนด ผู้ศึกษาจึงเลือกโรงเรียนกลุ่มศึกษาเพื่อเป็นตัวแทนในแต่ละประเภทของแต่ละเขตโดยเลือกมาเป็นตัวแทนอย่างละ 1 โรงเรียน โรงเรียนที่ผู้ศึกษาเลือกมาเป็นตัวแทนของกลุ่มศึกษาในครั้งนี้มีจำนวน 14 โรงเรียนแยกเป็นเขตชั้นใน(เขตบางรัก) 4 โรงเรียน เขตชั้นกลาง (เขตบางกะปิ) 5 โรงเรียน เขตชั้นนอก (เขตลาดกระบัง) 5 โรงเรียน ในจำนวนนี้เปิดสอนถึงระดับประถมศึกษาจำนวน 6 โรง และเปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาจำนวน 8 โรงเรียน มีทั้งที่เปิดยาวนานเช่น โรงเรียนมาเรียลัยและโรงเรียนอัสสัมชัญคอนเวนต์ สีลมที่เปิดมา 108 ปี และ 102 ปี ตามลำดับ และที่เปิดได้ไม่นาน เช่น โรงเรียนพิณสมิทธ์และโรงเรียนถนนอมบุตร ที่เปิดสอนมา 19 ปี และ 25 ปี ตามลำดับ ในส่วนของจำนวนนักเรียนของแต่ละโรงเรียน กลุ่มศึกษาจะอยู่ในช่วง 296 – 4,111 คน ได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงลักษณะของโรงเรียนกลุ่มศึกษา

เขต	ระดับของโรงเรียน	สังกัด	โรงเรียน	(ทข) ครอบครัวยากจน	โรงเรียนเอกชน	โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนเอกชน	โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนเอกชน	โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนเอกชน	โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนเอกชน	โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนเอกชน	โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนเอกชน	โรงเรียนรัฐบาล	โรงเรียนเอกชน		
กรุงเทพมหานคร	เปิดสอนถึงระดับประถม	สช.	อัสสัมชัญคอนแวนต์สีลม	1843	92	102	286	276	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	20	
		กทม.	วัดหัวลำโพง	456	19	75	69	60	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	8
กรุงเทพมหานคร	เปิดสอนถึงระดับมัธยม	สช.	อัสสัมชัญศึกษา	2569	150	74	250	250	250	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	22	
		กทฐ.	สตรีวัฒนาพาณิชยกรรม	2534	107	79	*	*	450	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	25	
		สช.	ถนนมรุ	582	50	25	80	80	*	*	70	10	*	*	*	*	*	*	*	20	
		กทม.	วัดบึงทองแดง	2042	77	75	350	360	*	*	333	2	10	*	*	*	*	*	*	12	
กรุงเทพมหานคร	เปิดสอนถึงระดับมัธยม	สช.	เทัญสมิทธิ์	1965	141	19	198	*	243	195	*	*	*	*	*	*	*	*	*	5	
		กทฐ.	บางกะปิ	3432	154	52	*	*	662	480	*	*	*	*	*	*	*	*	*	17	
		กทม.	บ้านบางกะปิ	4111	175	50	491	531	240	105	*	550	10	10	*	*	*	*	*	12	
		สช.	ศึกษาพัฒนา	296	14	43	30	30	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	15
กรุงเทพมหานคร	เปิดสอนถึงระดับมัธยม	กทม.	วัดลานบุญ	1621	50	71	185	232	*	*	187	5	6	c	*	*	*	*	*	12	
		สช.	มาเรียลัย	3204	137	108	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	20
		กทฐ.	พรตพิทยพยัต	2732	102	58	*	*	766	399	*	*	*	*	*	*	*	*	*	24	
		กทม.	สังฆราชา	933	32	78	83	82	91	0	72	15	*	*	*	*	*	*	10		

สช. = คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
 สทฐ. = คณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน
 กทม. = สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
 * = ไม่มีข้อมูล

4.3 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชากร

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาต้องการทำเก็บตัวอย่างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จากโรงเรียนกลุ่มศึกษาทั้งหมด 3 รูปแบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากประชากรกลุ่มศึกษาทั้งหมด 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มนักเรียน กลุ่มอาจารย์ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน โดยในแต่ละรูปแบบจะจัดเก็บจำนวน ชุดที่ต่างไปดังนี้ แบบสอบถามกลุ่มผู้ปกครองและกลุ่มนักเรียน จำนวน 560 ชุด และแบบสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 10 ชุด เพื่อให้เห็นถึงลักษณะทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละประเภท ผู้ศึกษาจึงทำการอธิบายลักษณะของประชากรกลุ่มตัวอย่างแยกต่างกลุ่ม ดังนี้

1) ผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 560 ชุด พบว่ากลุ่มตัวอย่างประเภทผู้ปกครองเป็นเพศชายร้อยละ 33.21 เป็นเพศหญิงร้อยละ 66.79 และมีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 41 ปี โดยจะอยู่ในช่วง 18 – 58 ปี โดยส่วนใหญ่ จะมีการศึกษาอยู่ใน ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 34.30 รองลงมาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 24.32 และ 23.23 ตามลำดับ ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเป็นส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 28.90 รองลงมาประกอบธุรกิจส่วนตัวและอาชีพรับจ้างทั่วไปเป็นร้อยละ 25.31 และ 19.57 ตามลำดับ

ลักษณะในครัวเรือนจะมีสมาชิกเฉลี่ยอยู่ที่ 4.9 คน โดยอยู่ในช่วง 2 -13 คน จำนวนบุตรทั้งหมดโดยเฉลี่ยอยู่ครัวเรือนละ 2.1 คน (โดยจะอยู่ในช่วง 1 – 5 คน) โดยเฉลี่ยยังศึกษาอยู่ 1.89 คน และทำงานแล้วเฉลี่ยเป็นจำนวน 0.18 ราย

ลักษณะทางเศรษฐกิจในแต่ละครัวเรือนโดยเฉลี่ยมีรายได้ครัวเรือนอยู่ที่ 414,132 บาทต่อปี โดยจะอยู่ในช่วง 16,000 – 1,200,000 บาท ในส่วนของการถือครองที่ดินพบว่า โดยส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่ดินถึงร้อยละ 54.40เช่าอยู่อาศัยร้อยละ 31.96 และที่เหลือเป็นการอยู่อาศัยโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายร้อยละ 31.96

ในส่วนของยานพาหนะในแต่ละครัวเรือนพบว่า มีจำนวนครัวเรือนที่มียานพาหนะร้อยละ 86.89 โดยที่เหลือร้อยละ 13.11 ยังไม่มียานพาหนะ ในกลุ่มที่มียานพาหนะพบว่าอัตราเฉลี่ยจักรยาน มอเตอร์ไซด์ และรถยนต์ อยู่ที่ 0.72 คัน 0.63 คัน และ 1.02 คันตามลำดับ(ทั้ง 3 ประเภทโดยจะอยู่ในช่วง 1 – 6 คัน)โดยข้อมูลทั้งหมดแสดงไว้ในตารางที่ 4.3 และตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.3 ลักษณะทั่วไปของผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะ		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	186	33.21
	หญิง	374	66.79
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าประถม	6	1.09
	ประถมศึกษา	128	23.23
	มัธยมศึกษาตอนต้น	70	12.70
	มัธยมศึกษาตอนปลาย	134	24.32
	ปริญญาตรี	189	34.30
	ปริญญาโท	21	3.81
	ปริญญาเอก	3	0.54
	อาชีพ	รับราชการ	44
พนักงานวิสาหกิจ		20	3.59
ประกอบธุรกิจส่วนตัว		141	25.31
พนักงานบริษัท		161	28.90
รับจ้างทั่วไป		109	19.57
แม่บ้าน		56	10.05
อื่น ๆ		26	4.67
ลักษณะการถือครองที่พักอาศัย	เป็นเจ้าของ	303	54.40
	เช่าอยู่อาศัย	178	31.96
	อยู่อาศัยโดยไม่เสียเงิน	76	13.64
ยานพาหนะในบ้าน	มี	484	86.89
	ไม่มี	73	13.11

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยของตัวแปรคุณลักษณะบางประการของผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
อายุ (ปี)	41.463	18	58	6.126
ระยะเวลาการอยู่อาศัย (ปี)	11.861	1	51	9.720
จำนวนสมาชิก (คน)	4.902	2	13	1.899
จำนวนบุตรทั้งหมด (คน)	2.1	1	5	0.875
จำนวนบุตรที่ยังศึกษา (คน)	1.890	1	5	0.793
จำนวนบุตรที่มีงานทำ (คน)	0.186	0	5	0.540
รายได้ครัวเรือน (บาทต่อปี)	269,642	16,000	1,200,000	176,393
จำนวนจักรยาน (คัน)	0.929	0	5	1.136
จำนวนมอเตอร์ไซด์ (คัน)	0.633	0	4	0.850
จำนวนรถยนต์ (คัน)	1.028	0	6	1.058

2) นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 560 ชุด พบว่าอายุของนักเรียนที่รับแบบสอบถามเฉลี่ยอยู่ที่ 12.05 ปี โดยจะอยู่ในช่วง 6 – 19 ปี โดยจะเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด ถึงร้อยละ 20.65 รองลงมาศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 14.36 และ 7.36 ตามลำดับ ในประเด็นที่อยู่อาศัยที่นักเรียนอาศัยอยู่ในปัจจุบันเป็นที่อยู่เดียวกับที่ปรากฏในทะเบียนบ้าน ร้อยละ 74. อยู่อาศัยเป็นประจำทุกวันถึงร้อยละ 96.01 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด นักเรียนเหล่านี้จะเสียค่าใช้จ่ายในการศึกษาเฉลี่ยปีละ 25,357 บาทต่อปี ซึ่งอยู่ในช่วง 800 – 200,000 ต่อปี

ลักษณะการเดินทางของนักเรียนตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีลักษณะการเดินทางอยู่ที่ 1 – 2 ชั้นตอน โดยทั้งหมดจะไม่เกิน 5 ชั้นตอน ระยะทางระหว่างที่พักกับโรงเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 6,650.16 เมตร ระยะใกล้ที่สุดอยู่ที่ 50 เมตร และไกลที่สุดอยู่ที่ 60,000 เมตร โดยนักเรียนเหล่านี้จะมีระยะเวลาการเดินทางเฉลี่ยอยู่ที่ 29.40 นาที โดยต่ำสุดอยู่ที่ 3 นาที และมากที่สุดอยู่ที่ 90 นาที ดังตารางที่ 4.5 และตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.5 แสดงลักษณะทั่วไปของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะ	ระดับชั้น	จำนวน	ลำดับ	ร้อยละ
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 1	34	6	6.10
	ประถมศึกษาปีที่ 2	33	8	5.92
	ประถมศึกษาปีที่ 3	38	5	6.82
	ประถมศึกษาปีที่ 4	75	3	13.46
	ประถมศึกษาปีที่ 5	34	6	6.10
	ประถมศึกษาปีที่ 6	115	1	20.65
	มัธยมศึกษาปีที่ 1	32	9	5.75
	มัธยมศึกษาปีที่ 2	80	2	14.36
	มัธยมศึกษาปีที่ 3	21	12	3.77
	มัธยมศึกษาปีที่ 4	41	4	7.36
	มัธยมศึกษาปีที่ 5	29	10	5.21
	มัธยมศึกษาปีที่ 6	25	11	4.49
ที่อยู่เดียวกับทะเบียนบ้าน	ใช่	396		74.16
	ไม่ใช่	138		25.84
ช่วงเวลาอยู่อาศัย	จันทร์ - ศุกร์	21		3.99
	ทุกวัน	505		96.01

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ยตัวแปรคุณลักษณะบางประการของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
อายุนักเรียน(ปี)	12.05	6	19	2.98
ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา(บาทต่อปี)	17,982.262	2,000	60,000	12,402.72
จำนวนชั้นตอนในการเดินทาง(ชั้น)	1.30	0	5	0.02
ระยะทางจากที่พักกับโรงเรียน(เมตร)	6,158.29	50	60,000	7,205.14
ระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียน(นาที)	29.39	3	90	19.55

4.4 ทักษะคติของกลุ่มตัวอย่างประชากร

4.4.1 ทักษะคติเกี่ยวกับการเดินทาง

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการเดินทางไปโรงเรียนพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่คิดว่าระยะทางและระยะเวลาการเดินทางไปโรงเรียนของบุตรหลานของตนนั้นมีระยะทางใกล้พอสมควร (ร้อยละ 45.54) และใช้เวลาเร็วพอสมควร (ร้อยละ 55.76) (ดังตารางที่ 4.7 และ ตารางที่ 4.8) ทั้งนี้เพราะการที่ผู้ปกครองตัดสินใจที่ส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนหนึ่งๆแล้ว ย่อมเป็นระยะทางที่ผู้ปกครองคิดว่าเหมาะสมกับบุตรหลานของตน แต่เมื่อสอบถามถึงระยะทางที่เหมาะสมและระยะเวลาที่เหมาะสม พบว่าระยะทางที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระยะ 4,185.56 เมตร เป็นระยะที่มากกว่าระยะการเดินทางที่ปรากฏและระยะทางที่เหมาะสม 28.49 นาที ใกล้เคียงกับระยะเวลาการเดินทางที่ปรากฏ

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าร้อยละทัศนคติด้านความเหมาะสมระยะทางและระยะเวลาจากบ้านไปโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

ประเด็น	ระดับความเหมาะสม	จำนวน	ร้อยละ
ระยะทาง	ระยะทางใกล้มาก	39	6.96
	ระยะทางใกล้	126	22.50
	ระยะทางใกล้พอสมควร	255	45.54
	ระยะทางไกล	134	23.93
	ระยะทางไกลมาก	6	1.07
ระยะเวลา	ใช้ระยะเวลาเร็วมาก	30	5.40
	ใช้ระยะเวลาเร็ว	92	16.55
	ใช้เวลาเร็วพอสมควร	310	55.76
	ใช้ระยะเวลาช้า	112	20.14
	ใช้ระยะเวลาช้ามาก	12	2.16

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ยระยะทางและระยะเวลาที่เหมาะสมของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ระยะทางที่เหมาะสม (เมตร)	4,185.56	10.00	20,000.00	4,110.00
ระยะเวลาที่เหมาะสม (นาที)	28.49	5.00	60.00	62.20

4.4.2 ทศนคติเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกโรงเรียน

จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามในประเด็นที่เกี่ยวกับทัศนคติในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองให้กับบุตรหลานด้วยวิธีการให้ค่าระดับความสำคัญ (1 สำคัญน้อยมาก 5 สำคัญมากที่สุด) พบว่า ผู้ปกครองจะให้ความสำคัญด้านหลักสูตรการเรียนการสอนมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.1) รองลงมาผู้ปกครองจะพิจารณาเรื่องของการเดินทางที่สะดวกระหว่างบ้านกับโรงเรียน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03) โดยผู้ปกครองให้ความสำคัญเรื่องการมีรถรับส่งโรงเรียนในอันดับที่น้อยที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.93) ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ยการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การตัดสินใจเลือกโรงเรียน (1 สำคัญน้อยมาก 5 สำคัญมากที่สุด)	ค่าเฉลี่ย	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
หลักสูตรการเรียนการสอน	4.10	1	5	0.78
เดินทางสะดวก	4.03	1	5	0.86
ระดับคุณภาพของอาจารย์	3.98	1	5	0.74
มีห้องปฏิบัติการที่ครบถ้วน	3.94	1	5	0.87
มีอุปกรณ์การสอนที่ครบถ้วน	3.91	1	5	0.89
จำนวนครูที่เหมาะสม	3.9	1	5	0.78
โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้บ้าน	3.74	1	5	0.98
สนามกีฬาที่พอเพียง	3.71	1	5	0.96
จำนวนนักเรียนที่ต่อในมหาวิทยาลัย	3.71	1	5	0.81
ลักษณะการใช้อาคารที่ไม่แออัด	3.7	1	5	0.91
จำนวนรางวัลที่โรงเรียนเคยได้รับ	3.58	1	5	0.78
ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	3.49	1	5	0.81
มีที่จอดรถที่พอเพียง	3.28	1	5	1.05
โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้ที่ทำงาน	3.15	1	5	1.1
มีครูรู้จักแนะนำ	3.12	1	5	1.03
เป็นโรงเรียนบิตามารดา ญาติเคยศึกษา	3.08	1	5	1.09
มีบริการรถรับส่ง	2.93	1	5	1.22

โครงสร้างและความหนาแน่นของประชากร ณ เวลานั้นซึ่งแตกต่างไปมากกับปัจจุบัน การศึกษาคั้งนี้จะศึกษาว่าลักษณะการกระจายตัวของครัวเรือนและลักษณะของครัวเรือนส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเลือกโรงเรียนอย่างไร และลักษณะการเดินทางมีลักษณะเป็นอย่างไรจากการเลือกโรงเรียนนั้นแล้ว และเมื่อทราบถึงลักษณะการเลือกโรงเรียนแล้ว ก็จะสามารถสรุปผลและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงนโยบายภาครัฐเกี่ยวกับการกระจายตัวของโรงเรียนจากลักษณะพฤติกรรมการเลือกโรงเรียน เพื่อให้เกิดลักษณะการเดินทางที่เหมาะสมและลดการเดินทางที่เกินความจำเป็น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลได้แยกเป็นประเด็นๆ ดังต่อไปนี้

5.1 นโยบายภาครัฐในการกำหนดขอบเขตการให้บริการของโรงเรียน

ภาครัฐมีนโยบายด้านการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการรับนักเรียนของสถานศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยใช้แนวทางส่งเสริมให้นักเรียนเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน (นโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550) โดยพิจารณาจากระยะห่างระหว่างบ้านและโรงเรียนเป็นหลัก เช่น ระดับประถมศึกษาให้ผู้จบการศึกษาชั้นปฐมวัยที่อยู่ในพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกคน ถ้ายังไม่เต็มให้รับเด็กนอกพื้นที่บริการได้ ในระดับมัธยมศึกษาให้รับเด็กของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในพื้นที่บริการของโรงเรียนและพื้นที่เขตปกครองหรือเขตพื้นที่ที่เป็นรอยต่อใกล้เคียง (ประกาศกรุงเทพมหานครเรื่องแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร, 2551) หรือ โรงเรียนต้องกำหนดพื้นที่การให้บริการแล้วทำการกำหนดสัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อพื้นที่บริการที่เปิดโอกาสให้มีการจับฉลากและสัดส่วนนักเรียนที่ได้รับจากการคัดเลือก (ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่องนโยบายและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) โดยเป็นการกำหนดลักษณะสัดส่วนไว้ 2 แบบ คือ แบบที่ 1 โรงเรียนทั่วไป รับนักเรียนในพื้นที่บริการเต็มจำนวน และ แบบที่ 2 โรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง ใช้ สัดส่วน 50:50 คือ รับนักเรียนในพื้นที่บริการไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 และรับนักเรียนทั่วไป (นอกพื้นที่บริการ) ไม่เกินร้อยละ 50 โดยเขตพื้นที่การให้บริการของโรงเรียนทั้ง 2 สังกัดจะใช้ขอบเขตการปกครองเป็นหลักในการกำหนดพื้นที่การให้บริการ ทั้งนี้โรงเรียนในสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนไม่ได้มีการกำหนดแนวทางการรับนักเรียนในเรื่องของการกำหนดพื้นที่การให้บริการไว้อย่างชัดเจนเหมือนกับโรงเรียนที่สังกัดหน่วยงานอื่นๆ

จากลักษณะของแนวทางการรับนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ โดยภาครัฐมีความพยายามให้นักเรียนได้เรียนในโรงเรียนใกล้บ้านและใช้ขอบเขตการปกครองเป็นขอบเขตการให้บริการ เมื่อ

นำมาปฏิบัติใช้และพิจารณาถึงระยะขอบเขตการให้บริการแล้วนั้น ทำให้สามารถแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1. นักเรียนในเขตพื้นที่บริการ คือ กลุ่มที่มีระยะการเดินทางเป็นไปตามที่ภาครัฐกำหนด

กลุ่มที่ 2. นักเรียนนอกเขตพื้นที่บริการ คือ กลุ่มที่มีระยะการเดินทางเป็นไม่ไปตามที่ภาครัฐกำหนด

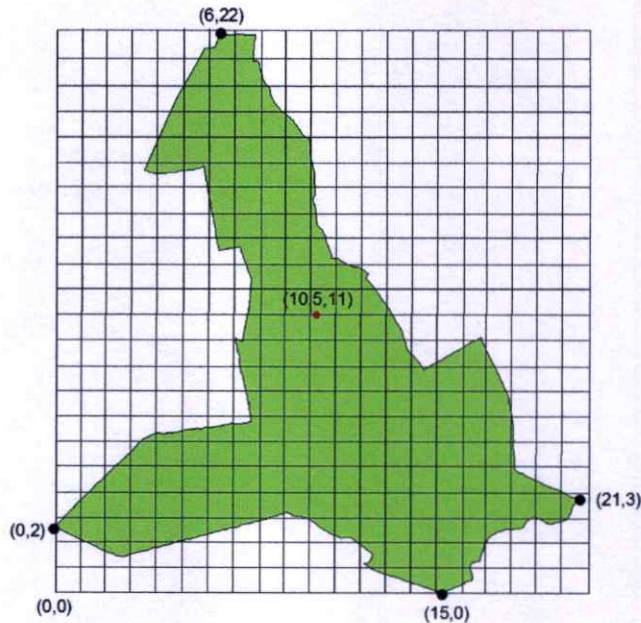
โดยแต่ละโรงเรียนจะมีสัดส่วนนักเรียนในพื้นที่บริการและนอกพื้นที่บริการที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของโรงเรียนและหน่วยงานต้นสังกัด

การศึกษาในส่วนนี้จะทำให้ทราบถึงระยะขอบเขตการให้บริการที่ภาครัฐพยายามที่จะให้เกิดขึ้นและสัดส่วนของนักเรียนในพื้นที่บริการและนอกพื้นที่บริการที่เกิดขึ้น เมื่อนำแนวทงนโยบายในลักษณะนี้มาใช้ เพื่อที่จะนำขอบเขตการให้บริการที่ภาครัฐกำหนดไปเปรียบเทียบกับพื้นที่การให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษาในส่วนอื่นต่อไป เพื่อถ่ายทอดความเข้าใจจะแยกอธิบายเป็นประเด็น ดังนี้

5.1.1 การคำนวณขอบเขตการให้บริการที่กำหนดโดยภาครัฐ

จากลักษณะการรับนักเรียนแบบที่กล่าวมาข้างต้น กลุ่มของนักเรียนในเขตพื้นที่บริการที่ใช้เขตการปกครองเป็นตัวกำหนดพื้นที่นั้นสามารถหาระยะขอบเขตการให้บริการได้ ผู้ศึกษาจึงได้ทำการคำนวณหาขอบเขตการให้บริการเฉลี่ยของโรงเรียนในแต่ละเขตใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยการให้บริการจากจุดศูนย์กลาง (Centroid) โดยสาเหตุที่การเลือกใช้วิธีการดังกล่าว เพราะมีข้อสมมุติที่ว่าโรงเรียนมีที่ตั้งที่กระจายเสมอกันทั้งพื้นที่ จุดศูนย์กลางจึงเป็นตัวแทนของที่ตั้งโดยเฉลี่ยของทุกโรงเรียนในพื้นที่และระยะการเดินทางโดยเฉลี่ยจะหมายถึงพื้นที่การให้บริการโดยเฉลี่ยของแต่ละโรงเรียน จะมีขนาดเท่ากับพื้นที่วงกลมที่มีพื้นที่เท่ากับขนาดของเขต และรัศมีการให้บริการ คือ รัศมีของวงกลมดังกล่าว โดยมีข้อสมมุติว่านักเรียนทุกคนจะต้องเรียนในเขตของตัวเองและที่ตั้งที่พักอาศัยของนักเรียนกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอในพื้นที่ โดยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) ดังนี้

1.หาจุดศูนย์กลาง (Centroid) ของแต่ละพื้นที่เขต เพื่อเป็นตัวแทนของที่ตั้งโดยเฉลี่ยของโรงเรียนในเขตนั้น โดยใช้วิธีการหาจุดที่เป็นตัวแทนของที่ตั้งโดยเฉลี่ย ด้วยโปรแกรมทางระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ โดยโปรแกรมจะทำการคำนวณค่าพิกัดของจุดศูนย์กลางจากขอบเขตรูปร่างของเขตการปกครองนั้นๆ ซึ่งคำนวณจากค่าเฉลี่ยพิกัดระหว่างค่ามากที่สุดและค่าน้อยที่สุดของพิกัดทั้งแกน X และแกน Y ดังภาพที่ 5.2

ภาพที่ 5.2 แสดงตัวอย่างการคำนวณค่าจุดศูนย์กลาง(Centroid)

2.หาพื้นที่ของเขตการปกครอง เพื่อเป็นพื้นที่การให้บริการโดยเฉลี่ยของแต่ละโรงเรียนในเขตนั้น โดยใช้วิธีการหาพื้นที่ของเขตการปกครองของเขตต่างๆในพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่กรุงเทพมหานครด้วยโปรแกรมทางระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์และเมื่อได้ขนาดพื้นที่ของเขตการปกครองในแต่ละเขตชั้นแล้วจะทำการหาค่าเฉลี่ยของพื้นที่ในเขตนั้น โดยข้อมูลทั้งหมดจะนำไปหาค่ารัศมีการให้บริการต่อไป

3.หาขอบเขตการให้บริการเฉลี่ย เพื่อเป็นการหาขอบเขตการให้บริการเฉลี่ยของแต่ละโรงเรียน โดยการหาขอบเขตจากขนาดพื้นที่ของเขตการปกครองต่างๆที่คำนวณได้ โดยนำค่าขนาดของพื้นที่ที่ได้นั้น มาหารค่าระยะขอบเขตการให้บริการจากสูตรการหารัศมีจากพื้นที่วงกลม แล้วนำค่าระยะขอบเขตการให้บริการมาหาร 2 เพื่อหารัศมีการให้บริการเฉลี่ยโดยข้อสมมุติที่ว่าที่ตั้งที่พักอาศัยของนักเรียนกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอในพื้นที่

ทั้งนี้การหาขอบเขตการให้บริการของแต่ละเขตชั้นจะใช้พื้นที่เฉลี่ยของขอบเขตนั้นมาเป็นพื้นที่ในการหาขอบเขตการให้บริการเฉลี่ย แล้วทำการคำนวณหาขอบเขตการให้บริการเฉลี่ยด้วยวิธีเดียวกัน โดยค่าที่หาได้แสดงไว้ในตาราง 5.1

ตัวอย่าง การหาขอบเขตการให้บริการ ที่แสดงไว้ในตารางที่ 5.1

ตัวอย่างที่ 1 การคำนวณหาขอบเขตการให้บริการเฉลี่ยของเขตบางกะปิ

เขตบางกะปิมีพื้นที่ 27.74 ตารางกิโลเมตร เมื่อนำขนาดพื้นที่มาหารรัศมีสูตรรัศมีวงกลม (πr^2) จะได้ สมการดังนี้

$$3.14 r^2 = 27.74 \text{ ตารางกิโลเมตร}$$

$$r(\text{รัศมีการให้บริการ}) = 2.97 \text{ กิโลเมตร}$$

$$r/2 = 1.49 \text{ กิโลเมตร}$$

จะได้ว่าเขตบางกะปิ มีพื้นที่ 27.74 ตารางกิโลเมตร จะมีขอบเขตการให้บริการเฉลี่ยเท่ากับ 1.49 กิโลเมตร

ตัวอย่างที่ 2 การคำนวณหาขอบเขตการให้บริการของเขตชั้นกลาง

เขตชั้นกลางมีจำนวนเขตทั้งสิ้น 22 เขต มีพื้นที่พื้นที่รวม 655.61 ตารางกิโลเมตร เมื่อนำมาหาค่าเฉลี่ยพื้นที่จะได้พื้นที่เฉลี่ยเท่ากับ 29.80 ตารางกิโลเมตร เมื่อนำขนาดพื้นที่มาหารคมีสูตรรัศมีวงกลม (πr^2) จะได้ สมการดังนี้

$$3.14 r^2 = 29.80 \text{ ตารางกิโลเมตร}$$

$$r(\text{รัศมีการให้บริการ}) = 3.08 \text{ กิโลเมตร}$$

$$r/2 = 1.54 \text{ กิโลเมตร}$$

จะได้ว่าเขตชั้นกลาง มีพื้นที่เฉลี่ย 29.80 ตารางกิโลเมตร จะมีขอบเขตการให้บริการเฉลี่ยเท่ากับ 1.54 กิโลเมตร

4. สร้างขอบเขตการให้บริการ นำค่าระยะขอบเขตการให้บริการที่ได้ของแต่ละเขตมาทำการสร้างระยะกันชน (Buffer) จากจุดศูนย์กลาง (Centroid) ของเขตนั้น ด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ เพื่อหาขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนจากจุดที่เป็นตัวแทนของที่ตั้งโดยเฉลี่ยของโรงเรียนในเขตนั้น

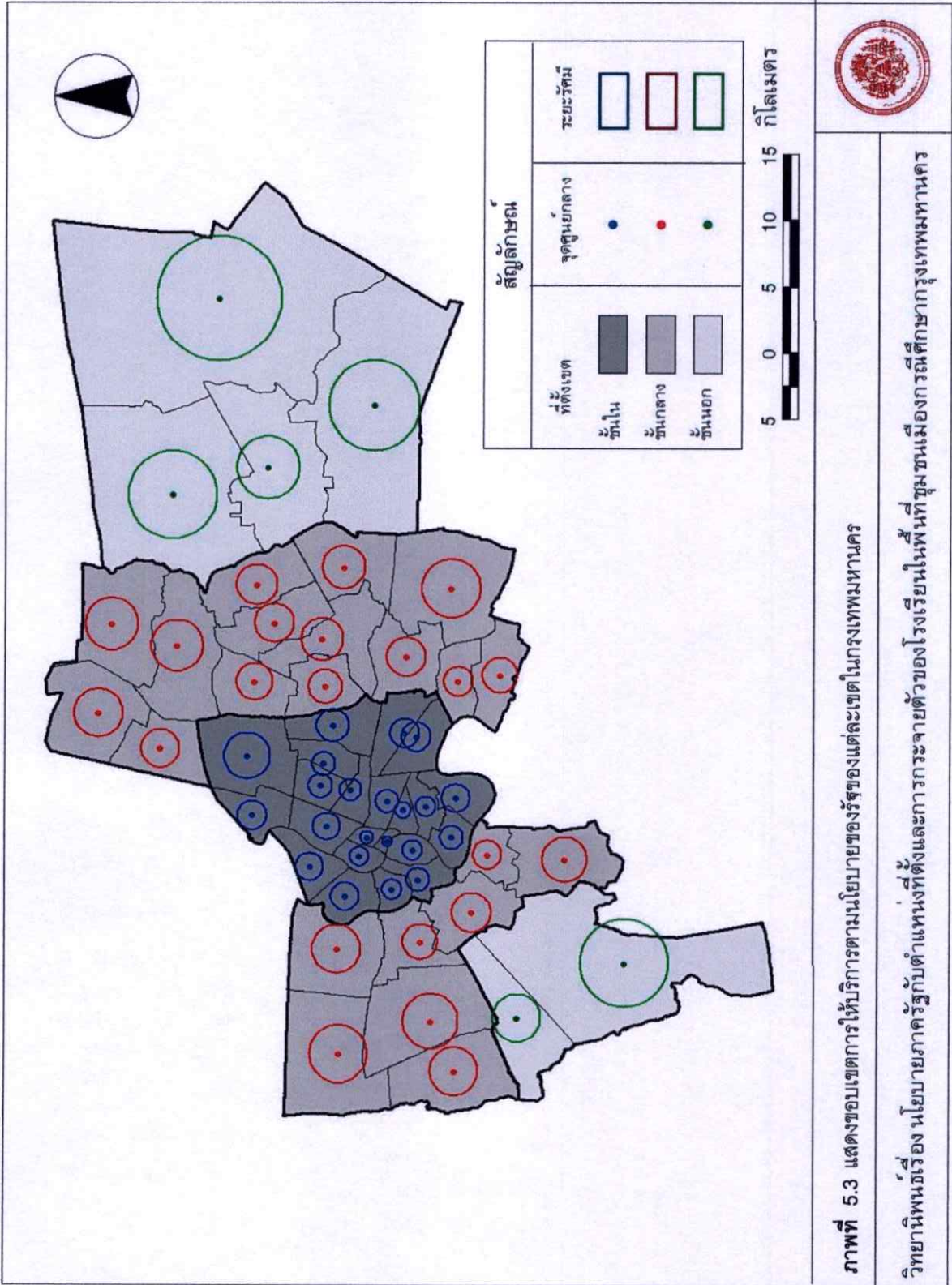
5. นำรัศมีการให้บริการมาจัดทำเป็นแผนที่ นำขอบเขตการให้บริการ (Buffer) ที่ได้มาซ้อนทับกับขอบเขตการปกครองในภาพที่แบบแผนที่ ดังภาพที่ 5.3

จากการคำนวณด้วยวิธีการหาขอบเขตการให้บริการจากจุดศูนย์กลาง (Centroid) ทำให้ได้ค่าระยะขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนที่กำหนดโดยภาครัฐซึ่งใช้ขอบเขตการปกครองเป็นตัวกำหนดเขตการให้บริการ ทำให้ขนาดขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตการปกครองที่มีขนาดต่างกันมีขนาดจะที่แตกต่างกันไปตามขนาดของพื้นที่เขตนั้นๆ เห็นได้ว่าการให้บริการที่ภาครัฐพยายามที่จะให้เกิดขึ้นของโรงเรียนในเขตชั้นในมีขนาดเล็กและพื้นที่การให้บริการของโรงเรียนจะมีขนาดใหญ่ขึ้นเมื่อห่างจากพื้นที่ศูนย์กลางกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับพื้นที่การให้บริการของเขตพื้นที่ศึกษา คือ เขตบางรักที่(เขตชั้นใน) มีรัศมีการให้บริการที่เล็กที่สุด (0.89 กิโลเมตร) เมื่อเทียบกับเขตบางกะปิ (1.54 กิโลเมตร) และเขตลาดกระบัง (3.07 กิโลเมตร) โดยขอบเขตการให้บริการจะมีลักษณะที่เป็นไปตามลักษณะความหนาแน่นของประชากรและการกระจุกตัวของโรงเรียน กล่าวคือ พื้นที่เขตชั้นในที่มีความหนาแน่นของประชากรและการกระจุกตัวของโรงเรียนมาก ก็จะมีขอบเขตการให้บริการที่มีขนาดเล็ก ซึ่งต่างจาก เขตชั้นนอกที่มีความหนาแน่นของประชากรสูงและการกระจายตัวของโรงเรียนอยู่ห่างกันก็จะมีขอบเขตการให้บริการที่มีใหญ่ ดังแสดงค่าไว้ในตารางที่ 5.1 และเมื่อนำระยะการให้บริการที่ภาครัฐกำหนดมาทำให้อยู่ในภาพที่แบบข้อมูลเชิงพื้นที่ โดยการใส่ค่าระยะการให้บริการลงที่ตั้งเฉลี่ยของโรงเรียน (จุดศูนย์กลางเขต) ในเขตนั้นพบว่าระยะการให้บริการเฉลี่ยของที่ตั้งโรงเรียน

เฉลี่ยของแต่ละเขตจะมีการซ้อนทับกันของพื้นที่การให้บริการของแต่ละเขตที่ค่อนข้างน้อย โดยระยะที่ปรากฏนั้นเป็นระยะการให้บริการที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในเขตพื้นที่การให้บริการเท่านั้น แต่ระยะการขอบเขตการให้บริการของแต่ละโรงเรียนนั้น ต้องพิจารณาร่วมกับสัดส่วนเด็กนอกพื้นที่บริการด้วย

ตารางที่ 5.1 แสดงขอบเขตการให้บริการเฉลี่ยของโรงเรียนเป็นรายเขตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากการคำนวณขอบเขตการให้บริการจากจุดศูนย์กลาง

ชั้นใน	พื้นที่ (ตร.กม.)	ขอบเขต การให้บริการเฉลี่ย (กม.)	ชั้นกลาง	พื้นที่ (ตร.กม.)	ขอบเขต การให้บริการเฉลี่ย (กม.)	ชั้นนอก	พื้นที่ (ตร.กม.)	ขอบเขต การให้บริการเฉลี่ย (กม.)
จตุจักร	32.580	1.61	ประเวศ	53.760	2.07	หนองจอก	240.800	4.38
ห้วยขวาง	16.370	1.14	ทวีวัฒนา	51.640	2.03	ลาดกระบัง	128.300	3.20
วัฒนา	13.210	1.03	บางแค	47.810	1.95	บางขุนเทียน	122.300	3.12
คลองเตย	13.170	1.02	สายไหม	42.760	1.85	คลองสามวา	119.900	3.09
บางซื่อ	13.100	1.02	บางเขน	41.170	1.81	มีนบุรี	61.390	2.21
ยานนาวา	12.400	0.99	หนองแขม	36.450	1.70	บางบอน	35.500	1.68
บางกอกน้อย	12.200	0.99	ตลิ่งชัน	36.190	1.70			
บางพลัด	11.850	0.97	ดอนเมือง	36.720	1.71			
ดุสิต	11.310	0.95	ทุ่งครุ	31.160	1.58			
พญาไท	9.073	0.85	สะพานสูง	28.780	1.51			
ดินแดง	8.478	0.82	บางกะปิ	27.740	1.49			
บางคอแหลม	8.459	0.82	คันนายาว	25.400	1.42			
ธนบุรี	8.186	0.81	จอมทอง	24.170	1.39			
ปทุมวัน	8.038	0.80	บึงกุ่ม	23.490	1.37			
คลองสาน	6.015	0.69	สวนหลวง	23.350	1.36			
สาทร	7.249	0.76	หลักสี่	22.710	1.34			
ราชเทวี	7.206	0.76	ลาดพร้าว	20.580	1.28			
บางกอกใหญ่	6.211	0.70	ภาษีเจริญ	19.110	1.23			
พระนคร	5.396	0.66	บางนา	19.040	1.23			
บางรัก	4.032	0.57	วังทองหลาง	17.360	1.18			
ป้อมปราบ ศัตรูพ่าย	2.473	0.44	พระโขนง	13.430	1.03			
สัมพันธวงศ์	1.416	0.34	ราษฎร์บูรณะ	12.790	1.01			
เขตชั้นใน	9.928	0.89	เขตชั้นกลาง	29.800	1.54	เขตชั้นนอก	118.031	3.07

5.1.2 สัดส่วนจำนวนนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มศึกษา

การกำหนดแนวทางนโยบายการรับนักเรียนของภาครัฐทำให้สามารถแบ่งนักเรียนได้เป็น 2 กลุ่มดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ส่งผลทำให้แต่ละโรงเรียนในแต่ละสังกัดที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนของนักเรียนในพื้นที่บริการและนอกพื้นที่บริการที่แตกต่างกัน โดยจำนวนสัดส่วนการรับนักเรียนของแต่ละโรงเรียนที่แตกต่างกัน บอกได้ว่าภายหลังจากที่ภาครัฐกำหนดแนวทางการรับนักเรียนในลักษณะที่กล่าวมาแล้วนั้น ส่งผลโรงเรียนต่างๆ รองรับนักเรียนในพื้นที่บริการต่อนอกพื้นที่การให้บริการในสัดส่วนใด เพราะการตัดสินใจเลือกเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองที่สามารถตัดสินใจเลือกโรงเรียนจะศึกษาในโรงเรียนใดนั้นอยู่ที่ระดับความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนนั้นและไม่จำเป็นต้องศึกษาอยู่ในพื้นที่การให้บริการของตน โดยส่วนนี้จะกล่าวถึงระดับสัดส่วนที่แตกต่างกันไปของนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มศึกษาในแต่ละหน่วยงานที่สังกัด เพื่อให้เห็นถึงสัดส่วนนักเรียนในพื้นที่บริการซึ่งจะมีระยะเวลาการเดินทางเฉลี่ยเท่ากับระยะเวลาให้บริการที่คำนวณได้ดังตารางที่ 5.1 และสัดส่วนนักเรียนนอกพื้นที่การที่ไม่สามารถทราบระยะเวลาการเดินทางเฉลี่ยได้

5.1.2.1 ลักษณะการกำหนดสัดส่วนและค่าสัดส่วนการรับนักเรียนโรงเรียนกลุ่มศึกษา

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามของโรงเรียนกลุ่มศึกษาพบว่าลักษณะการรับนักเรียนของแต่ละโรงเรียนกลุ่มศึกษา มีลักษณะที่แตกต่างกันไปตามการกำหนดของหน่วยงานต้นสังกัด โดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มตามสังกัดได้ดังนี้ได้

1. กลุ่มโรงเรียนที่สังกัดคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ใช้วิธีการรับนักเรียนโดยการรับสมัครนักเรียนทั่วไปจนครบจำนวน ได้แก่ โรงเรียนถนอมบุตร โรงเรียนเพ็ญสมิทธิ และ โรงเรียนศึกษาพัฒนา และในกรณีที่มีจำนวนนักเรียนที่สมัครเกินกว่าที่จะรับได้ ใช้วิธีการสอบคัดเลือกหรือสอบวัดพื้นฐานความรู้ ได้แก่ โรงเรียนอัญมณีชัยคอนแวนต์สีลม โรงเรียนอัญมณีชัยศึกษาและ โรงเรียนมาเรียลัย

2. กลุ่มโรงเรียนที่สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โรงเรียนกลุ่มศึกษาที่สังกัดหน่วยงานนี้ทั้งหมดอยู่ในประเภทโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง (มีความจำเป็นต้องสอบคัดเลือก) คือโรงเรียนที่ให้กำหนดสัดส่วนการรับนักเรียนเป็น 50:50 (ในเขตพื้นที่บริการ : นอกเขตพื้นที่บริการ) มีขั้นตอนการคัดเลือก คือ ขั้นตอนแรกจัดให้มีสอบคัดเลือกจากจำนวนผู้สมัครทั้งหมดโดยแยกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่อยู่นอกพื้นที่บริการ รับนักเรียนจำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนที่รับได้ และ กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่บริการรับจำนวน ร้อยละ 25 ของจำนวนที่รับได้ และในขั้นตอนที่สองจะทำการจับฉลากเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เขตบริการที่ไม่ผ่านการสอบคัดเลือกเพื่อให้ได้จำนวนนักเรียนในพื้นที่บริการอีกร้อยละ 25 ได้แก่ โรงเรียนสตรีวัดมหาพฤฒาราม โรงเรียนบางกะปิ โรงเรียนพรตพิทยพยัต

3. กลุ่มโรงเรียนที่สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.) ใช้วิธีการให้รับนักเรียนในเขตพื้นที่บริการที่มาสมัครเรียนทุกคน กรณีที่มีผู้สมัครเกินจำนวนที่รับได้ให้ใช้

วิธีการจับฉลาก ได้แก่ โรงเรียนบ้านบางกะปิ โรงเรียนวัดลานบุญ ในกรณีที่ยังไม่ครบจำนวนที่รับได้ให้รับนักเรียนที่อยู่นอกพื้นที่การให้บริการได้แก่โรงเรียนโรงเรียนวัดหัวลำโพง โรงเรียนวัดบึงทองหลวง วัดสังฆราชา

จากการกำหนดแนวทางการรับนักเรียนของแต่ละโรงเรียนกลุ่มศึกษาที่มีลักษณะเป็นดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นทำให้สัดส่วนของการรับนักเรียนในพื้นที่บริการและนักเรียนนอกพื้นที่บริการ มีสัดส่วนที่แตกต่างกันไป (ดังแสดงในตารางที่ 5.2) พบว่าโรงเรียนต่างๆ มีสัดส่วนของนักเรียนที่เข้ามาใช้นอกพื้นที่บริการอยู่ ยกเว้นโรงเรียนบ้านบางกะปิและ เขตชั้นในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจะมีสัดส่วนการรับนักเรียนนอกเขตพื้นที่การให้บริการที่มีสัดส่วนที่มากเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อื่นและสังกัดในหน่วยงานอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด

ตารางที่ 5.2 แสดงสัดส่วนการรับนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มศึกษา

เขต	ระดับของโรงเรียน	สังกัด	ชื่อโรงเรียน	ร้อยละการรับนักเรียน	
				ในพื้นที่บริการ	นอกพื้นที่บริการ
เขตบางรัก (เขตชั้นใน)	ระดับประถมศึกษา	สช.	อัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม	30	70
		กทม.	วัดหัวลำโพง	80	20
	ระดับมัธยม	สช.	อัสสัมชัญศึกษา	20	80
		สพฐ.	สตรีวัดมหาพฤฒาราม	50	50
เขตบางกะปิ (เขตชั้นกลาง)	ระดับประถมศึกษา	สช.	ถนนมรุตร	60	40
		กทม.	วัดบึงทองหลวง	80	20
	ระดับมัธยม	สช.	เพ็ญสมิทธิ	55	45
		สพฐ.	บางกะปิ	50	50
เขตลาดกระบัง (เขตชั้นนอก)	ระดับประถมศึกษา	สช.	ศึกษาพัฒนา	80	20
		กทม.	วัดลานบุญ	100	0
	ระดับมัธยม	สช.	มาเรียลัย	90	10
		สพฐ.	พรตพิทยพยัต	50	50
		กทม.	วัดสังฆราชา	90	10

ที่มา : จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม 2552, ผู้ศึกษา

หมายเหตุ : สช. แทน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน , กทม. แทน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และ สพฐ. แทน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปการศึกษาในส่วนนี้ทำให้ทราบถึงระยะการให้บริการที่ภาครัฐพยายามที่จะให้เกิดขึ้นตามความลักษณะความหนาแน่นของประชากรและการกระจุกตัวของโรงเรียน แต่เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนนักเรียนในพื้นที่บริการและนอกพื้นที่บริการทำให้ทราบว่า นโยบายที่ภาครัฐกำหนดนั้นส่งผลให้โรงเรียนต่างๆยังมีการรับนักเรียนนอกเขตพื้นที่การให้บริการอยู่เป็นจำนวนมาก ในส่วนต่อไปจะทำการศึกษาระยะการให้บริการที่เกิดขึ้นของโรงเรียนกลุ่มศึกษา เพื่อนำไปพิจารณาเปรียบเทียบกับนโยบายที่ภาครัฐพยายามให้เกิด

5.2 ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษา

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงการหาขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษา (Catchment area of a school) เพื่อที่ศึกษาขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษาเมื่อรวมระยะการเดินทางของนักเรียนทั้งสองสัดส่วนเข้าไว้ด้วยกันและเมื่อได้ระยะขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษาแล้วจะนำไปเปรียบเทียบกับระยะขอบเขตการให้บริการที่ภาครัฐกำหนด

5.2.1 ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษา

การหาขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษาใช้วิธีการหาขอบเขตการให้บริการจากค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางมาโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 14 โรงเรียน ซึ่งขอบเขตการให้บริการควรจะมีขนาดที่เป็นไปตามกับความหนาแน่นประชากร คือ พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรมากควรที่จะมีขอบเขตการให้บริการที่มีขนาดเล็ก แต่จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) พบว่า โรงเรียนในกลุ่มศึกษานั้นมีระยะการเดินทางเฉลี่ยที่แตกต่างกันออกไปที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.001 โดยพบว่า ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนมีลักษณะที่ผิดไปจากลักษณะความหนาแน่นของประชากรและการกระจุกตัวของโรงเรียนคือเขตบางรัก (เขตชั้นใน) ที่มีลักษณะการกระจุกตัวของโรงเรียนอย่างหนาแน่นและมีความหนาแน่นของประชากรสูงกลับมีระยะเขตการให้บริการเฉลี่ยที่กว้างมากกว่าเขตลาดกระบัง (ชั้นนอก) ที่มีจำนวนประชากรเบาบางและโรงเรียนที่ตั้งอยู่กลับมีระยะการให้บริการที่เล็กกว่าอธิบายได้ว่า เขตบางรัก (ชั้นใน) มีลักษณะเป็นย่านพาณิชย์กรรมและแหล่งที่พักอาศัยของผู้มีรายได้น้อย โดยโรงเรียนวัดหัวลำโพงนั้นจะรองรับนักเรียนจากผู้ปกครองกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งพื้นที่การให้บริการจะแตกต่างอย่างมากกับโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษาเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงสูง เปิดทำการเรียนการสอนมานานและการเก็บค่าใช้จ่ายในการศึกษาที่สูงโรงเรียนแห่งนี้จึงดึงดูดครัวเรือนที่อาศัยในพื้นที่อื่นๆ ทำให้ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนแห่งนี้มีระยะที่สูงมากและเมื่อนำระยะขอบเขตการให้บริการมาแสดงในภาพที่แบบการซ้อนทับกับแผนที่เขตการปกครอง (ภาพที่ 5.4) พบว่า ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษามีขอบเขตการครอบคลุมไปยังพื้นที่เขตชั้นอื่นๆในกรุงเทพมหานคร

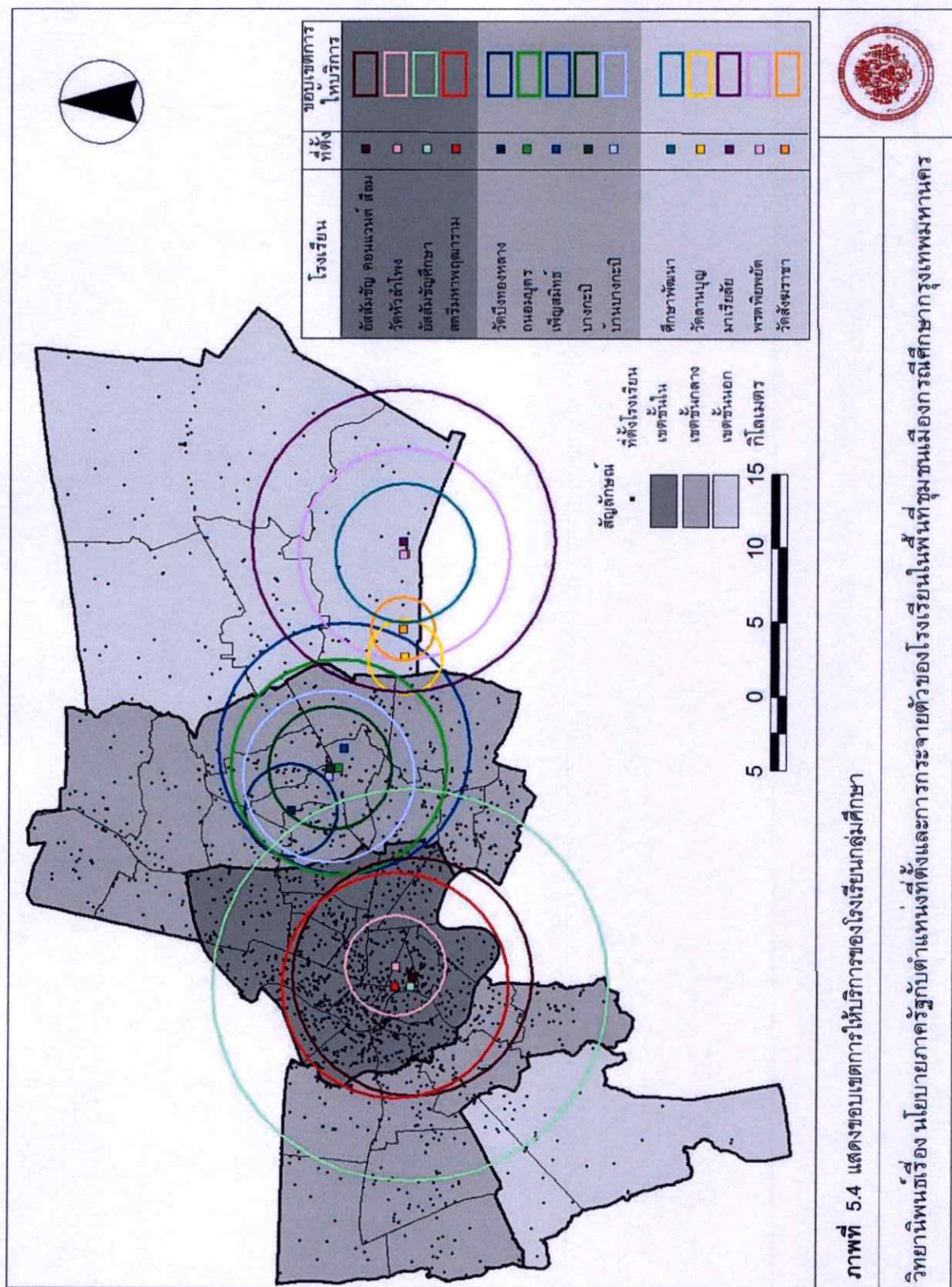
ส่วนเขตลาดกระบัง (ชั้นนอก) ที่มีลักษณะการกระจายตัวของโรงเรียนที่อยู่ห่างกันและมีความหนาแน่นของประชากรต่ำ แต่ลักษณะขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนมาเรียลัยมีขนาดใหญ่เนื่องจากว่าพื้นที่เขตชั้นนอกมีลักษณะการใช้ที่ดินเกษตรกรรมและพื้นที่ว่างเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้ลักษณะการกระจายตัวของที่ตั้งครัวเรือนมีลักษณะที่กระจายตัวอยู่อย่างเบาบางทั่วไปในพื้นที่ ส่งผลให้โรงเรียนมาเรียลัยมีขอบเขตการให้บริการที่กว้างและมีค่าใกล้เคียงกับโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษาในเขตชั้นในแต่เมื่อเทียบขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนแห่งนี้ในลักษณะของแผนที่แล้วพบว่าขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนแห่งนี้จะมีระยะการให้บริการอยู่ในพื้นที่เขตของตนเท่านั้น ส่วนโรงเรียนวัดลานบุญและโรงเรียนวัดสังฆราชานั้นจะรองรับการให้บริการชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงโรงเรียนเท่านั้น ส่งผลให้ขอบเขตการให้บริการมีขนาดเล็ก และเนื่องจากพื้นที่เขตลาดกระบัง (ชั้นนอก) รองรับบริการในเขตพื้นที่ของตนเท่านั้นส่งผลให้ขอบเขตการให้บริการเฉลี่ยของพื้นที่เขตชั้นนอกจึงมีขนาดเล็กดังแสดงค่าในตารางที่ 5.3 และภาพที่ 5.4

ตารางที่ 5.3 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางของโรงเรียนกลุ่มศึกษา

เขต	ระดับของโรงเรียน	สังกัด	ชื่อโรงเรียน	ค่าเฉลี่ย ระยะทาง การเดินทาง (เมตร)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ต่ำสุด (เมตร)	สูงสุด (เมตร)	F	Sig
เขตบางรัก (เขตชั้นใน)	ระดับประถมศึกษา	สช.	อัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม	8,035.714	6,698.436	500	30,000	7.015	<0.001
		กทม.	วัดหัวลำโพง	3,359.375	5,574.111	350	30,000		
	ระดับมัธยมศึกษา	สช.	อัสสัมชัญศึกษา	13,272.970	12,095.28	1,000	60,000		
		สพฐ.	สตรีวัดมหาพฤฒาราม	7,605.556	9,367.572	100	50,000		
เขตชั้นใน				8,251.128	9,624.679	100	60,000		
เขตบางกะปิ (เขตชั้นกลาง)	ระดับประถมศึกษา	สช.	ถนนอมบุตร	7,228.571	7,185.916	300	30,000	4.803	0.001
		กทม.	วัดบึงทองหลาง	3,105.263	6,392.519	400	40,000		
	ระดับมัธยมศึกษา	สช.	เพ็ญสมิทธิ	8,430.769	7,189.398	300	28,000		
		สพฐ.	บางกะปิ	4,125.000	3,617.349	500	25,000		
		กทม.	บ้านบางกะปิ	5,738.462	5,999.330	200	20,000		
เขตชั้นกลาง				5,733.155	6,356.526	50	40,000		
เขตลาดกระบัง (เขตชั้นนอก)	ระดับประถมศึกษา	สช.	ศึกษาพัฒนา	4,661.111	3,417.123	1,000	15,000	17.678	<0.001
		กทม.	วัดลานบุญ	2,500.000	2,627.917	200	25,000		
	ระดับมัธยมศึกษา	สช.	มาเรียลัย	10,172.410	7,618.863	300	35,000		
		สพฐ.	พรตพิทยาพยัค	7,096.970	5,551.547	100	28,000		
		กทม.	วัดสังฆราชา	2,123.684	2,621.165	100	15,000		
เขตชั้นนอก				5,015.517	5,379.745	100	35,000		
ทั้งหมด				6,158.299	7,205.141	50	60,000	8.367	<0.001

ที่มา: การวิเคราะห์จากข้อมูลแบบสอบถาม, 2550. ผู้ศึกษา

หมายเหตุ: สช. แทน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, กทม. แทน สำนักงานการศึกษา
กรุงเทพมหานคร และ สพฐ. แทน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 5.4 แสดงขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนประถมศึกษา

วิทยานิพนธ์เรื่อง นโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในพื้นที่ชุมชนเมืองกรณีศึกษารุงเทพมหานคร

5.2.2 ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษาแยกตามระดับที่เปิดสอน

นอกจากประเด็นระยะที่ห่างจากพื้นที่ศูนย์กลางกรุงเทพมหานครแล้วนั้น ภายในระดับที่เปิดสอนที่เท่ากันจะมีขอบเขตการให้บริการที่ต่างกันด้วย จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ของโรงเรียนกลุ่มศึกษาที่เปิดสอนระดับประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาในแต่ละเขตมีระยะการเดินทางเฉลี่ยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกเขตชั้น (ดังตารางที่ 5.4) โดยความแตกต่างจะมีลักษณะแบบเดียวกันคือโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีระยะที่มากกว่าในทุกเขตชั้น ทั้งนี้เพราะโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนไม่มีการกำหนดขอบเขตการให้บริการไว้อย่างชัดเจนแตกต่างกับโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่กำหนดพื้นที่การให้บริการไว้อย่างชัดเจน โดยใช้เขตการปกครองเป็นเขตพื้นที่บริการ โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนกลุ่มศึกษาที่เปิดสอนในระดับศึกษามีค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางอยู่ที่ 4,890.33 เมตรและเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ของโรงเรียนกลุ่มศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ดังตารางที่ 5.5) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายเขตพบว่าเขตบางรัก (เขตชั้นใน) ระยะการเดินทางเฉลี่ยของโรงเรียนนั้นไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เพราะถึงแม้โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษาและสตรีวัดมหาพฤฒารามเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในระดับเดียวกันซึ่งจะรองรับนักเรียนในทุกเขตพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนกลุ่มศึกษาที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาศึกษามีค่าเฉลี่ยระยะทางการเดินทางอยู่ที่ 7,320.72 เมตร

ตารางที่ 5.4 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางของโรงเรียนกลุ่มศึกษาระดับประถมศึกษา

เขต	สังกัด	ชื่อโรงเรียน	ค่าเฉลี่ยระยะทาง การเดินทาง (เมตร)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	Sig
เขตบางรัก (เขตชั้นใน)	สช.	อัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม	8,035.71	6,698.43	6.711	0.012
	กทม.	วัดหัวลำโพง	3,359.37	5,791.23		
เขตชั้นใน			5,808.33	6,524.55		
เขตบางกะปิ (เขตชั้นกลาง)	สช.	ถนนมบุตร	7,228.57	7,310.27	6.069	0.016
	กทม.	วัดบึงทองหลาง	3,105.26	6,392.51		
เขตชั้นกลาง			5,432.47	7,084.29		
เขตลาดกระบัง (เขตชั้นนอก)	สช.	ศึกษาพัฒนา	4,661.11	4,239.56	15.035	0.001
	กทม.	วัดลานบุญ	2,500.00	2,627.91		
เขตชั้นนอก			4,037.83	3,827.32		
ทั้งหมด			4,890.33	5,952.74	5.192	0.001

ที่มา: การวิเคราะห์จากข้อมูลแบบสอบถาม,2550. ผู้ศึกษา

หมายเหตุ: สช. แทนสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนและกทม. แทนสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 5.5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางของโรงเรียนกลุ่มศึกษาระดับมัธยมศึกษา

เขต	สังกัด	ชื่อโรงเรียน	ค่าเฉลี่ยระยะทาง การเดินทาง (เมตร)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	Sig
เขตบางรัก (เขตชั้นใน)	สช.	อัสสัมชัญศึกษา	13,272.97	11,752.25	4.945	0.290
	สพฐ.	สตรีวัดมหาพฤฒาราม	7,605.55	9,396.66		
เขตชั้นใน			10,347.95	1,0944.3		
เขตบางกะปิ (เขตชั้นกลาง)	สช.	เพ็ญสมิทธิ	8,430.76	7,189.39	5.326	0.006
	สพฐ.	บางกะปิ	4,125.00	3,617.34		
	กทม.	บ้านบางกะปิ	5,738.46	5690.98		
เขตชั้นกลาง			6,237.71	5,952.15		
เขตลาดกระบัง (เขตชั้นนอก)	สช.	มาเรียลัย	10,172.41	8,072.58	15.766	0.001
	สพฐ.	พรตพิทยพยัต	7,096.97	5,759.70		
	กทม.	วัดสังฆราชา	2,123.68	2,621.16		
เขตชั้นนอก			6,037.37	6,456.58		
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด			7,320.72	7,875.24	7.746	0.001

ที่มา: การวิเคราะห์จากข้อมูลแบบสอบถาม,2550. ผู้ศึกษา

หมายเหตุ: สช. แทน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, กทม. แทน สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และ สพฐ. แทน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.2.3 ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษาแยกตามหน่วยงานต้นสังกัด

จากหน่วยงานต้นสังกัดที่กำกับดูแลโรงเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานครทั้ง 3 หน่วยงาน สามารถแบ่งกลุ่มตามลักษณะการบริหารงานของโรงเรียนได้ 2 กลุ่ม คือ โรงเรียนที่บริหารงานโดยภาครัฐ คือ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และโรงเรียนที่บริหารงานโดยเอกชน คือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จาก การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) โรงเรียนกลุ่มศึกษาที่บริหารงานโดยภาครัฐ พบว่า ค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ดังตารางที่ 5.6) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายเขตชั้นพบว่า เขตบางกะปิ (เขตชั้นกลาง) ค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เพราะเขตบางกะปิเป็นเขตที่มีพื้นที่ไม่ใหญ่มากและโรงเรียนในเหล่านี้จะรองรับนักเรียนในเขตการปกครองของตนและใกล้เคียงเท่านั้น โดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนกลุ่มศึกษาที่บริหารงานโดยภาครัฐมีค่าเฉลี่ยระยะทางการเดินทางอยู่ที่ 4,418.97 เมตรและการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) โรงเรียนกลุ่มศึกษาที่บริหารงานโดยเอกชนพบว่าค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ดังตารางที่ 5.7) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายเขตพบว่าเขตบางกะปิ (เขตชั้นกลาง) มีค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ด้วยสาเหตุเดียวกันกับโรงเรียนที่บริหารงานโดยภาครัฐดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นโดยค่าเฉลี่ยของโรงเรียนกลุ่มศึกษาที่บริหารงานโดยเอกชนมีค่าเฉลี่ยระยะทางการเดินทางอยู่ที่ 8,630.88 เมตร

ตารางที่ 5.6 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะทางการเดินทางของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสังกัดกรุงเทพมหานคร

เขต	ระดับ	ชื่อโรงเรียน	ค่าเฉลี่ยระยะทาง การเดินทาง (เมตร)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	Sig
เขตบางรัก (เขตชั้นใน)	ประถมศึกษา	วัดหัวลำโพง	3,359.38	5,574.11	4.997	0.029
	มัธยมศึกษา	สตรีมหาพฤฒาราม	7,605.56	9,367.57		
ค่าเฉลี่ยเขตชั้นใน			5,607.35	8,048.31		
เขตบางกะปิ (เขตชั้นกลาง)	ประถมศึกษา	วัดบึงทองหลาง	3,105.26	6,392.52	2.428	0.093
	มัธยมศึกษา	บางกะปิ	4,125.00	3,617.35		
	มัธยมศึกษา	บ้านบางกะปิ	5,738.46	5,399.93		
ค่าเฉลี่ยเขตชั้นกลาง			4,338.94	5,356.81		
เขตลาดกระบัง (เขตชั้นนอก)	ประถมศึกษา	วัดลานบุญ	2,500.00	2,627.92	18.761	<0.001
	มัธยมศึกษา	พรตพิทยพยัต	7,096.97	5,551.55		
	มัธยมศึกษา	วัดสังฆราชา	2,123.68	2,621.16		
ค่าเฉลี่ยเขตชั้นนอก			3,760.55	4,330.66		
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด			4,418.97	5,800.41	5.271	<0.001

ที่มา: การวิเคราะห์จากข้อมูลแบบสอบถาม, 2550. ผู้ศึกษา

ตารางที่ 5.7 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะทางการเดินทางของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

เขต	ระดับ	ชื่อโรงเรียน	ค่าเฉลี่ยระยะทาง การเดินทาง (เมตร)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	F	Sig
เขตบางรัก (เขตชั้นใน)	ประถมศึกษา	อัญสัมชัญคอนแวนต์ สีลม	8,035.71	6,698.44	4.252	0.043
	มัธยมศึกษา	อัญสัมชัญศึกษา	13,272.97	12,095.28		
ค่าเฉลี่ยเขตชั้นใน			11,016.92	10,394.78		
เขตบางกะปิ (เขตชั้นกลาง)	ประถมศึกษา	ถนนมูตร	7,228.57	7,185.92	0.526	0.475
	มัธยมศึกษา	เพ็ญสมิทธิ	8,430.77	7,189.40		
ค่าเฉลี่ยเขตชั้นกลาง			7,862.16	7,163.88		
เขตลาดกระบัง (เขตชั้นนอก)	ประถมศึกษา	ศึกษาพัฒนา	4,661.11	3,417.12	15.111	<0.001
	มัธยมศึกษา	มาเรียลัย	10,172.41	7,618.86		
ค่าเฉลี่ยเขตชั้นนอก			7,120.00	6,277.27		
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด			8,630.88	8,228.80	4.901	<0.001

ที่มา: การวิเคราะห์จากข้อมูลแบบสอบถาม, 2550. ผู้ศึกษา

5.2.4 ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษาแยกตามความมีชื่อเสียงของโรงเรียน

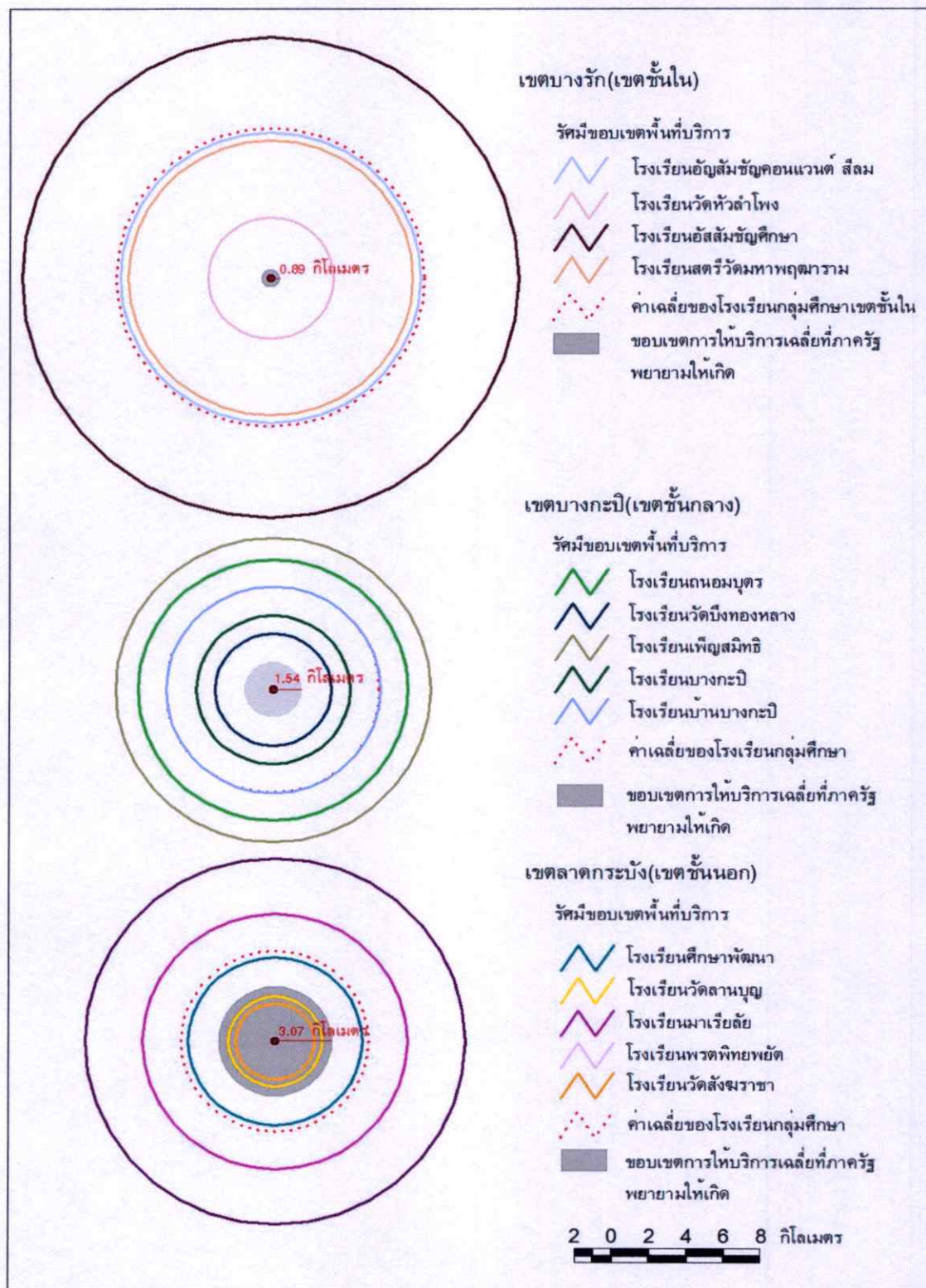
การศึกษาค้างนี้กำหนดให้ความมีชื่อเสียงของโรงเรียนประเมินจากจำนวนรางวัลที่ได้รับ (จำนวน 1-5 รางวัลถือว่าเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงน้อยและจำนวน 15 รางวัลขึ้นไปถือว่าเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมาก) จากการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) โรงเรียนกลุ่มศึกษาที่มีชื่อเสียงมากและชื่อเสียงน้อย มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ (ดังตารางที่ 5.8) โดยค่าเฉลี่ยระยะเวลาการเดินทางของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมากจะมีระยะที่มากกว่าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงน้อยอยู่เกือบเท่าตัว บอกได้ว่าผู้ปกครองมีทัศนคติในการเลือกโรงเรียนจากความมีชื่อเสียงของโรงเรียนถึงแม้ว่าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมากนั้นจะมีที่ตั้งที่ไกลกว่าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงน้อยและเมื่อพิจารณาถึงระดับชั้นที่เปิดสอนพบว่า โรงเรียนที่มีชื่อเสียงและไม่มีชื่อเสียงในระดับมัธยมศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญอธิบายได้ว่า ระดับความมีชื่อเสียงของโรงเรียนจะส่งผลต่อขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น หรือกล่าวอีกนัย ได้ว่า นักเรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจะพิจารณาเรื่องความมีชื่อเสียงของโรงเรียนถึงแม้จะต้องเดินทางไกลกว่า

ตารางที่ 5.8 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมากกับโรงเรียนที่มีชื่อเสียงน้อย

ระดับความมีชื่อเสียง	ระดับ	เขตชั้น	ชื่อโรงเรียน	ค่าเฉลี่ยระยะทางการเดินทาง (เมตร)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	F	Sig	
มีชื่อเสียงมาก	ประถมศึกษา	ชั้นใน	อัญสัมชัญคอนแวนต์ สีลม	8035.71	6698.436	0.208	0.650	
		ชั้นกลาง	ถนนอมบุตร	7228.57	7185.916			
		ทั้งหมด		7587.302	6929.681			
	มัธยมศึกษา	ชั้นใน	อัญสัมชัญศึกษา	13272.97	12095.28	6.207	<0.001	
		ชั้นใน	สตรีมหาพฤฒาราม	7605.56	9367.572			
		ชั้นกลาง	บางกะปิ	4125.00	3617.349			
		ชั้นนอก	มาเรียลัย	10172.41	7618.863			
		ชั้นนอก	พรตพิทยพยัต	7096.97	5551.547			
		ทั้งหมด		8436.26	8782.881			
	ค่าเฉลี่ยโรงเรียนมีชื่อเสียงมาก				8207.69	8318.778	4.605	<0.001
	มีชื่อเสียงน้อย	ประถมศึกษา	ชั้นใน	วัดหัวลำโพง	3359.38	5574.11	1.358	0.258
			ชั้นกลาง	วัดบึงทองหลาง	3105.26	6392.52		
ชั้นนอก			ศึกษาพัฒนา	4661.11	3417.12			
ชั้นนอก			วัดลานบุญ	2500.00	2627.92			
ทั้งหมด				3390.972	4753.176			
มัธยมศึกษา		ชั้นกลาง	เพ็ญสมิทธิ	8430.77	7189.40	13.082	<0.001	
		ชั้นกลาง	บ้านบางกะปิ	5738.46	5399.93			
		ชั้นนอก	วัดสังฆราชา	2123.68	2621.16			
		ทั้งหมด		5459.483	5968.453			
ค่าเฉลี่ยโรงเรียนมีชื่อเสียงน้อย				4313.85	5417.77	7.411	<0.001	
ค่าเฉลี่ยทั้งหมด					7205.141	15.137	<0.001	

5.2.5 การเปรียบเทียบขอบเขตการให้บริการตามแนวนโยบายที่ภาครัฐกำหนด กับขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษา

เมื่อขอบเขตการให้บริการที่ได้จากโรงเรียนกลุ่มศึกษา (ตารางที่ 5.3) มาซ้อนทับการขอบเขตการให้บริการของภาครัฐที่ใช้เขตการปกครองเป็นขอบเขตการให้บริการ (ตารางที่ 5.1) ซึ่งเขตบางรักมีระยะการให้บริการ 0.57 กิโลเมตร เขตบางกะปิมีระยะการให้บริการ 1.49 กิโลเมตร และเขตลาดกระบัง มีระยะการให้บริการ 3.20 กิโลเมตร โดยใช้วิธีการซ้อนทับจุดที่ตั้งของโรงเรียนกลุ่มศึกษาต่างๆกับจุดที่ตั้งเฉลี่ยของโรงเรียนในเขตพื้นที่ศึกษาจากการหาจุดศูนย์กลางของเขตการปกครอง (หัวข้อที่ 5.1) ให้เป็นจุดเดียวกันและทำการสร้างระยะการให้บริการของที่ตั้งโรงเรียนแต่ละโรงเรียนตามระยะขอบเขตการบริการที่พบโดยแยกเป็นรายเขตดังภาพที่ 5.5 พบว่า การกำหนดพื้นที่ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนจากภาครัฐนั้นมีลักษณะที่ตรงข้ามกับลักษณะความเป็นจริงที่ปรากฏคือเขตบางรัก (เขตชั้นใน) จากการกำหนดขอบเขตการให้บริการของภาครัฐทำให้เขตบริการของโรงเรียนมีขนาดเล็กมาก (0.57 กิโลเมตร) แต่โรงเรียนกลุ่มศึกษาแต่ละโรงเรียน (ยกเว้นวัดหัวลำโพง) ในเขตบางรัก(ชั้นใน)นั้นกับมีระยะการให้บริการที่กว้างมาก ตรงกันข้ามกับเขตลาดกระบัง (ชั้นนอก) ที่ขอบเขตการให้บริการของภาครัฐทำให้เขตบริการของโรงเรียนมีขนาดใหญ่ (3.20 กิโลเมตร) แต่โรงเรียนกลุ่มศึกษาแต่ละโรงเรียนมีขอบเขตการให้บริการที่เล็ก (ยกเว้นโรงเรียนมาเรียลัยที่มีขนาดขอบเขตการให้บริการที่ใหญ่กว่า) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาสัดส่วนของนักเรียนในพื้นที่การให้บริการต่อนักเรียนนอกพื้นที่การให้บริการ (ตารางที่ 5.3) พบว่าโรงเรียนอัสสัมชัญศึกษาและโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สี่ลมมีสัดส่วนของนักเรียนนอกพื้นที่การให้บริการที่มากกว่าโรงเรียนอื่นๆ ส่วนในเขตบางกะปิมีสัดส่วนของนักเรียนในพื้นที่บริการและนอกพื้นที่บริการทั้ง 2 กลุ่มที่ใกล้เคียงกันส่งผลให้ระยะขอบเขตการให้บริการมีระยะที่ไม่แตกต่างกันมากนัก บอกว่าได้สัดส่วนการรับนักเรียนนอกพื้นที่บริการมีผลต่อระยะการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษา

ภาพที่ 5.5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระยะการเดินทางของโรงเรียนกลุ่มศึกษา

จากการวิเคราะห์ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษากับขอบเขตให้บริการของโรงเรียนที่กำหนดโดยภาครัฐ สรุปได้ว่าการที่ภาครัฐกำหนดแนวทางการรับนักเรียนโดยการให้เขตการปกครองเป็นตัวกำหนดของเขตการให้บริการของโรงเรียนเพื่อที่จะพยายามให้นักเรียนเลือกเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านมากที่สุดนั้น ไม่สามารถนำมาใช้เพื่อให้เกิดการลดการเดินทางที่ไม่จำเป็น และก่อให้เกิดระยะการเดินทางที่เหมาะสมได้ เนื่องจากว่าขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนนั้นไม่ได้ถูกกำหนดด้วยระยะทางจากโรงเรียนและที่พักอาศัยเพียงอย่างเดียว แต่ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนถูกกำหนดโดยระดับความมีชื่อเสียงและลักษณะการกระจายของโรงเรียนประเภทนั้นและมีความสัมพันธ์กับที่ตั้งครัวเรือนและระยะทางจะขึ้นอยู่กับที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนนั้นๆ ทั้งนี้เมื่อทราบวาระยะขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนถูกกำหนดโดยความมีชื่อเสียงของโรงเรียนและมีความสัมพันธ์กับที่ตั้งครัวเรือน ในส่วนต่อไปจะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของลักษณะครัวเรือนที่แตกต่างกันที่ส่งผลกระทบต่อแบบการเดินทางที่แตกต่างกันในการเดินทางไปโรงเรียนที่มีชื่อเสียงที่แตกต่างกัน

5.3 คุณลักษณะครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและลักษณะการเดินทาง

จากสองส่วนที่ผ่านมาทำให้ทราบถึงนโยบายของภาครัฐไม่สามารถที่ก่อให้เกิดการเดินทางในระยะที่เหมาะสมได้เพราะเมื่อศึกษาขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนกลุ่มศึกษาในแต่ละเขตชั้นพบว่าขอบเขตการให้บริการที่แตกต่างกันไป ซึ่งขอบเขตการให้บริการนั้นผู้ศึกษาดูจากระยะการเดินทางเฉลี่ยของนักเรียน โดยสิ่งที่ทำให้ระยะการเดินทางของนักเรียนมีความแตกต่างกันเป็นผลมาจากสาเหตุการเลือกโรงเรียนที่แตกต่างกัน

5.3.1 ความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียน

ลักษณะครัวเรือนที่แตกต่างกันและลักษณะของโรงเรียนที่แตกต่างกันส่งผลให้ ผู้ปกครองใช้เหตุผลในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนให้กับบุตรหลานที่ต่างกัน จากการสำรวจข้อมูลภาคสนามด้วยแบบสอบถาม พบว่าสาเหตุหลักของการตัดสินใจเลือกโรงเรียน คือ การที่โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้บ้าน เนื่องจากลักษณะของโรงเรียนกลุ่มศึกษาใน 2 หน่วยงานต้นสังกัด (สำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานครและสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน) มีแนวทางรับนักเรียนที่มีบ้านอยู่กับใกล้โรงเรียนทำให้ผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่ยินยอมที่จะรับสิทธินั้นเพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดินทาง แต่นอกจากสาเหตุในการเลือกโรงเรียนเพราะโรงเรียนตั้งอยู่ใกล้บ้านแล้วนั้น ผู้ปกครองจะพิจารณาเรื่องค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาเล่าเรียนและความรู้ความสามารถของอาจารย์และหลักสูตรของโรงเรียนในความสำคัญที่รองลงมา ทั้งนี้เพราะ โรงเรียนในแต่ละสังกัดจะมีการเก็บค่าเล่าเรียนค่าบำรุงการศึกษาและค่าใช้จ่ายอื่นๆที่ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ผู้ปกครองจะเลือกโรงเรียนที่มีการเรียกเก็บ

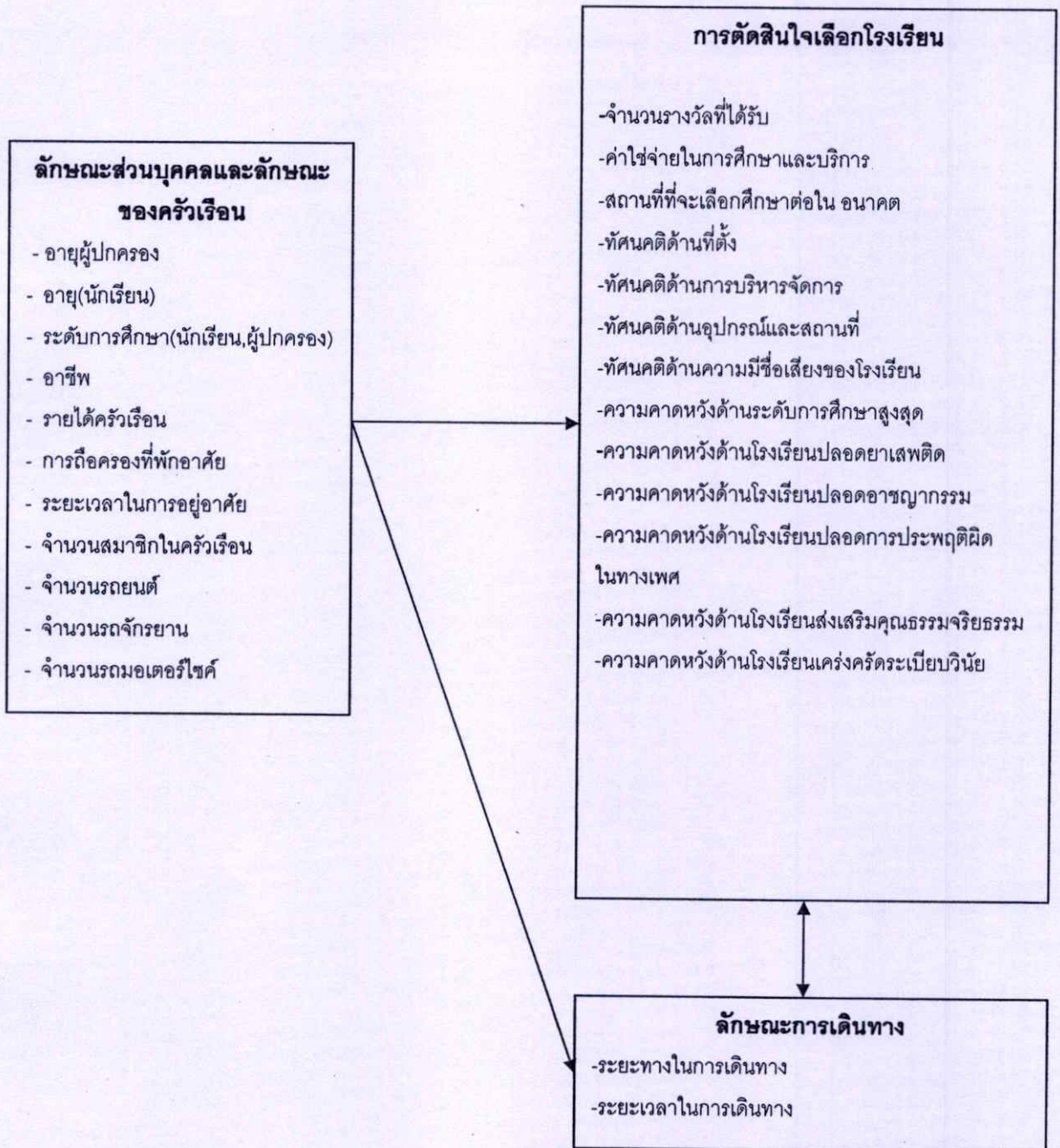
ค่าใช้จ่ายต่างๆที่เหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจของตนเอง และนอกจากนั้นผู้ปกครองจะพิจารณาเรื่องความมีชื่อเสียงของโรงเรียนแห่งนั้นในระดับรองลงมา เพราะถึงแม้ว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมีทัศนคติในการเลือกส่งบุตรหลานให้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงที่ระดับที่ตนพอใจ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียนและค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น โดยแสดงไว้ในตารางที่ 5.9

ตารางที่ 5.9 ตารางแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนของสาเหตุในการเลือกโรงเรียน

ลำดับ	สาเหตุในการเลือกโรงเรียน	จำนวน	ค่าเฉลี่ยคะแนนสาเหตุในการเลือกโรงเรียน
1	โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้บ้าน	339	7.19
2	ค่าใช้จ่ายในการศึกษา	324	6.37
3	อาจารย์และหลักสูตรการเรียนการสอนดี	307	6.37
4	ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน	260	5.83
5	โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้ที่ทำงาน	173	5.23
6	บิดามารดาเคยศึกษาโรงเรียนแห่งนี้	192	5.02
7	ได้รับทุนการศึกษา	122	3.37
8	ได้รับโควตา	115	3.19

ที่มา: การวิเคราะห์จากข้อมูลแบบสอบถาม, 2550. ผู้ศึกษา

จะเห็นได้ว่าสาเหตุในการเลือกโรงเรียนนั้นมีหลายสาเหตุและสาเหตุต่างๆเหล่านั้นผู้ปกครองจะนำมาพิจารณาร่วมกันไปในการเลือกโรงเรียนให้กับบุตรหลาน ในส่วนนี้จะทำการศึกษาครัวเวียนที่ต่างกันที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและลักษณะการเดินทางที่แตกต่างกัน กรอบแนวคิดการวิจัยแสดงสมมุติฐานการวิจัยว่า คุณลักษณะครัวเวียนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและลักษณะการเดินทาง โดยที่การตัดสินใจและลักษณะการเดินทางมีอิทธิพลระหว่างกันด้วย ศึกษาในครั้งนี้จึงใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความมีอิทธิพลร่วมของตัวแปรต่างๆดังกล่าว ซึ่งตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้ มี 2 กลุ่มคือ กลุ่มตัวแปรการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและกลุ่มตัวแปรลักษณะการเดินทาง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ทำให้มีตัวแปรตามในทั้งสองกลุ่มเป็นจำนวนมาก ดังภาพที่ 5.6 เพื่อลดจำนวนตัวแปรตามให้มีจำนวนน้อยและรวมกลุ่มของตัวแปรตามที่มีความเป็นมิติเดียวกันเข้าด้วยกันเพื่อให้ง่ายในการวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นของการศึกษา จึงโดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) นำค่า Factor Score ที่ได้ไปใช้ในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) กับตัวแปรอิสระ ในขั้นตอนต่อไป

ภาพที่ 5.6 แผนผังแสดงความมีอิทธิพลของกลุ่มลักษณะครัวเรือนที่มีผลต่อกลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและกลุ่มลักษณะการเดินทาง

5.3.2 การวิเคราะห์ปัจจัยของตัวแปรกลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและลักษณะการเดินทาง

การใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่จะจับกลุ่มหรือรวมกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มหรือมิติเดียวกันเพื่อเป็นการลดจำนวนตัวแปรจากกลุ่มของตัวแปรตาม จากกรอบแนวคิดข้างต้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวแปรการตัดสินใจเลือกโรงเรียนมีตัวแปรทั้งหมดอยู่ 13 ตัวแปร โดยตัวแปรมีลักษณะข้อมูลเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพและตัวแปรเชิงปริมาณโดยต้องปรับให้ตัวแปรมีลักษณะเป็นตัวแปรเชิงปริมาณทั้งหมดและตัวแปรกลุ่มลักษณะการเดินทาง มีตัวแปรทั้งหมดอยู่ 2 ตัวแปร โดยตัวแปรทั้งหมดมีลักษณะข้อมูลเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ ใช้วิธีการสกัดองค์ประกอบหลัก (principal component) และหมุนแกนองค์ประกอบด้วยวิธีวาริเมกซ์ (varimax)

5.3.2.1 การวิเคราะห์ปัจจัยของตัวแปรกลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียน

กลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนซึ่งเดิมมีตัวแปรทั้งหมดอยู่ 13 ตัวแปร คือ จำนวนรางวัลที่ได้รับ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและบริการ ทัศนคติด้านที่ตั้ง ทัศนคติด้านการบริหารจัดการ ทัศนคติด้านอุปกรณ์และสถานที่ ทัศนคติด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียน ความคาดหวังด้านระดับการศึกษาสูงสุด ความคาดหวังด้านสถานที่ที่จะเลือกศึกษาต่อในอนาคต ความคาดหวังด้านโรงเรียนปลอดยาเสพติด ความคาดหวังด้านโรงเรียนปลอดอาชญากรรม ความคาดหวังด้านโรงเรียนปลอดการประพฤติผิดในทางเพศ ความคาดหวังด้านโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและความคาดหวังด้านโรงเรียนเคร่งครัดระเบียบวินัย จากการเก็บข้อมูลภาคสนามนั้น ตัวแปรความคาดหวังด้านระดับการศึกษาสูงสุดและความคาดหวังด้านสถานที่ที่จะเลือกศึกษาต่อในอนาคต

ทั้งนี้ค่าตัวแปร ทัศนคติด้านที่ตั้ง ทัศนคติด้านการบริหารจัดการ ทัศนคติด้านอุปกรณ์และสถานที่ ทัศนคติด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียน ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยได้มาจาก ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นต่อประเด็นต่างๆ ในทัศนคตินั้นๆ ตามข้อคำถามในแบบสอบถามโดย

1. ทัศนคติด้านที่ตั้ง ได้มาจากค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติ ใกล้ที่ทำงาน ใกล้บ้านและการเดินทางสะดวก
2. ทัศนคติด้านการบริหารจัดการ ได้มาจากค่าเฉลี่ยคะแนนหลักสูตรการเรียนการสอน ระดับคุณวุฒิของคณาจารย์ จำนวนครูกับบุคลากรที่เพียงพอ ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่นๆในการศึกษาและการมีบริการรถรับส่งจากบ้านกับโรงเรียน
3. ด้านอุปกรณ์การศึกษาและสถานที่ ได้มาจากค่าเฉลี่ยคะแนนการมีห้องเรียนและห้องปฏิบัติการด้านต่างๆอย่างครบถ้วน การมีอุปกรณ์การสอนที่ชัดเจนครบถ้วน โรงเรียนมีที่

จอตรดที่เพียงพอ ลักษณะการใช้สอยภายในต่างๆ ของโรงเรียนไม่แออัดและโรงเรียนมีสนามกีฬา
 ละครึ่งที่ออกกำลังกายที่เพียงพอ

4.ทัศนคติด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียน ได้มาจากค่าเฉลี่ยคะแนนจำนวน
 นักเรียนที่สอบเรียนต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวนรางวัลที่โรงเรียนเคยได้รับ โรงเรียนเป็น
 โรงเรียนที่บิดามารดาหรือผู้รู้จักเคยศึกษาและมีญาติหรือคนรู้จักแนะนำ

และตัวแปรอื่น ๆ มีลักษณะเป็นข้อมูลการวัดเป็นข้อมูลระดับกลุ่ม จึงต้องมีการ
 ปรับข้อมูลเพื่อให้มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้ กลุ่มความคาดหวังสูงสุดด้านการศึกษา ที่
 มีค่าตัวแปรเป็นระดับการศึกษามีการปรับคะแนนโดยให้ค่าคะแนนตามระดับของการศึกษาที่
 สูงขึ้น ทำให้ค่าคะแนนที่มีการปรับให้เป็นระดับ ดังนี้ ค่าตัวแปรไม่ได้ศึกษาต่อ มีค่าเป็น 1 ค่าตัว
 แปรศึกษาต่อเพียงแค่ชั้นปวช. มีค่าเป็น 2 ตัวแปร ค่าตัวแปรศึกษาต่อเพียงแค่ชั้นปวส. กับ
 อนุปริญญา มีค่าเป็น 3 ค่าตัวแปรศึกษาต่อเพียงแค่ชั้นปริญญาตรี มีค่าเป็น 4 และค่าตัวแปรศึกษา
 ต่อชั้นที่สูงกว่าปริญญาตรี มีค่าเป็น 5 และกลุ่มสถานที่ที่จะเลือกศึกษาต่อในอนาคตมีการปรับให้
 เป็นระดับโดยการใช้ค่าอัตราส่วนจากแบบสอบถามที่ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามดังนี้ ค่าตัวแปร
 วิทยาลัยอาชีวศึกษามีค่าเป็น 1 ค่าตัวแปรมหาวิทยาลัยเปิดมีค่าเป็น 2 ค่าตัวแปรมหาวิทยาลัยราช
 ภัฏและมหาวิทยาลัยราชชมรมมีค่าเป็น 3 มหาวิทยาลัยเอกชนมีค่าเป็น 4 และ มหาวิทยาลัยของ
 รัฐมีค่าเป็น 5 และอนุโลมให้ตัวแปรเหล่านี้มีระดับการวัดเป็นระดับช่วง(interval)

ในการวิเคราะห์ปัจจัยจะจับกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เข้าไว้ในปัจจัยเดียวกัน
 และเป็นมิติเดียวกันโดยการพิจารณาค่า Factor Loading ถ้าค่า Factor Loading ของตัวแปรใด
 มากกว่า 0.5 จะทำการจัดให้อยู่ในมิติเดียวกัน ทำให้ได้ปัจจัย (factor) 4 มิติ ได้แก่

1. มิติลักษณะทางสังคมของโรงเรียน ประกอบด้วย ตัวแปรโรงเรียนปลอดยาเสพติด
 ตัวแปรโรงเรียนปลอดอาชญากรรม ตัวแปรโรงเรียนปลอดจากการประพฤติผิดทางเพศ ตัวแปร
 โรงเรียนส่งเสริมคุณธรรมและโรงเรียนเคร่งครัดระเบียบวินัย (ที่ลักษณะตัวแปร 2 ตัวหลังมีค่า
 Factor Loading เป็นลบ เนื่องจาก ข้อมูลจากแบบสอบถามตัวแปรความคาดหวังทางด้านสังคม
 ชุดนี้มีลักษณะที่เป็นการจัดลำดับความสำคัญ ทำให้เมื่อผู้ตอบที่ให้คะแนนค่าในกลุ่มของตัวแปร
 โรงเรียนปลอดยาเสพติด ตัวแปรโรงเรียนปลอดอาชญากรรมและโรงเรียนปลอดจากการประพฤติ
 ผิดทางเพศสูงจึงทำให้ค่าตัวแปรโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรมและตัวแปรโรงเรียนเคร่งครัดระเบียบ
 วินัย มีค่าที่ต่ำ)

2. มิติลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน ประกอบด้วย ตัวแปรที่ตั้งโรงเรียน ตัว
 แปรการบริหารจัดการของโรงเรียนและตัวแปรอุปกรณ์และสถานที่ของโรงเรียน

3. มิติมาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาอนาคต ประกอบด้วย ตัวแปร
 จำนวนรางวัลที่ได้รับ ตัวแปรค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาและตัวแปรสถานที่ศึกษาต่อในอนาคต

4. มิติความมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคต ประกอบด้วย ตัวแปรความมีชื่อเสียงของโรงเรียนและตัวแปรคาดหวังด้านการศึกษา

โดยตัวแปรทั้งหมดแสดงค่า Factor Loading ในตารางที่ 5.10

ตารางที่ 5.10 Factor loading ของค่าตัวแปรในปัจจัยค่าการตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

การตัดสินใจเลือกโรงเรียน	Component			
	ลักษณะทางสังคมของโรงเรียน	ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน	มาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาในอนาคต	ความมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคต
จำนวนรางวัลที่ได้รับ	0.14	-0.22	0.60	0.29
ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา	0.00	0.10	0.67	0.22
สถานที่ศึกษาต่อในอนาคตที่ตั้งโรงเรียน	0.00	0.06	0.72	-0.31
การบริหารจัดการของโรงเรียน	0.04	0.83	0.01	0.06
อุปกรณ์และสถานที่ของโรงเรียน	-0.08	0.84	0.00	0.06
ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน	0.03	0.48	0.07	0.53
คาดหวังด้านการศึกษา	-0.05	0.03	-0.09	-0.76
โรงเรียนปลอดภัยเสถียร	0.79	0.11	0.07	-0.11
โรงเรียนปลอดภัยอาชญากรรม	0.82	0.08	0.08	0.01
โรงเรียนปลอดภัยจากการประพฤติผิดทางเพศ	0.55	-0.12	0.02	0.24
โรงเรียนส่งเสริมคุณธรรม	-0.74	0.12	-0.06	0.02
โรงเรียนเคร่งครัดระเบียบวินัย	-0.76	0.06	0.07	-0.07
Eigen value	2.629	2.149	1.302	1.265
% of Variance	20.226	16.532	10.013	9.731
Cumulative %	20.226	36.757	46.770	56.501

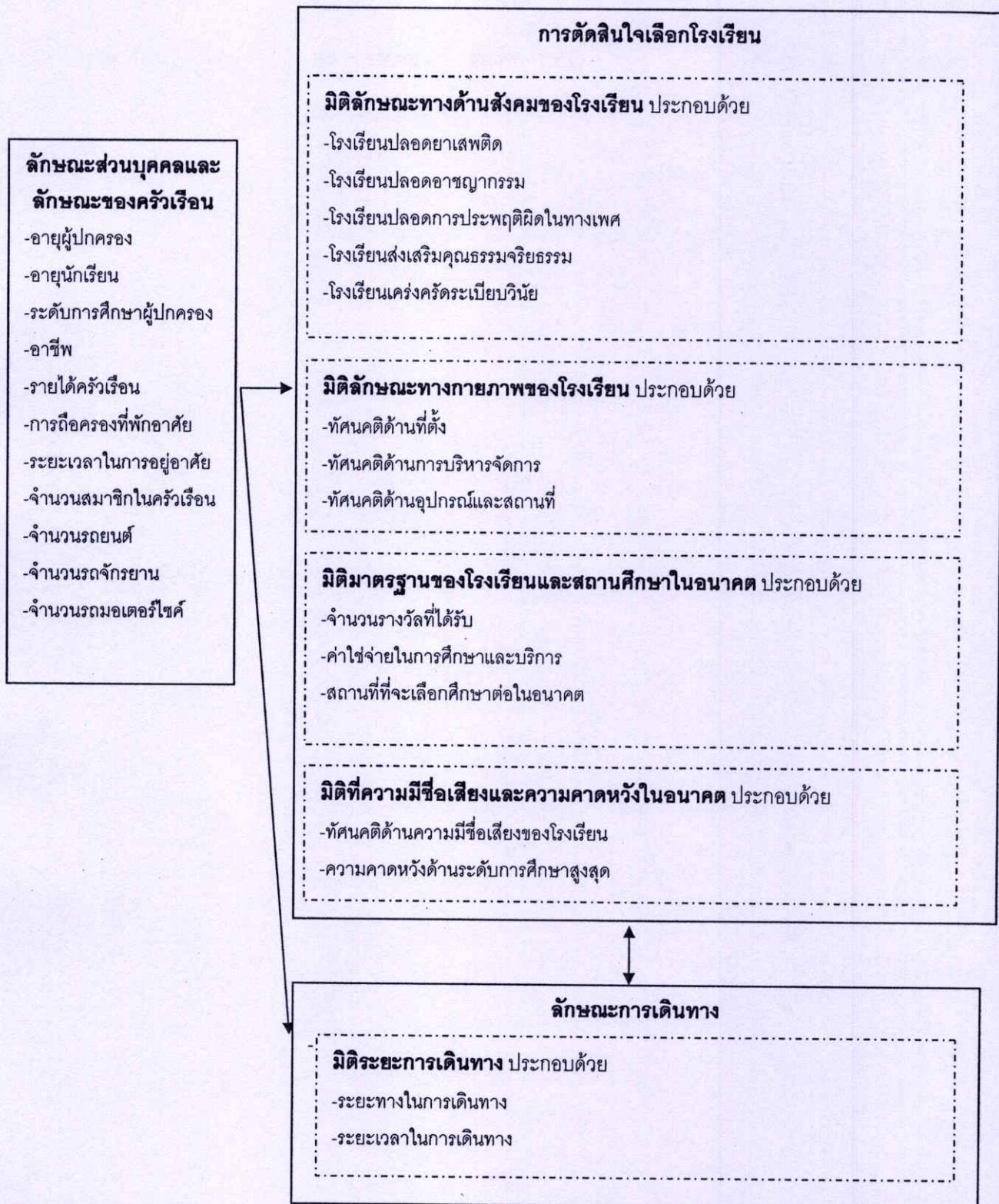
5.3.2.2 การวิเคราะห์ปัจจัยของตัวแปรกลุ่มลักษณะการเดินทาง

กลุ่มลักษณะการเดินทางซึ่งเดิมมีตัวแปรทั้งหมดอยู่ 2 ตัวแปร คือ ระยะทางการเดินทางและระยะเวลาในการเดินทาง จากการเก็บข้อมูลภาคสนามจากแบบสอบถาม ตัวแปร 2 ตัวนี้มีระดับการวัดเป็นระดับอัตราส่วน ซึ่งเป็นตัวแปรที่มีลักษณะเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ทำให้นักวิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์ โดยเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ จากการวิเคราะห์ปัจจัยพบว่าตัวแปรมีความเป็นมิติเดียวกัน คือ มิติระยะเวลาการเดินทาง ดังแสดงค่า Factor Loading ในตารางที่

ตารางที่ 5.11 Factors loading ของค่าตัวแปรในปัจจุบันค่าลักษณะการเดินทางที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

กลุ่มลักษณะการเดินทาง	Component
	ระยะเวลาการเดินทาง
ระยะทางการเดินทาง	0.889
ระยะเวลาการเดินทาง	0.889
Eigen value	1.580
% of Variance	79.012
Cumulative %	79.012

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ทำให้สามารถรวมกลุ่มของตัวแปรตามตามมิติที่ได้จำนวน 5 มิติ แบ่งเป็น กลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียน 4 มิติ และ กลุ่มลักษณะการเดินทาง 1 มิติโดยมิติต่างๆที่ได้นั้นจะให้เป็นตัวแปรตามในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ต่อไป ดังภาพที่ 5.7

ภาพที่ 5.7 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของกลุ่มลักษณะครัวเรือนที่มีผลต่อกลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและกลุ่มลักษณะการเดินทางภายหลังจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ

**5.3.3 การวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างกลุ่มลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะ
ครัวเรือน กลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและกลุ่มลักษณะการเดินทาง**

การศึกษาความมื่ออิทธิพลระหว่างลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะครัวเรือน กลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและกลุ่มลักษณะการเดินทาง เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 2 ตัวกับตัวแปรตาม จึงอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

เมื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยและได้ปัจจัยขึ้นมาแทนปัจจัยเดิมแล้ว ได้คำนวณค่าคะแนนปัจจัย (Factor Score) จากการคำนวณค่าตัวแปรเดิมด้วยสัมประสิทธิ์คะแนนปัจจัย (Score Coefficient) ของตัวแปรแต่ละตัว ค่าปัจจัยที่ได้จะเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ สำหรับข้อมูลที่มีระดับการวัดของตัวแปรกลุ่มลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะของครัวเรือนมีตัวแปรหลายตัวที่เป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดเป็น ระดับกลุ่ม (Nominal) และระดับอันดับ (Ordinal) จึงต้องมีการปรับระดับการวัดของตัวแปรให้มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

ตัวแปรระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ปรับให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณตามจำนวนปีที่เรียน ดังนี้ ต่ำกว่าประถมศึกษาให้ค่าเป็น 0 ประถมศึกษาให้ค่าเป็น 8 มัธยมศึกษาตอนต้นให้ค่าเป็น 11 มัธยมศึกษาตอนปลายให้ค่าเป็น 14 ปริญญาตรีให้ค่าเป็น 18 ปริญญาโทให้ค่าเป็น 23 และปริญญาตรีให้ค่าเป็น 27

อาชีพของผู้ปกครอง ปรับให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณโดยการปรับข้อมูลให้ตัวแปรหุ่น (Dummy variable)

ลักษณะการถือครองที่พักอาศัย ปรับให้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณโดยการปรับข้อมูลโดยใช้ความเป็นเจ้าของที่พักอาศัยดังนี้ ตัวแปรอยู่อาศัยเช่าอยู่อาศัย ให้ค่าเป็น 1 และเป็นเจ้าของและอยู่อาศัยโดยไม่เสียเงินให้ค่าเป็น 2ซึ่งมีลักษณะเป็นตัวแปรอันดับ

โดยการศึกษาครั้งนี้อนุมูลอมว่าให้ตัวแปรอันดับถือว่าเป็นตัวแปรระดับช่วงได้และเมื่อได้ตัวแปรทุกตัวเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ในขั้นตอนต่อไปจะทำการวิเคราะห์ความมื่ออิทธิพลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการในการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้นได้ดังนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \dots + \beta_j x_j + e_i$$

โดย Y คือ ตัวแปรตาม ของการศึกษาคั้งนี้แบ่งตามตัวแปรตาม ได้สองกลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. กลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียน ซึ่งแบ่งย่อยได้เป็น 4 มิติ

1. มิติลักษณะทางสังคมของโรงเรียน
2. มิติลักษณะทางกายภาพ
3. มิติมาตรฐานของโรงเรียน
4. มิติความมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคต

2. กลุ่มลักษณะการเดินทาง

1. มิติระยะการเดินทาง

β_0 คือ ค่าของ Y เมื่อไม่มีอิทธิพลของ x (เมื่อ x มีค่าเป็น 0)

β_{x_1}, β_{x_2} คือ ตัวแปรอิสระตามการเชื่อมโยงความมีอิทธิพล

จากสมการแบบจำลองนี้ นำไปวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลระหว่างกลุ่มลักษณะส่วนบุคคล และลักษณะครัวเรือนต่อกลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและกลุ่มลักษณะการเดินทาง โดยอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังต่อไปนี้

5.3.2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยมีอิทธิพลต่อมิติลักษณะทางสังคมของ

โรงเรียน

ลักษณะทางสังคมที่ดีของโรงเรียน ศึกษาในประเด็น ปลอดภัยเสถียร ปลอดภัย อาชญากรรม ปลอดภัยการประพฤติผิดในทางเพศ คุณธรรมจริยธรรมและความเคร่งครัดระเบียบวินัยของนักเรียนในโรงเรียน ตัวแปรต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเลือกโรงเรียนที่แตกต่างกันตามลักษณะของครัวเรือนที่ต่างกัน ดังนี้ อายุของนักเรียนและผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระยะทางและระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียนและอาชีพของผู้ปกครอง โดยเขียนเป็นสมการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้น ได้ดังนี้

มิติลักษณะทางสังคมของโรงเรียน = $\beta_0 + \beta$ (อายุผู้ปกครอง) + β (อายุนักเรียน) + β (ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง) + β (ระยะทางจากที่พักกับโรงเรียน) + β (ระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียน) + β (อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว) + β (อาชีพรับราชการ) + β (อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ) + β (อาชีพพนักงานบริษัท) + β (อาชีพรับจ้างทั่วไป)

ตารางที่ 5.12 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณตัวแปรอิสระกับมิติลักษณะทางสังคมของโรงเรียน

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	-0.087	0.411		-0.211	0.833
อายุผู้ปกครอง	-0.009	0.010	-0.057	-0.950	0.343
อายุนักเรียน	0.031	0.021	0.089	1.485	0.138
รายได้ครัวเรือน	<0.001	<0.001	-0.040	-0.523	0.602
ระยะทางจากที่พักกับโรงเรียน	<0.001	<0.001	0.139	1.649	0.100
ระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียน	-0.001	0.004	-0.011	-0.161	0.872

Adjusted R Square = .012 , F = 1.643 , Sig. = 0.134

จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณที่แสดงความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระกับมิติลักษณะทางสังคมของโรงเรียนพบว่าไม่ปรากฏปัจจัยที่มีแนวโน้มต่อลักษณะทางสังคมของโรงเรียนดังแสดงค่าไว้ในตารางที่ 5.12

5.3.2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยมีอิทธิพลต่อมิติลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน ศึกษาในประเด็น ทศนคติด้านที่ตั้ง ทศนคติด้านการบริหารจัดการและทศนคติด้านอุปกรณ์และสถานที่ ตัวแปรต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเลือกโรงเรียนที่แตกต่างกันตามลักษณะของครัวเรือนที่ต่างกัน ดังนี้ อายุของนักเรียนและผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระยะทางและระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียนและอาชีพของผู้ปกครอง โดยเขียนเป็นสมการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้น ได้ดังนี้

$$\text{มิติลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน} = \beta_0 + \beta(\text{อายุผู้ปกครอง}) + \beta(\text{อายุนักเรียน}) + \beta(\text{ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง}) + \beta(\text{ระยะทางจากที่พักกับโรงเรียน}) + \beta(\text{ระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียน}) + \beta(\text{อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว}) + \beta(\text{อาชีพรับราชการ}) + \beta(\text{อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ}) + \beta(\text{อาชีพพนักงานบริษัท}) + \beta(\text{อาชีพรับจ้างทั่วไป})$$

จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณที่แสดงความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระกับมิติลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนพบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีแนวโน้มต่อมิติลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนสามารถอธิบายการผันแปรของผลลัพธ์ในมิติลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนได้น้อยมากเพียงร้อยละ 4.1 ดังสมการ

มิติลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน = $-0.174 + (0.199)$ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง.... ดังแสดงค่าไว้ในตารางที่ 5.13

อธิบายได้ว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลให้เกิดการพิจารณาเลือกโรงเรียนให้กับนักเรียน บอกได้ว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาที่สูงขึ้น จะให้ความสนใจในเรื่องของลักษณะห้องเรียน อุปกรณ์การเรียนและสนามกีฬาที่มากขึ้น

ตารางที่ 5.13 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณตัวแปรอิสระกับมิติลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	-0.174	0.411		-0.424	0.671
อายุผู้ปกครอง	-0.009	0.009	-0.061	-1.029	0.304
อายุนักเรียน	0.008	0.020	0.025	0.4247	0.671
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง*	0.147	0.044	0.199	3.333	<0.001
รายได้ครัวเรือน	4.65E-07	4.16E-07	0.087	1.118	0.264
ระยะทางจากที่พักกับโรงเรียน	-5.2E-06	1.05E-05	-0.040	-0.490	0.623
ระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียน	-0.006	0.003	-0.118	-1.750	0.081
อาชีพรับจ้างทั่วไป	3.12E-05	3.63E-05	0.047	0.859	0.390

Adjusted R Square = .041, F = 2.919, Sig. = .006

5.3.2.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยมีอิทธิพลต่อมิติมาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาในอนาคต

มาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาในอนาคต ศึกษาในประเด็นจำนวนรางวัลที่ได้รับโรงเรียนได้รับ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและบริการรวมถึงสถานที่ที่จะเลือกศึกษาต่อในอนาคต ตัวแปรต่างๆเหล่านี้ส่งผลให้เกิดการเลือกโรงเรียนที่แตกต่างกันตามลักษณะของครัวเรือนที่ต่างกัน ดังนี้ อายุของนักเรียนและผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระยะทางและระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียนและอาชีพของผู้ปกครอง โดยเขียนเป็นสมการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้น ได้ดังนี้

มิติมาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาในอนาคต = $\beta_0 + \beta$ (อายุผู้ปกครอง) + β (อายุนักเรียน) + β (ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง) + β (ระยะทางจากที่พักกับ

โรงเรียน) + β (ระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียน) + β (อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว) + β (อาชีพรับราชการ) + β (อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ) + β (อาชีพพนักงานบริษัท) + β (อาชีพรับจ้างทั่วไป)

จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุที่แสดงความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระกับมิติมาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาในอนาคต พบว่า อายุผู้ปกครอง อายุนักเรียนและรายได้ครัวเรือน มีแนวโน้มต่อ มิติมาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาในอนาคต สามารถอธิบายการผันแปรของผลลัพธ์ในมิติมาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาในอนาคต ของโรงเรียนได้ร้อยละ 29.5 ดังสมการ

มิติมาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาในอนาคต = -2.435 + (0.108) อายุผู้ปกครอง + (0.190) อายุนักเรียน + (0.455) รายได้ครัวเรือน... ดังแสดงค่าไว้ในตารางที่ 5.14

อธิบายได้ว่า รายได้ครัวเรือน อายุนักเรียนและอายุผู้ปกครองมีผลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนด้านมาตรฐานของโรงเรียนและสถานที่จะศึกษาต่อในอนาคต โดยผู้ปกครองที่มีรายได้สูงขึ้นและอายุสูงขึ้นประกอบกับมีบุตรหลานที่เรียนในชั้นที่สูงขึ้นมีแนวโน้มจะพิจารณาเลือกโรงเรียนที่มีมาตรฐานในเรื่องของจำนวนรางวัลที่ได้รับรวมถึงมีแนวโน้มที่จะเลือกสถานศึกษาต่อในอนาคตที่มีระดับมาตรฐานที่สูงขึ้นด้วย และเมื่อเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (β) แล้วพบว่าตัวแปรรายได้ครัวเรือนจะมีอิทธิพลสูงตัวแปรอื่นๆ ที่นำมาพิจารณา

ตารางที่ 5.14 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคุณตัวแปรอิสระกับมิติมาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาในอนาคต

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	-2.435	0.363		-6.698	< 0.001
อายุผู้ปกครอง*	0.017	0.008	0.108	2.113	0.035
อายุนักเรียน*	0.066	0.017	0.190	3.739	< 0.001
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	0.004	0.039	0.006	0.122	0.903
รายได้ครัวเรือน*	2.50244E-06	3.66907E-07	0.455	6.820	< 0.001
ระยะทางจากที่พักกับโรงเรียน	-1.45324E-05	9.29821E-06	-0.112	-1.563	0.119
ระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียน	0.007	0.003	0.133	2.305	0.072
อาชีพรับจ้างทั่วไป	-4.89225E-05	3.20248E-05	-0.073	-1.528	0.128

Adjusted R Square = .295, F = 19.679, Sig. < .001

5.3.2.4 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยมีอิทธิพลต่อมิติตามมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคต

ความมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคตศึกษาในประเด็นทัศนคติด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียนและความคาดหวังด้านระดับการศึกษาสูงสุดที่ส่งผลให้เกิดการเลือกโรงเรียนที่แตกต่างกันตามลักษณะของครัวเรือนที่ต่างกัน ดังนี้ อายุของนักเรียนและผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ระยะทางและระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียนและอาชีพของผู้ปกครอง โดยเขียนเป็นสมการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้น ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{มิติตามมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคต} = & \beta_0 + \beta (\text{อายุผู้ปกครอง}) \\ & + \beta (\text{อายุนักเรียน}) + \beta (\text{ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง}) + \beta (\text{ระยะทางจากที่พักกับโรงเรียน}) + \\ & \beta (\text{ระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียน}) + \beta (\text{อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว}) + \beta (\text{อาชีพรับราชการ}) + \\ & \beta (\text{อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ}) + \beta (\text{อาชีพพนักงานบริษัท}) + \beta (\text{อาชีพรับจ้างทั่วไป}) \end{aligned}$$

จากการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุที่แสดงความมีอิทธิพลของตัวแปรอิสระกับมิติตามมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคตพบว่า อายุผู้ปกครอง อายุนักเรียนและรายได้ครัวเรือน มีแนวโน้มต่อ มิติตามมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคตสามารถอธิบายการผันแปรของผลลัพธ์ในมิติตามมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคตของโรงเรียนได้ร้อยละ 9.4 ดังสมการ

$$\text{มิติตามมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคต} = 2.282 + (0.171) \text{ อายุผู้ปกครอง} + (0.154) \text{ อายุนักเรียน} + (0.168) \text{ รายได้ครัวเรือน} \dots \text{ดังแสดงค่าไว้ในตารางที่ 5.15}$$

อธิบายได้ว่า รายได้ครัวเรือน อายุนักเรียนและอายุผู้ปกครองมีผลต่อความมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคตโดยผู้ปกครองที่มีรายได้สูงและอายุประกอบกับมีบุตรหลานที่เรียนในชั้นที่สูงขึ้น จะพิจารณาเลือกโรงเรียนที่มีมาตรฐานในเรื่องของจำนวนรางวัลที่ได้รับรวมถึงจะแนวโน้มเลือกสถานต่อในอนาคตที่มีระดับมาตรฐานที่สูงขึ้นด้วย เพราะผู้ปกครองเป็นผู้ลงทุนด้านการศึกษาให้กับนักเรียนไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่นๆในการเรียน โดยเมื่อผู้ปกครองหรือจะบอกได้ว่า สถานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง มีผลต่อ การเลือกสถานศึกษาให้กับนักเรียน รวมถึงอายุของนักเรียนที่มากขึ้นมีแนวโน้มในการพิจารณาเลือกโรงเรียนที่มีชื่อเสียงมากขึ้นเนื่องจาก นักเรียนที่มีอายุมากขึ้นจะให้ความสำคัญผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่มากขึ้นและเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (β) แล้วพบว่าตัวแปรอายุผู้ปกครองจะมีอิทธิพลสูงตัวแปรอื่นๆ ที่นำมาพิจารณา

ตารางที่ 5.15 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณตัวแปรอิสระกับมิตีความมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคต

	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	2.282	0.397		5.741	0.000
อายุผู้ปกครอง*	-0.026	0.008	0.171	-2.965	0.003
อายุนักเรียน*	-0.051	0.019	0.154	-2.679	0.008
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	-2.5595E-08	4.01217E-07	-0.005	-0.064	0.949
รายได้ครัวเรือน*	-0.123	0.042	0.168	-2.886	0.004
ระยะทางจากที่พักกับโรงเรียน	4.6009E-07	1.01677E-05	0.004	0.045	0.964
ระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียน	-0.002	0.003	-0.053	-0.814	0.416
อาชีพรับจ้างทั่วไป	-3.61934E-05	3.50195E-05	-0.056	-1.034	0.302

Adjusted R Square = .094 , F = 5.637 , Sig. < .001

5.3.2.5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยมีอิทธิพลต่อมิตีระยะเวลาการเดินทาง

การศึกษาระยะการเดินทางในประเด็นระยะทางในการเดินทางและระยะเวลาในการเดินทางที่ส่งผลให้เกิดการเลือกโรงเรียนที่แตกต่างกันตามลักษณะของครัวเรือนที่ต่างกัันดังนี้ อายุของนักเรียนและผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง การมีรถยนต์ รถจักรยานยนต์และรถจักรยานจำนวนรางวัลที่โรงเรียนได้รับ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและบริการของโรงเรียน สถานที่ที่จะเลือกศึกษาต่อในอนาคต ทักษะคิดด้านต่างๆเช่น ด้านที่ตั้ง ด้านการบริหารจัดการ ด้านอุปกรณ์และสถานที่และด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียน ความคาดหวังด้านต่างๆ เช่นด้านระดับการศึกษาสูงสุด ด้านโรงเรียนปลอดยาเสพติด ด้านโรงเรียนปลอดอาชญากรรม ด้านโรงเรียนปลอดการประพฤติผิดในทางเพศและด้านโรงเรียนเคร่งครัดระเบียบวินัย โดยเขียนเป็นสมการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้น ได้ดังนี้

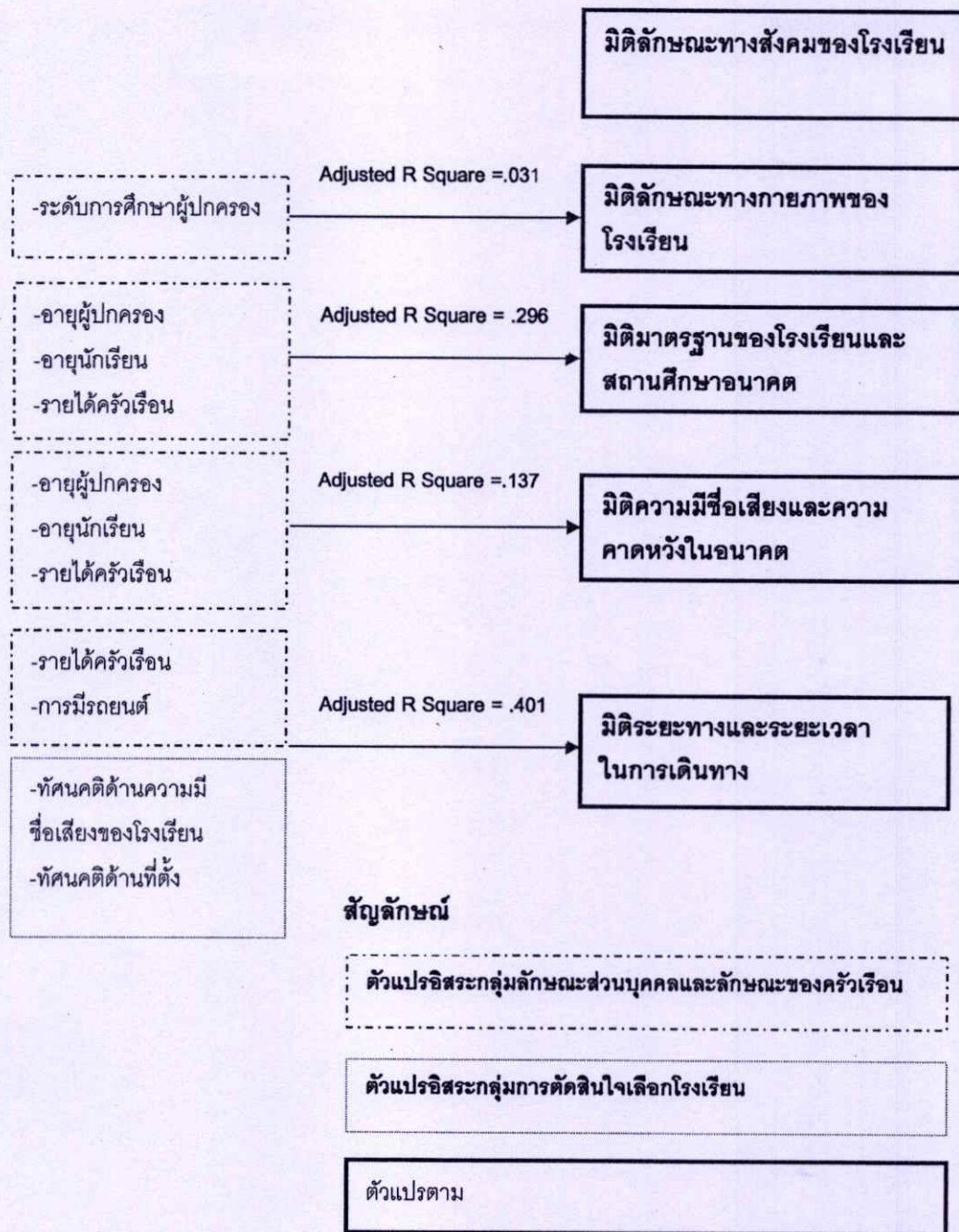
$$\text{มิตีระยะเวลาการเดินทาง} = \beta_0 + \beta(\text{อายุผู้ปกครอง}) + \beta(\text{อายุนักเรียน}) + \beta(\text{ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง}) + \beta(\text{ระยะทางจากที่พักกับโรงเรียน}) + \beta(\text{อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว}) + \beta(\text{อาชีพรับราชการ}) + \beta(\text{อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ}) + \beta(\text{อาชีพพนักงานบริษัท}) + \beta(\text{อาชีพรับจ้างทั่วไป}) + \beta(\text{การมีรถยนต์}) + \beta(\text{การมีรถจักรยานยนต์}) + \beta(\text{การมีรถจักรยาน}) + \beta(\text{จำนวนรางวัลที่ได้รับ}) + \beta(\text{ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและบริการ}) + \beta(\text{สถานที่ที่จะเลือกศึกษาต่อในอนาคต}) + \beta(\text{ทักษะคิดด้านที่ตั้ง}) + \beta(\text{ทักษะคิดด้านการบริหารจัดการ}) + \beta(\text{ทักษะคิดด้านอุปกรณ์และสถานที่}) + \beta(\text{ทักษะคิดด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียน}) + \beta(\text{ความคาดหวังด้าน})$$

ตารางที่ 5.16 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณตัวแปรอิสระกับมิติระยะการเดินทาง

ค่าคงที่	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	0.396	0.896		0.442	0.659
อายุผู้ปกครอง	0.008	0.008	0.051	1.017	0.310
อายุนักเรียน	-0.017	0.020	-0.048	-0.853	0.394
ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง	0.021	0.046	0.027	0.472	0.638
รายได้ครัวเรือน*	2.829	3.43012E-07	0.496	8.249	<0.001
การมีรถยนต์*	0.172	0.058	0.158	2.930	0.004
การมีรถจักรยานยนต์	-0.007	0.056	-0.007	-0.137	0.891
การมีรถจักรยาน	-0.017	0.048	-0.018	-0.368	0.713
จำนวนรางวัลที่ได้รับ	0.011	0.009	0.070	1.214	0.226
ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและบริการ	5.074	5.06147E-06	0.057	1.003	0.317
สถานที่ที่จะเลือกศึกษาต่อในอนาคต	-0.086	0.093	-0.044	-0.931	0.353
ทัศนคติด้านที่ตั้ง*	-0.307	0.064	-0.238	-4.796	0.001
ทัศนคติด้านการบริหารจัดการ	0.321	0.109	0.173	2.940	0.004
ทัศนคติด้านอุปกรณ์และสถานที่	-0.071	0.088	-0.050	-0.808	0.420
ทัศนคติด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียน*	0.218	0.090	0.122	2.408	0.017
ความคาดหวังด้านระดับการศึกษาสูงสุด	0.008	0.081	0.005	0.104	0.917
ความคาดหวังด้านโรงเรียนปลอดยาเสพติด	-0.058	0.055	-0.074	-1.059	0.291
ความคาดหวังด้านโรงเรียนปลอดอาชญากรรม	-0.048	0.058	-0.057	-0.837	0.403
ความคาดหวังด้านโรงเรียนปลอดการประพฤติผิดในทางเพศ	0.077	0.052	0.094	1.467	0.143
ความคาดหวังด้านโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	-0.069	0.054	-0.098	-1.270	0.205
ความคาดหวังด้านโรงเรียนเคร่งครัดระเบียบวินัย	-0.025	0.050	-0.037	-0.500	0.618

Adjusted R Square = .448, F = 11.590, Sig. < .001

จากการวิเคราะห์ลักษณะครัวเรือนที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและลักษณะการเดินทางด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ สรุปลักษณะที่มีอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อมิติตัวแปรตามต่างๆได้ดังภาพที่ 5.8

ภาพที่ 5.8 แผนผังสรุปผลตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามมิติต่างๆ

สรุปได้ว่าจากการวิเคราะห์หัตตัวแปรอิสระจาก 2 กลุ่ม คือกลุ่มลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะของครัวเรือนกับตัวแปรอิสระกลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียน พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาที่สูงขึ้น จะให้ความสนใจในเรื่องของลักษณะห้องเรียน อุปกรณ์การเรียนและสนามกีฬาที่มากขึ้น ส่วนอายุผู้ปกครองที่มากขึ้น อายุนักเรียนที่มากขึ้นและรายได้ครัวเรือนที่สูง มีแนวโน้ม ในการเลือกโรงเรียนโดยคำนึงถึงมาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาอนาคตรวมถึงมิติความมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคต

โดยลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะของครัวเรือนในปัจจุบันรายได้ครัวเรือนที่มากขึ้นและการมีรถยนต์รวมถึงกลุ่มการตัดสินใจเลือกโรงเรียนในปัจจุบันทัศนคติด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียนและทัศนคติด้านที่ตั้งมีผลต่อระยะเวลาในการเดินทางหรือกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีรายได้สูง มีรถยนต์ มีทัศนคติในการเลือกโรงเรียนที่มีชื่อเสียงสูง จะยอมเดินทางไกลขึ้น โดยไม่ได้พิจารณาว่าโรงเรียนตั้งอยู่ใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงานรวมถึงลักษณะการเข้าถึงโรงเรียน โดยในกลุ่มนักเรียนที่มีระยะเวลาเดินทางที่ไกลส่งผลให้เกิดปัญหาในการเดินทางในพื้นที่เมืองเป็นอย่างมาก

บทที่ 6

อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษานโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในเขตพื้นที่ชุมชนเมือง กรณีศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพื้นที่การให้บริการ ตำแหน่งที่ตั้งของโรงเรียน และลักษณะชุมชนในปัจจุบัน ศึกษารูปแบบการตัดสินใจในการเลือกโรงเรียนและการเดินทางไปโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครอง และศึกษานโยบายของรัฐเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียนและขอบเขตการให้บริการ เพื่อหาข้อสรุปของการศึกษาและให้ข้อเสนอแนะนโยบายที่เหมาะสมสำหรับการกระจายตัวของโรงเรียน จากการศึกษาและการวิเคราะห์ดังกล่าวมาในเบื้องต้น สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

6.1 การอภิปรายผล

จากการศึกษานโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในเขตพื้นที่ชุมชนเมือง พบว่า นโยบายภาครัฐกำหนดขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนด้วยการกำหนดนโยบายการรับนักเรียน โดยใช้เขตการปกครองเป็นพื้นที่ระยะการให้บริการ ส่งผลให้พื้นที่การให้บริการที่รัฐกำหนดแบ่งนักเรียนตามระยะขอบเขตการให้บริการเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มนักเรียนในเขตพื้นที่ให้บริการและกลุ่มนักเรียนนอกเขตพื้นที่ให้บริการ โดยกลุ่มในเขตพื้นที่การให้บริการที่สามารถรู้ระยะการเดินทางโดยเฉลี่ยได้ และผลวิเคราะห์การหาระยะการให้บริการของแต่ละเขตด้วยวิธีการ หาระยะรัศมีจากจุดศูนย์กลาง พบว่า ขอบเขตการให้บริการในเขตพื้นที่ชั้นในมีขนาดเล็กและจะใหญ่ขึ้นเมื่อห่างจากระยะจุดศูนย์กลางกรุงเทพมหานคร โดยขอบเขตการให้บริการที่ภาครัฐพยายามกำหนดนี้มีลักษณะเป็นไปตามความหนาแน่นของประชากรคือในเขตที่มีความหนาแน่นของประชากรสูงโรงเรียนก็จะมีขอบเขตการให้บริการที่มีขนาดเล็กตรงกับซึ่งมีลักษณะและทิศทางเดียวกับพื้นที่ศึกษา โดยเขตบางรักที่(เขตชั้นใน) มีรัศมีการให้บริการที่เล็กที่สุด (0.57 กิโลเมตร) เมื่อเทียบกับเขตบางกะปิ (1.49 กิโลเมตร) และเขตลาดกระบัง (3.20 กิโลเมตร) แต่เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการรับนักเรียนในพื้นที่บริการต่อนักเรียนนอกพื้นที่บริการ พบว่า เขตชั้นในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนทั้ง 2 โรงเรียน(โรงเรียนอัสสัมชัญศึกษาและโรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม)มีสัดส่วนของนักเรียนนอกพื้นที่บริการมากกว่าสัดส่วนนักเรียนในพื้นที่บริการ โดยสัดส่วนของเด็กนอกพื้นที่บริการนั้นจะมีผลต่อขอบเขตการให้บริการที่ภาครัฐพยายามให้เกิด

แต่จากผลการวิเคราะห์ขอบเขตการให้บริการจากโรงเรียนกลุ่มศึกษา โดยดูจากระยะการเดินทางมาโรงเรียนของนักเรียนของโรงเรียนกลุ่มศึกษาพบว่า ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนมีลักษณะที่ผิดไปจากแนวทางของนโยบายภาครัฐ คือ เขตบางรัก (เขตชั้นใน) ที่มีลักษณะการกระจุกตัวของโรงเรียนอย่างหนาแน่นและมีความหนาแน่นของประชากรสูงกลับมีระยะเขตการให้บริการเฉลี่ยที่กว้าง (8.25 กิโลเมตร) มากกว่าเขตลาดกระบัง (ชั้นนอก) ที่มีจำนวนประชากรเบาบางและโรงเรียนที่ตั้งอยู่กลับมีระยะการให้บริการที่เล็กกว่า (5.15 เมตร) และขอบเขตการให้บริการเฉลี่ยทั้งพื้นที่กรุงเทพมหานคร (6.15 กิโลเมตร) มีระยะที่เกินกว่ามาตรฐานความเหมาะสมที่สมาคมผู้วางแผนเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกทางการศึกษา (Council of Education Facilities Planners, 1976) กำหนดไว้อย่างมาก บอกได้ว่า ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนนั้นไม่สามารถกำหนดโดยความหนาแน่นของประชากรได้และขอบเขตการให้บริการที่ปรากฏบอกได้ว่านักเรียนไม่ได้เลือกเรียนในโรงเรียนที่ใกล้บ้านมากที่สุด ซึ่งแตกต่างกับเชียรา (Chaira, 1984) ได้กล่าวว่า นักเรียนที่มีกลุ่มอายุต่ำสุดควรจะไปโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้านมากที่สุด และระยะทางจะไกลออกไปเมื่อกลุ่มอายุของผู้เรียนมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการตัดสินใจเลือกโรงเรียนไม่ได้ในเรื่องระยะทางที่ใกล้บ้านเพียงอย่างเดียวและที่ตั้งของโรงเรียนนั้นไม่ได้มีลักษณะการกระจายตัวที่เป็นไปตามที่ตั้งและลักษณะของครัวเรือน

จากการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามพบว่ารายได้ ครัวเรือนและอายุนักเรียนมีแนวโน้มต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนที่จะพิจารณาถึง ความมีชื่อเสียงของโรงเรียนและความคาดหวังในอนาคต มาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาอนาคต สอดคล้องกับผลการการศึกษาที่ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว มีผลเกี่ยวข้องกับการเข้าเรียนของนักเรียนในโรงเรียนประเภทต่างๆ (จันทนา, 2521) กับฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครอง (วรรณิ, 2536) และพบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีแนวโน้มต่อการตัดสินใจเลือกโรงเรียนในด้านลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการการศึกษาที่ว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการเลือกสถานศึกษาสำหรับบุตรโดยระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นดัชนีที่สะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์และการเห็นความสำคัญของการศึกษา (วรรณิ, 2536) ซึ่งเห็นได้ว่าลักษณะของครัวเรือนมีผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในโรงเรียนหนึ่งๆ

โดยรายได้ครัวเรือน การมีรถยนต์และทัศนคติด้านความมีชื่อเสียง มีแนวโน้มต่อระยะการเดินทางในทางบวก แต่ทัศนคติด้านที่ตั้งมีแนวโน้มต่อระยะทางการเดินทางในทางลบ หรือกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีรายได้สูง มีรถยนต์ มีทัศนคติในการเลือกโรงเรียนที่มีชื่อเสียงสูง จะยอมเดินทางไกลขึ้น โดยไม่ได้พิจารณาว่าโรงเรียนตั้งอยู่ใกล้บ้าน ใกล้ที่ทำงานและลักษณะการเข้าถึงโรงเรียน

สรุปได้ว่า การที่ภาครัฐกำหนดขอบเขตพื้นที่การให้บริการของโรงเรียนโดยการวางแผนทางการรับนักเรียนไว้ นั้น ไม่สามารถแก้ปัญหาระยะทางการเดินทางที่มากเกินไปได้ เนื่องจากการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของนักเรียนและผู้ปกครองไม่ได้ขึ้นอยู่กับระยะทางการเดินทางเพียงอย่างเดียว แต่การตัดสินใจเลือกโรงเรียนยังขึ้นอยู่กับระดับความมีชื่อเสียงของโรงเรียนอีกด้วย โดยดูได้ขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนในเขตพื้นที่ที่มีขอบเขตการให้บริการที่ใหญ่ เกิดจากการตัดสินใจเลือกโรงเรียนของผู้ปกครองที่มีกลุ่มที่มีรายได้สูง มีรถยนต์และมีทัศนคติในการเลือกโรงเรียนที่มีชื่อเสียงส่งผลให้ผู้ปกครองกลุ่มนี้ ส่งลูกเรียนในโรงเรียนที่ต่างเขตพื้นที่ ซึ่งจะทำให้มีระยะทางการเดินทางไกลที่มากกว่าปกติ โดยเมื่อทราบว่าคุณลักษณะการตัดสินใจของผู้ปกครองขึ้นอยู่กับความมีชื่อเสียงของโรงเรียนด้วยอีกประการหนึ่งแล้วนั้น ในขั้นตอนต่อไปจะทำการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงนโยบายภาครัฐโดยให้คุณลักษณะการกระจายตัวของโรงเรียนนั้นมีลักษณะที่เป็นไปตามลักษณะการตัดสินใจเลือกของครัวเรือนและที่ตั้งของครัวเรือน

6.2 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงนโยบายภาครัฐ

จากการอภิปรายผลของการวิจัยที่ได้กล่าวข้างต้น ทำให้สามารถเสนอแนะเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียนและการกระจายตัวของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายภาครัฐเพื่อให้เกิดการเดินทางที่เหมาะสมได้ดังนี้

ภาครัฐควรปรับปรุงนโยบายการรับนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.) จากเดิมที่ใช้ขอบเขตปกครองเป็นหลักจะปรับแนวคิดของขอบเขตพื้นที่การให้บริการเดิมที่ดูจากและความหนาแน่นของประชากรโดยให้ขอบเขตการให้บริการใหม่ซึ่งดูจากคุณลักษณะการกระจายตัวของโรงเรียนโดยเฉพาะโรงเรียนที่มีชื่อเสียง โดยมีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

1.1 ศึกษาจำนวนและคุณลักษณะการกระจายตัวของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ว่ามีลักษณะการกระจายตัวลักษณะใด ซึ่งการกระจายตัวของโรงเรียนในลักษณะแบบที่ปรากฏมีผลมาจากการกระจายตัวของประชากรในอดีตซึ่งปัจจุบันการกระจายตัวของประชากรมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไป (จากการศึกษาพบว่าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่เขตชั้นใน ดังภาพที่ 6.1)

1.2 นำขอบเขตการให้บริการที่มีระยะ 7-9 กิโลเมตร (ซึ่งใกล้เคียงกับขอบเขตการให้บริการเฉลี่ยในพื้นที่เขตชั้นใน 8.25 กิโลเมตร ที่เป็นพื้นที่ที่มีการกระจุกตัวของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงเป็นจำนวนมากและมีความแตกต่างของขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนลักษณะต่างๆที่อยู่ในพื้นที่) เป็นขอบเขตการให้บริการของโรงเรียนที่จะกำหนด เมื่อได้ระยะขอบเขตพื้นที่การ

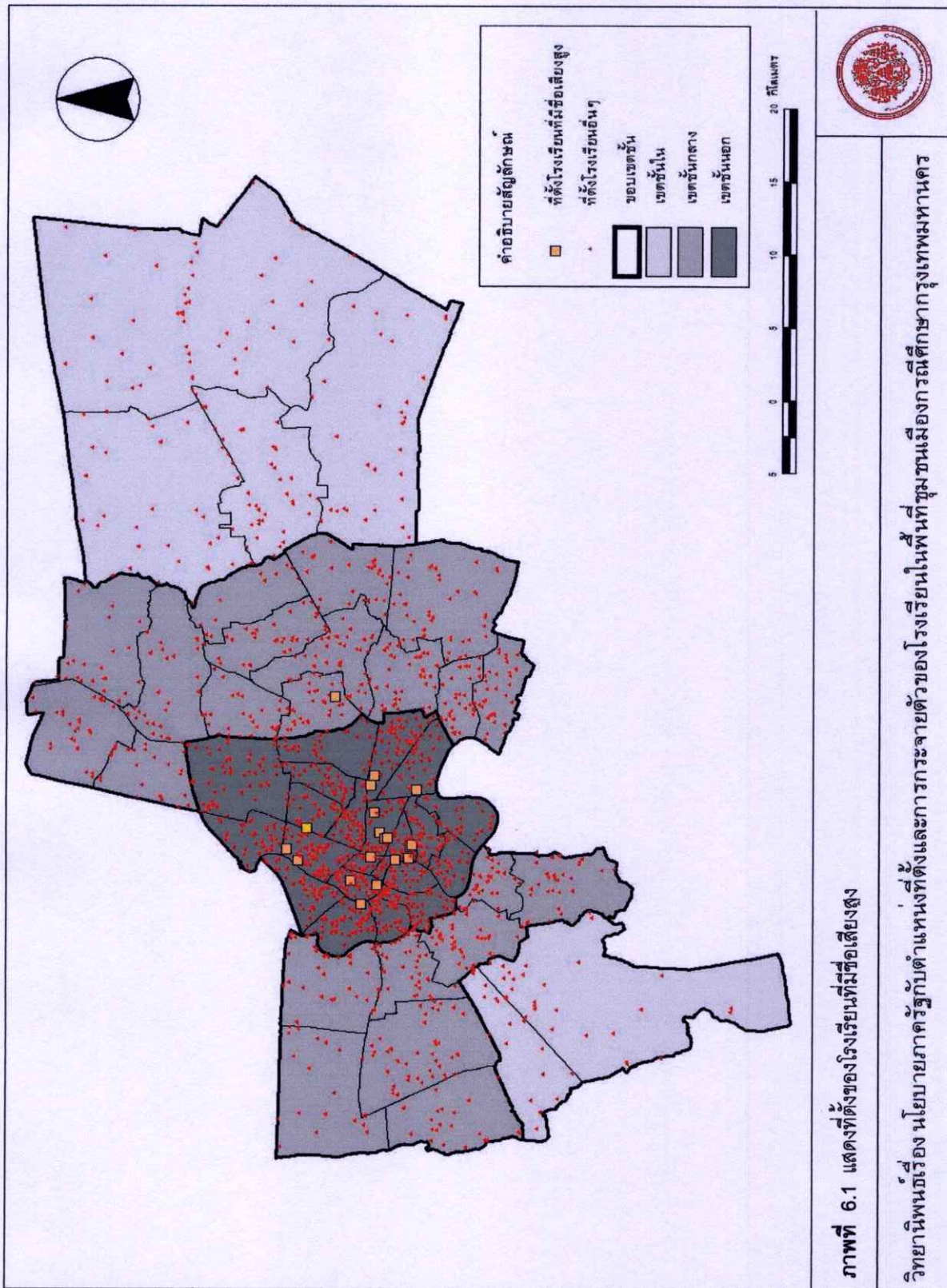
ให้บริการใหม่ที่จะกำหนด ทำการสร้างระยะขอบเขตการให้บริการที่จะกำหนด จากจุดศูนย์กลาง เขตชั้นใน และทำการกำหนดพื้นที่การให้บริการในระยะเดียวกันจนเต็มพื้นที่ดังภาพที่ 6.2 (ใช้ ระยะ 8 กิโลเมตร)

1.3 ศึกษาว่าในเขตพื้นที่การให้บริการที่กำหนดดังกล่าวมีโรงเรียนที่มีชื่อเสียงตั้งอยู่หรือไม่ เพื่อที่จะกำหนดแนวทางการปรับปรุง โดยแบ่งได้ดังนี้

1.3.1 กรณีในเขตพื้นที่การให้บริการใหม่มีโรงเรียนที่มีชื่อเสียงตั้งอยู่ในพื้นที่แล้ว ให้มีการกำหนดให้รับนักเรียนในขอบเขตบริการใหม่ที่กำหนด

1.3.2 กรณีในพื้นที่การให้บริการไม่มีโรงเรียนที่มีชื่อเสียงตั้งอยู่แต่มีโรงเรียนที่สามารถที่มีศักยภาพได้ ให้พัฒนาศักยภาพด้านการบริหารและด้านการเรียนการสอนของโรงเรียน นั้นตามลักษณะแนวความคิดโรงเรียนคู่พัฒนาโดยการใช้ศึกษาทางไกล (Distance Learning) ด้วยการใช้ระบบวีดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conferencing system) จากโรงเรียนที่มีชื่อเสียงใน เขตชั้นใน

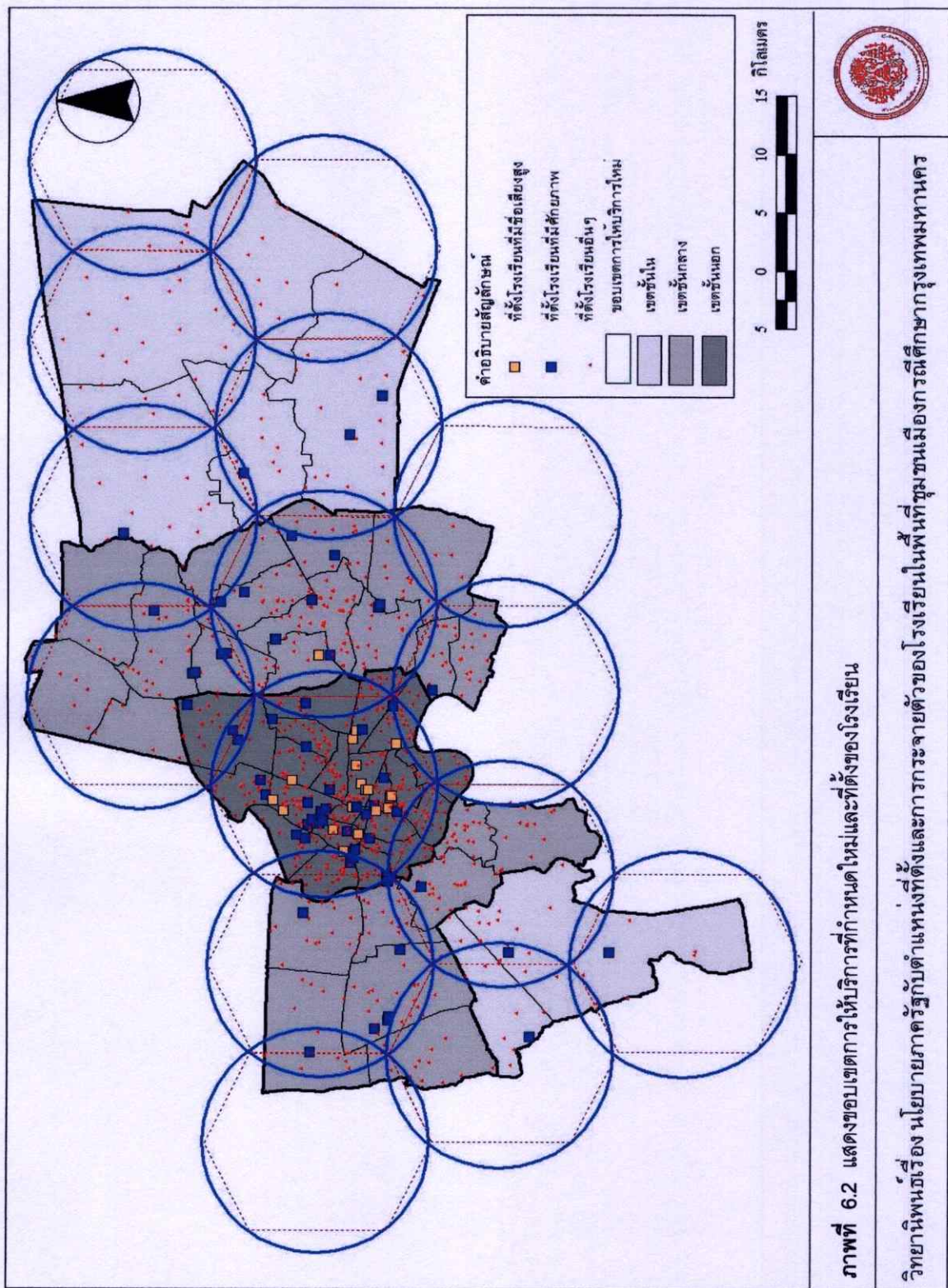
1.3.3 กรณีในพื้นที่การให้บริการ ไม่มีโรงเรียนที่มีชื่อเสียงตั้งอยู่และไม่มีโรงเรียนที่สามารถพัฒนาศักยภาพได้ ให้จัดตั้งโรงเรียนแห่งใหม่ขึ้นแต่ต้องอยู่ห่างจากสถานศึกษาที่มีอยู่เดิม ประเภทเดียวกันไม่น้อยกว่าในระยะที่ไม่เกิน 6 กิโลเมตรตามเส้นทางคมนาคม (ระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดตั้ง รวม หรือเลิกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2550) นั้น โดยการใช้ศึกษาทางไกล (Distance Learning) ด้วยการใช้ระบบวีดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conferencing system)

ภาพที่ 6.1 แสดงที่ตั้งของโรงเรียนที่มีชื่อเสียงสูง

วิทยานิพนธ์เรื่อง นโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในพื้นที่ชุมชนเมืองกรณีศึกษากรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 6.2 แสดงขอบเขตการให้บริการที่กำหนดใหม่และที่ตั้งของโรงเรียน

วิทยานิพนธ์เรื่อง นโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในพื้นที่ชุมชนเมืองการศึกษากรุงเทพมหานคร

6.3 แนวความคิดโรงเรียนคู่พัฒนาในประเทศไทย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนในสังกัด จำนวนกว่า 32,000 แห่งทั่วประเทศ กระจายครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศ แต่มีโรงเรียนที่ได้รับความนิยมจากชุมชนและสังคมไม่ถึงร้อยละห้าสิบ เนื่องจากโรงเรียนดังกล่าวยังมีคุณภาพมาตรฐานไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น เพื่อให้เป็นการพัฒนาโรงเรียนที่มีความพร้อมในด้านอาคาร สถานที่และบุคลากรแต่ไม่ได้รับความนิยมจากชุมชนและสังคมให้มีคุณภาพเป็นที่นิยมโดยทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้มีโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา เพื่อให้โรงเรียนที่มีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่และบุคลากรแต่ไม่ได้รับความนิยมจากนักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนชุมชนสังคม ได้รับการพัฒนาด้านคุณภาพมาตรฐานจนเป็นที่นิยมจากสังคมและภาพรวม เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและพัฒนาคุณภาพการจัดการ ศึกษาจนเป็นโรงเรียนอยู่ในโรงเรียนระดับมาตรฐานสากล เพื่อเป็นโรงเรียนที่สามารถรองรับนักเรียนที่เกินจากแผนการรับนักเรียนของ โรงเรียนที่ได้รับความนิยมจากสังคมได้(เอกสารประกอบโครงการโรงเรียนคู่พัฒนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,พ.ศ.2550) โดยมีจำนวนโรงเรียนที่เป็นคู่พัฒนา รวมกัน จำนวน 27 คู่ โดยแบ่งเป็นในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 11 คู่ ในจำนวนนี้ มีโรงเรียนคู่พัฒนา คือ โรงเรียนเทพศิรินทร์ที่จับคู่โรงเรียนวัดสระเกศมีการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบวิดีโอคอนเฟอเรนซ์ (Video Conferencing system)

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. **"พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ"**.
กรุงเทพมหานคร.ประกาศกรุงเทพมหานคร .2552. **"เรื่องปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียนของ
โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา"**.กรุงเทพฯ.
- กัญจิกา กิตติเอกชัย. 2546. **"ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในจังหวัด
ภาคใต้ในการส่งบุตรหลานศึกษาต่อ ณ อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย"**.
ปริญญาานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต(เศรษฐศาสตร์การศึกษา) ,มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ.
- กาญจจารัตติ ไกรกุล. 2541. **"ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความนิยมของผู้ปกครองในการส่งบุตร
หลานเข้าเรียนระดับประถมศึกษา: กรณีศึกษาจังหวัดนนทบุรี"**. ปริญญาานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา) , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.ถ่าย
เอกสาร
- กุ่มศักดิ์ สารกิติพันธ์. 2538. **"ความพอใจของผู้ปกครองนักเรียน ศิษย์เก่าและครู ที่มีต่อการ
บริหารงานโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย"**. ปริญญาานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต ,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. 2542. **"การศึกษาตัวแปรเพื่อกำหนดเขต
พื้นที่การศึกษา.สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ"** .194 หน้า
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. 2545. **"การศึกษาตัวแปรเพื่อกำหนด
เขตพื้นที่การศึกษา ระยะที่ 1.สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและ
วัฒนธรรม 2542,13 หน้าคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน แผนการ
ศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ(พ.ศ.2545-2559)"**.สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 ,122 หน้า
- คณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก,สำนักงาน(สจร.). 2542. **"นโยบายการวางแผนการ
ขนส่งเมือง"**.กรุงเทพมหานคร
- จาริก ประพันธ์พจน์. 2533. **"การศึกษาสภาพการเดินทางของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทาง
ประกอบแก้ไขปัญหาการจราจรของกรุงเทพมหานคร"** : กรณีศึกษาเขตชั้นในฝั่งพระ
นคร วิทยานิพนธ์ การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- จาวรรรณ ลิมปเสนีย์. 2521. **“ที่ตั้งโรงเรียนกับการลดปัญหาจราจรในเขตบางรักและยานนาวา.”**วิทยานิพนธ์ การผังเมืองมหาบัณฑิต.กรุงเทพฯ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จุฑารัตน์ ศรัทธน์. 2549. **“มาตรฐานการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กตามความคาดหวังของบุคคลในชุมชน อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา”.** วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต(การประถมศึกษา) , มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศักดิ์ แสงมุกดา. 2517. **“การประเมินผลเขตโรงเรียนโดยวิธีโปรแกรมเส้นตรง การประเมินผลเขตโรงเรียนโดยวิธีโปรแกรมเส้นตรง”.**
- ทรงกลด กลิ่นหอม. 2546. **“ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจศึกษาต่อสายสามัญและสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปี/2545 กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดอ่าวแก้ว(จิบ ปานขำ) เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”.** สารนิพนธ์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.สำนักงาน .กระทรวงศึกษาธิการ. 2552. **“นโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา”** กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด 2551. 27 หน้า
- นริสสา พิษฐ์วรุฒมะ. 2549. **“การศึกษาผลกระทบจากโครงการทางด่วนขั้นที่ 4 ด้านจราจรในเขตชุมชนเมืองพระประแดง.”** วิทยานิพนธ์ การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต . กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- นวลอนงค์ นวลเขียว. 2537. **“การศึกษาเหตุผลการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสายสามัญในจังหวัดปทุมธานี”.** วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา) ,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. 2541 **“การศึกษาเพื่อปวงชนแบบสหวิทยาลัยเขต”.**สำนักพิมพ์มติชน
- พิชานัน นาคนประสม. 2543 **“การศึกษาการจัดการเดินรถโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา รถโรงเรียนบดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี)”** วิทยานิพนธ์ การวางแผนภาค และเมืองมหาบัณฑิต .กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- ภาพถ่ายดาวเทียมกรุงเทพมหานคร(แผนที่),2547. (online).Google Earth program.
- ภิญโญ สาร. 2519. **“หลักบริหารการศึกษา”.** การศึกษา.วัฒนาพานิช,

- เมธี ปิรันธนานนท์. 2528. **"การวางแผนอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา"** .โอเดียนสโตร์
- ยี่นง จิรัฏฐกาล. 2538. **"ความคาดหวังของผู้ปกครองในการนำบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา"**. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา),มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตนัสภา ตันตาปกุล. 2541. **"ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร"**. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา) , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตนา รุจิฎกุล. 2544. **"การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ประเมินที่ตั้งและเขตบริการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา"** รายงานการวิจัยโครงการพัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา
- รุ่งระวี ภิบาลญาติ. 2542. **"การศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชน กรณีศึกษาโรงเรียนประดิษฐ์ศึกษา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี"**. ปรินญานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรวิมล นิमित. 2547. **"การเดินทางของนักเรียนกับปัญหาการจราจรในเทศบาลนครอุดรธานี."** วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต.กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สิริรัตน์ พงศ์พิพัฒน์พันธุ์. 2547 **"การวิเคราะห์เขตบริการของโรงเรียน โดยใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ กรณีศึกษา อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก"** ปรินญานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เสนห์ ญาณสาร. 2539. **"ภูมิศาสตร์เมือง"**.ภาควิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- Alfred Weber. 1929. **"Theory of the location of industries / Alfred Weber ; translated with an introduction and notes by Carl J. Friedrich"**. University of Chicago Press
- Christaller, Walter. 1966. **"Central Places in Southern Germany"**. Translated by Carlisle W. Basskin, New Jersey: Prentice-Hall.
- Council of Educational Facility Planners. 1976 **"Guide for Planning Education Facilities"**.Columbus,Ohio

David M. Smith. 1971 **"Location Theory,"Industrial Location;An Economic Geographical Analysis**".New York : John Wiley

De Chiara. 1984. **"Time-Saver Standards for Site Planning"**. McGraw-Hill

Reid Ewing,William Schroeder,William Greene:School **"Location and student Travel:Analysis of Factors Affecting Mode Choice"**

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่าง แบบสอบถามนักเรียนและผู้ปกครอง

ตัวอย่าง แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ชุดที่.....โรงเรียน.....เขต.....

แบบสอบถามเพื่อประกอบวิทยานิพนธ์

เรื่องนโยบายภาครัฐกับตำแหน่งที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนในเขตพื้นที่ชุมชนเมือง

กรณีศึกษา : กรุงเทพมหานคร

โดยนายสาโรจน์ โพธิ์เกษม

นักศึกษาระดับปริญญาโท

หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

ภาควิชา การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

กรุณาตอบแบบสอบถามให้สมบูรณ์ โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง ที่ท่านต้องการหรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

ส่วน ก. ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

คำว่าประถมศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย

ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก

อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. อาชีพ

รับราชการ พนักงานวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัท

รับจ้างทั่วไป ไม่ได้ประกอบอาชีพ(แม่บ้าน) อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. ที่พักอาศัยปัจจุบันของท่าน ตั้งอยู่ แขวง(ตำบล).....เขต.....จังหวัด.....

5.1 โดยเป็นที่เดียวกับในทะเบียนบ้านของนักเรียน(ที่ได้รับแบบสอบถาม) ใช่ ไม่ใช่

5.2 ช่วงเวลาที่อยู่อาศัย จันทร์-ศุกร์ ทุกวัน

6. ลักษณะการถือครองที่ที่อาศัย

เป็นเจ้าของ เช่าอยู่อาศัย อยู่อาศัยโดยไม่เสียเงิน

7. ท่านอาศัยอยู่ที่ที่ที่อาศัยนี้เป็นระยะเวลา.....ปี

8. จำนวนสมาชิกทั้งหมด.....คน

9. ท่านมีบุตรทั้งหมด.....คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

คนที่ได้รับแบบสอบถาม (ใส่เครื่องหมาย /)	คนที่	อายุ	เพศ	สถานภาพการศึกษา (กำลังศึกษา/จบการศึกษา)	ระดับการศึกษา	สถานที่ศึกษา
(ตัวอย่าง)	0	15	ชาย	กำลังศึกษา	ม.3	ร.ว.เตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า
	1					
	2					
	3					
	4					
	5					
	6					

10. ปัจจุบันครัวเรือนของท่านมีรายได้ทั้งครัวเรือนทั้งหมด.....บาท/ปี

11. ท่านเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา (ให้กับนักเรียนที่ได้รับแบบสอบถาม) เป็นจำนวนเงิน.....บาท/ปี

ส่วน ข. ข้อมูลลักษณะการเดินทาง

1. ในบ้านของท่านมียานพาหนะทั้งหมด

- ไม่มี
 มี โดยแบ่งเป็น

ก. จักรยาน.....คัน ข. จักรยานยนต์.....คัน ค. รถยนต์.....คัน

2. ปัจจุบันบุตรหลานของท่าน (คนที่ได้รับแบบสอบถาม) เดินทางไปโรงเรียน..... ต่อ (ชั้นตอน)

และมีลักษณะดังนี้ (กรุณาใส่เลข 1-10 ตามลำดับของขั้นตอนการเดินทาง)

.....รถโรงเรียนรถสองแถว
.....เดินรถเมล์
.....รถจักรยานรถตู้
.....รถจักรยานยนต์เรือ (แพข้ามฟาก)
.....รถยนต์รถไฟฟ้า/รถไฟใต้ดิน
.....รถจักรยานยนต์(รับจ้าง)อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. ที่พักอาศัยของท่านห่างจากโรงเรียนบุตรหลานของท่าน(คนที่ได้รับแบบสอบถาม) เป็นระยะทาง.....กิโลเมตร.....เมตร

4. บุตรหลานของท่าน (คนที่ได้รับแบบสอบถาม) ใช้เวลาเดินทางจากที่พักอาศัยไปโรงเรียนเป็นเวลา.....ชั่วโมง.....นาที

5. ท่านคิดว่าระยะทางระหว่างโรงเรียนกับที่พักอาศัยของท่านมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

- ระยะทางใกล้มาก
 ระยะทางใกล้
 ระยะทางใกล้พอสมควร
 ระยะทางไกล
 ระยะทางไกลมาก

6. ท่านคิดว่าโดยทั่วไประยะทางที่เหมาะสมระหว่างโรงเรียนกับที่พักอาศัยควรมีระยะ.....กิโลเมตร.....เมตร

7. ท่านคิดว่าระยะเวลาในการเดินทางระหว่างโรงเรียนกับที่พักอาศัยของท่านมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

- ใช้ระยะเวลาเร็วมาก
 ใช้ระยะเวลาเร็ว
 ใช้ระยะเวลาเร็วพอสมควร
 ใช้ระยะเวลาช้า
 ใช้ระยะเวลาช้ามาก

8. ท่านคิดว่าโดยทั่วไปเวลาเดินทางที่เหมาะสมระหว่างโรงเรียนกับที่พักอาศัยควรมีระยะเวลา.....ชั่วโมง.....นาที

9. บุตรหลานของท่าน (คนที่ได้รับแบบสอบถาม) มีปัญหาเกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียนและการเดินทางมาโรงเรียนหรือไม่

- ไม่มี
 มี ได้แก่ปัญหา(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) โรงเรียนอยู่ไกลที่ที่พักอาศัยเกินไป
 โรงเรียนไม่มีการจัดการบริการรถรับส่งหรือมีให้บริการในจำนวนที่ไม่เหมาะสม
 โรงเรียนตั้งอยู่ในซอยลึกเดินทางเข้า-ออกลำบาก
 บริเวณหน้าโรงเรียนมีการจัดการจราจรที่ยังไม่ดีพอ
 โรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นแหล่งการค้าธุรกิจ
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

10. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นที่เกี่ยวกับที่ตั้งของโรงเรียนและการเดินทางไปโรงเรียนอย่างไร

.....

ส่วน ก. ข้อมูลการตัดสินใจเลือกโรงเรียนและภาพลักษณ์ของโรงเรียน

1. โปรดเรียงลำดับเหตุผลในการเลือกโรงเรียนแห่งนี้ให้กับบุตรหลาน (โปรดเรียงลำดับความสำคัญ โดย 1 สำคัญที่สุด)

-ค่าใช้จ่ายในการศึกษาที่เหมาะสม โรงเรียนอยู่ใกล้บ้าน โรงเรียนอยู่ใกล้ที่ทำงาน
ได้รับโควตา ได้รับทุนการศึกษา บิดา-มารดาหรือญาติเคยศึกษา
 ความมีชื่อเสียงของโรงเรียน คณาจารย์,หลักสูตร,สถานที่,อุปกรณ์ของโรงเรียนที่ดีและเหมาะสม
อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ท่านคิดว่าปัจจัยต่างๆมีความสำคัญมากน้อยเพียงใดกับ พฤติกรรมการตัดสินใจใน การเลือกสถานศึกษาโดยทั่วไป ให้กับบุตร-หลานของท่านเพียงไร(ใส่เครื่องหมาย x ในช่องระดับทัศนคติ)

ปัจจัย	ระดับความสำคัญของปัจจัย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก
ด้านที่ตั้ง					
-อยู่ใกล้ที่ทำงาน					
-อยู่ใกล้บ้าน					
-การเดินทางสะดวก					
ด้านการบริหารจัดการ					
-หลักสูตรการเรียนการสอน					
-ระดับคุณภาพของคณาจารย์					
-จำนวนครู/บุคลากรที่เพียงพอ					
-ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่นๆในการศึกษา					
-มีบริการรถรับส่งจากบ้าน-โรงเรียน					
ด้านอุปกรณ์การศึกษาและสถานที่					
-มีห้องเรียนและห้องปฏิบัติการด้านต่างๆอย่างครบถ้วน					
-มีอุปกรณ์การสอนที่ชัดเจนครบถ้วน					
-มีที่จอดรถที่เพียงพอ					
-ลักษณะการใช้สอยภาวต่างๆของโรงเรียนไม่แออัด					
-มีสนามกีฬาและพื้นที่ออกกำลังกายที่เพียงพอ					
ด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียน					
-จำนวนนักเรียนที่สอบเรียนต่อในมหาวิทยาลัยของรัฐ					
-จำนวนรางวัลที่โรงเรียนเคยได้รับ					
-โรงเรียนเป็นที่บิดามารดาหรือผู้รู้จักเคยศึกษา					
-มีญาติหรือคนรู้จักแนะนำ					

3. ท่านมีความคาดหวังอะไรบ้าง ในการเลือกโรงเรียนให้กับบุตรหลานของท่าน

3.1 ความคาดหวังสูงสุดด้านการศึกษา

- ทำงาน หลังจากเรียนจบจากโรงเรียนนี้ (ไม่ต้องตอบ ข้อ 4.2 และ 4.3)
 ศึกษาต่อ หลังจากเรียนจบจากโรงเรียนนี้

3.2 ท่านคาดหวังให้บุตรหลานของท่านศึกษาต่อสูงสุด ระดับใด

- ป.ว.ช ป.ว.ส/อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

3.3 ท่านคาดหวังให้บุตรของท่านศึกษาต่อ ที่สถาบันการศึกษาใด

- วิทยาลัยอาชีวศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏ/ มหาวิทยาลัยราชวมงคล
 มหาวิทยาลัยของรัฐ เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ
 มหาวิทยาลัยเอกชน
 มหาวิทยาลัยเปิด เช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

3.4 ความคาดหวังด้านสังคมของโรงเรียน โปรดเรียงลำดับ ความสำคัญของความคาดหวัง ที่ท่านพิจารณา โดยใส่หมายเลข 1-7 ลงในพื้นที่หน้าข้อความ ดังต่อไปนี้ **ลำดับที่ 1 คือ คาดหวังสูงสุด ลำดับที่ 5 คาดหวังน้อยที่สุด**

- ปลดอาเสพติด
 ปลดอาชญากรรม
 ปลดจากการประพุดคิดทางเพศ
 ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม
 เครื่องักระเบียบวินัย

4. ท่านคิดว่าโรงเรียนที่ **เปิดสอนถึงระดับประถมศึกษา** โรงเรียนใดที่ท่านอยากส่งบุตร-หลานเรียนมากที่สุด (ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล).....

5. ท่านคิดว่าโรงเรียนที่ **เปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษา** โรงเรียนใดที่ท่านอยากส่งบุตร-หลานเรียนมากที่สุด (ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล).....

6.ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการเลือกสถานศึกษาของนักเรียนและผู้ปกครองในปัจจุบัน

.....

7. ท่านมีข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นการบริหารจัดการบริหารด้านที่ตั้งและการกระจายตัวของโรงเรียนอย่างไรบ้าง

ก. ด้านที่ตั้งของ โรงเรียน

.....

ข. การกระจายตัวของ โรงเรียน

.....

5. ในระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา โรงเรียนของท่านเคยได้รับรางวัลหรือไม่

- ไม่เคย
 เคย เป็นจำนวน.....รางวัล

5.1 รางวัลที่โรงเรียนของท่านได้รับคือด้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ด้านวิชาการ เป็นจำนวน.....รางวัล	☐ ครูดีเด่น เป็นจำนวน.....รางวัล
☐ สุขลักษณะของโรงเรียน เป็นจำนวน.....รางวัล	☐ ด้านกีฬา เป็นจำนวน.....รางวัล
☐ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นจำนวน.....รางวัล	
☐ สังคม (ปลอดยาเสพติด, การมีส่วนร่วมกับชุมชน) เป็นจำนวน.....รางวัล	
☐ อื่นๆเช่น.....	

6. โรงเรียนของท่านมีการตรวจสอบ ประเมินจากทางภายนอกและภายในหรือไม่

- ไม่มี
 มี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7. ในโรงเรียนของท่านมีการจัดการเรื่องรถโรงเรียนหรือไม่

- ไม่มี
 มี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

8. โรงเรียนของท่านมีการจัดการเกี่ยวกับรถยนต์ที่มารับส่งนักเรียนหรือไม่

- ไม่มี
 มี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

.....

.....

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่าในปัจจุบันโรงเรียนของท่านมีปัญหาที่เกี่ยวกับที่ตั้งหรือการเดินทางมาโรงเรียนหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มี
- มี ได้แก่ โรงเรียนอยู่ไกลที่พักอาศัยเกินไป
- โรงเรียนไม่มีการจัดการบริการรถรับส่งหรือมีให้บริการในจำนวนที่ไม่เหมาะสม
- โรงเรียนตั้งอยู่ในซอยลึกเดินทางเข้า-ออกลำบาก
- บริเวณหน้าโรงเรียนมีการจัดการจราจรที่ยังไม่ดีพอ
- โรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นแหล่งการค้าธุรกิจ
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

10. ท่านคิดว่าปัจจัยใดเป็นจุดแข็งของโรงเรียนของท่าน (ทำเครื่องหมาย x ในช่องระดับทัศนคติ)

ปัจจัย	ระดับ				
	จุดแข็งมากที่สุด	จุดแข็งมาก	จุดแข็งปานกลาง	จุดแข็งน้อย	จุดแข็งน้อยมาก
ด้านการบริหารจัดการ					
-หลักสูตรการเรียนการสอน					
-ระดับคุณภาพของคณาจารย์					
-จำนวนครู/บุคลากรที่เพียงพอ					
-ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายอื่นๆในการศึกษาที่เหมาะสม					
-มีบริการรถรับส่งจากบ้าน-โรงเรียน					
ด้านอุปกรณ์การศึกษาและสถานที่					
-มีห้องเรียนและห้องปฏิบัติการด้านต่างๆที่ครบ					
-มีอุปกรณ์การสอนที่ชัดเจนครบถ้วน					
-มีที่จอดรถที่เพียงพอ					
-ลักษณะการใช้สอยภายในของโรงเรียนไม่แออัด					
-มีสนามกีฬาและพื้นที่ออกกำลังกายที่เพียงพอ					
ด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียน					
-จำนวนนักเรียนที่สอบเรียนต่อในโรงเรียน/มหาวิทยาลัยของรัฐที่มากขึ้นทุกปี					
-จำนวนรางวัลที่โรงเรียนเคยได้รับในอดีต					
-เป็นโรงเรียนที่บิดามารดา/ผู้รู้จักของนักเรียนเคยศึกษา					

11. ที่ผ่านมาโรงเรียนมีนโยบาย/รับนโยบายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการเกี่ยวกับการกำหนดที่ตั้ง การแบ่งเขตโรงเรียน การกำหนดพื้นที่การศึกษาอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

12. ท่านมีแนวคิดหรือนโยบายในการรับนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

13. ท่านคิดว่าควรมีการบริหารจัดการด้านที่ตั้งและการเดินทางมาโรงเรียนอย่างไร เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการที่นักเรียนต้องเดินทางมาไกลแลใช้เวลาเกินความจำเป็นอย่างไร

- นโยบายของโรงเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

- นโยบายของรัฐ

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครบทุกข้อ

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงค่า Descriptive stat

ตารางแสดงค่า Correlation Collinearity matrix

ตารางแสดงค่า Descriptive stat

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าสูงสุด	ค่าต่ำสุด
อายุนักเรียน	12.056	2.988	6	19
อายุผู้ปกครอง	41.471	6.101	22	58
ระดับการศึกษาผู้ปกครอง	3.811	1.291	1	7
รายได้ครัวเรือน	269,642.213	176,393.590	16,000	1,200,000
การถือครองที่พักอาศัย	1.592	0.718	1	3
ระยะเวลาการอยู่อาศัย	11.862	9.721	1	51
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	4.903	1.899	2	13
จำนวนรถยนต์	1.029	1.059	0	6
จำนวนจักรยาน	0.926	1.130	0	5
จำนวนมอเตอร์ไซด์	0.633	0.850	0	4
จำนวนรางวัลที่ได้รับ	15.857	5.980	5	25
ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและบริการ	17,982.263	12402.728	2000	60,000
สถานที่ที่จะเลือกศึกษาต่อใน อนาคต	2.989	0.535	1	5
ทัศนคติด้านที่ตั้ง	3.545	0.802	0	5
ทัศนคติด้านการบริหารจัดการ	3.610	0.674	0	5
ทัศนคติด้านอุปกรณ์และสถานที่	3.652	0.822	0	5
ทัศนคติด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียน	3.264	0.802	0	5
ความคาดหวังด้านระดับการศึกษาสูงสุด	3.568	0.591	1	4
ความคาดหวังด้านโรงเรียนปลอดยาเสพติด	5.454	1.734	1	7
ความคาดหวังด้านโรงเรียนปลอดอาชญากรรม	4.376	1.677	1	7
ความคาดหวังด้านโรงเรียนปลอดการประพฤติผิด ในทางเพศ	4.096	1.691	1	7
ความคาดหวังด้านโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม	4.455	1.815	1	7
ความคาดหวังด้านโรงเรียนเคร่งครัดระเบียบวินัย	3.726	1.890	1	7
ระยะทางในการเดินทาง	6,158.299	7,205.141	50	60,000
ระยะเวลาในการเดินทาง	29.397	19.558	3	90

ตัวแปร	อายุผู้ปกครอง	ระดับการศึกษาผู้ปกครอง	อายุนักเรียน	อาชีพรับราชการ	อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ	อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว	พนักงานบริษัท	รับจ้างทั่วไป	ระยะเวลาการอยู่อาศัย	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวนรถยนต์	จำนวนรางวัลที่ได้รับ	ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาและบริการ	ทัศนคติด้านที่ตั้ง	ทัศนคติด้านการบริหารจัดการ	ทัศนคติด้านอุปกรณ์และสถานที่	ทัศนคติด้านความชื่อเสียงของโรงเรียน	ความคาดหวังด้านระดับการศึกษาสูงสุด	สถานที่ที่จะศึกษาต่อในอนาคต	ความคาดหวังโรงเรียนปลอดยาเสพติด	ความคาดหวังโรงเรียนปลอดอาชญากรรม	ความคาดหวังโรงเรียนปลอดจากการประพฤติผิดทางเพศ	ความคาดหวังโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรม	ความคาดหวังโรงเรียนเคร่งครัดระเบียบวินัย	ระยะทางจากที่พักกับโรงเรียน	ระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียน	รายได้ครัวเรือน	มิติลักษณะทางด้านสังคม	มิติลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน	มิติมาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาในอนาคต	มิติความมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคต	มิติระยะการเดินทาง	ลักษณะการถือครอง	
อายุผู้ปกครอง	1	.147(**)	.346(**)	0.032	0.032	0.032	0.032	0.032	.229(**)	0.068	.214(**)	.290(**)	.178(**)	-0.02	-.105(*)	-0.02	0.073	-.171(**)	0.086	-0.036	-0.009	0.083	0.056	0.021	-.145(**)	-.121(**)	.244(**)	-0.021	-0.085	.227(**)	.236(**)	.134(**)	-0.054	
ระดับการศึกษาผู้ปกครอง		1	-0.013	-0.019	-0.019	-0.019	-0.019	-0.019	0.083	.092(*)	.411(**)	0.037	.315(**)	.143(**)	.133(**)	.173(**)	.115(**)	-.156(**)	0.052	-.138(**)	-0.063	0.001	.146(**)	0.063	.235(**)	.121(**)	.347(**)	-.137(**)	-.192(**)	.146(**)	.163(**)	.186(**)	-0.014	
อายุนักเรียน			1	-0.029	-0.029	-0.029	-0.029	-0.029	.124(**)	0.079	.198(**)	.511(**)	.166(**)	-0.056	-0.018	.110(**)	.255(**)	-.162(**)	0.074	-0.001	0.059	0.06	-0.049	-0.027	.136(**)	.088(*)	.194(**)	0.064	-0.045	.291(**)	.316(**)	.110(*)	0.007	
อาชีพรับราชการ				1	1.000(**)	1.000(**)	1.000(**)	1.000(**)	-0.018	-0.034	0.051	-0.016	-0.036	0.022	0.036	0.057	-0.028	-0.061	-0.032	0.06	0.085	0.058	-0.058	-0.083	-0.032	-0.042	-0.034	0.081	0.031	-0.089	0.013	-0.049	-0.01	
อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ					1	1.000(**)	1.000(**)	1.000(**)	-0.018	-0.034	0.051	-0.016	-0.036	0.022	0.036	0.057	-0.028	-0.061	-0.032	0.06	0.085	0.058	-0.058	-0.083	-0.032	-0.042	-0.034	0.081	0.031	-0.089	0.013	-0.049	-0.01	
อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว						1	1.000(**)	1.000(**)	-0.018	-0.034	0.051	-0.016	-0.036	0.022	0.036	0.057	-0.028	-0.061	-0.032	0.06	0.085	0.058	-0.058	-0.083	-0.032	-0.042	-0.034	0.081	0.031	-0.089	0.013	-0.049	-0.01	
พนักงานบริษัท							1	1.000(**)	-0.018	-0.034	0.051	-0.016	-0.036	0.022	0.036	0.057	-0.028	-0.061	-0.032	0.06	0.085	0.058	-0.058	-0.083	-0.032	-0.042	-0.034	0.081	0.031	-0.089	0.013	-0.049	-0.01	
รับจ้างทั่วไป								1	-0.018	-0.034	0.051	-0.016	-0.036	0.022	0.036	0.057	-0.028	-0.061	-0.032	0.06	0.085	0.058	-0.058	-0.083	-0.032	-0.042	-0.034	0.081	0.031	-0.089	0.013	-0.049	-0.01	
ระยะเวลาการอยู่อาศัย									1	.196(**)	.095(*)	.188(**)	0.087	-0.023	-0.024	-0.055	0.023	0.012	0.066	0.005	0.037	-0.007	-.095(*)	-0.014	0.001	-0.043	.113(*)	0.05	-0.063	.194(**)	-0.001	-0.004	0.079	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน										1	.151(**)	.097(*)	0.064	0.041	0.027	.084(*)	0.038	0.011	0.07	-0.008	-0.046	-0.001	0.051	-0.068	-0.048	-0.033	0.067	-0.031	0.032	.111(*)	0.032	-0.051	0.056	
จำนวนรถยนต์											1	.233(**)	.288(**)	0.053	.086(*)	.163(**)	.264(**)	-.189(**)	0.068	-.090(*)	-0.038	0.013	0.037	0.022	.298(**)	.262(**)	.338(**)	-0.053	0.092	.218(**)	.284(**)	.321(**)	-.099(*)	
จำนวนรางวัลที่ได้รับ												1	.275(**)	-.125(**)	-0.049	-0.031	.111(**)	-.086(*)	.145(**)	0.033	-.098(*)	0.071	-.132(**)	-0.055	.227(**)	.169(**)	.332(**)	-.138(**)	-.218(**)	.597(**)	.295(**)	.221(**)	0.002	
ค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาและบริการ													1	.091(*)	.118(**)	.100(*)	.137(**)	-.150(**)	.162(**)	0.051	0.033	-0.001	0.02	-0.024	.330(**)	.313(**)	.528(**)	0.001	.102(*)	.671(**)	.221(**)	.354(**)	-0.021	
ทัศนคติด้านที่ตั้ง														1	.345(**)	.368(**)	.146(**)	-0.039	0.045	0.013	-0.024	-0.063	0.061	0.024	-.142(**)	-.278(**)	0.036	-0.046	.612(**)	-0.005	-0.07	-.243(**)	-0.03	
ทัศนคติด้านการบริหารจัดการ															1	.646(**)	.397(**)	-0.049	0.033	0.027	0.042	-0.07	0.034	0.059	0.029	0.024	.116(*)	0.043	.829(**)	0.011	0.062	0.023	0.057	
ทัศนคติด้านอุปกรณ์และสถานที่																1	.403(**)	-0.06	0.02	-0.009	-0.029	-0.066	.099(*)	.102(*)	-0.019	-0.069	.115(*)	-0.084	.840(**)	-0.004	0.056	-0.076	0.037	
ทัศนคติด้านความชื่อเสียงของโรงเรียน																	1	-.188(**)	0.016	-0.008	0.052	0.003	0.025	0.015	.237(**)	.134(**)	.210(**)	0.027	.475(**)	0.065	.534(**)	.207(**)	0.001	
ความคาดหวังด้านระดับการศึกษาสูงสุด																		1	-0.031	-0.03	-0.041	-0.013	0.018	0.01	-0.075	-0.056	-.091(*)	-0.047	0.03	-0.092	-.756(**)	-0.081	0.036	
สถานที่ที่จะศึกษาต่อในอนาคต																			1	0.009	0.017	0.027	-0.008	0.057	0.042	0.022	.126(*)	0.004	0.065	.718(**)	-.305(**)	0.038	0.017	
ความคาดหวังโรงเรียนปลอดยาเสพติด																				1	.575(**)	.245(**)	-.487(**)	-.508(**)	0.014	-0.025	-0.002	.790(**)	.107(*)	0.069	-.112(*)	0	-0.016	
ความคาดหวังโรงเรียนปลอดอาชญากรรม																					1	.292(**)	-.509(**)	-.581(**)	0.044	0.005	0.027	.818(**)	0.082	0.077	0.008	0.035	0.023	
ความคาดหวังโรงเรียนปลอดจากการประพฤติผิดทางเพศ																						1	-.412(**)	-.428(**)	.162(**)	.090(*)	0.048	.548(**)	-.116(*)	0.017	.237(**)	.156(**)	0.052	
ความคาดหวังโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรม																							1	.340(**)	-0.007	0.023	0.039	-.736(**)	.120(*)	-0.056	0.016	-0.01	-0.016	
ความคาดหวังโรงเรียนเคร่งครัดระเบียบวินัย																								1	-0.034	-0.04	0.017	-.763(**)	0.061	0.068	-0.068	-0.048	0.026	
ระยะทางจากที่พักกับโรงเรียน																									1	.580(**)	.662(**)	0.071	0.02	.254(**)	.252(**)	.889(**)	-0.005	
ระยะเวลาจากที่พักกับโรงเรียน																										1	.350(**)	0.027	-0.058	.250(**)	.213(**)	.889(**)	0.002	
รายได้ครัวเรือน																											1	0.033	.116(*)	.446(**)	.245(**)	.584(**)	-0.041	
มิติลักษณะทางด้านสังคม																												1	0	0	0	0.062	-0.043	
มิติลักษณะทางกายภาพของโรงเรียน																													1	0	0	-0.04	.100(*)	
มิติมาตรฐานของโรงเรียนและสถานศึกษาในอนาคต																														1	0	.264(**)	.248(**)	
มิติความมีชื่อเสียงและความคาดหวังในอนาคต																															1	.261(**)	.238(**)	
มิติระยะการเดินทาง																																1	0	
ลักษณะการถือครอง																																		1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายสาโรจน์ โพธิ์เกษม
วัน เดือน ปีเกิด	29 เมษายน 2523
ที่อยู่	837 ซอยลาดพร้าว101 แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240
ประวัติการศึกษา	2545 วิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ.2545-2547	นักเทคนิค GIS บริษัท คอนซัลแตนท์ ออฟ เทคโนโลยี
พ.ศ.2549-ปัจจุบัน	นักวิชาการ GIS บริษัท เทสโก้ จำกัด